

**POWIATOWA STACJA
SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA
W ŻAGANIU**

**PAŃSTWOWY POWIATOWY
INSPEKTOR SANITARNY
W ŻAGANIU**

OCENA STANU SANITARNEGO I SYTUACJI EPIDEMIOLOGICZNEJ POWIATU ŻAGAŃSKIEGO ZA ROK 2019

wiepodlega

POLSKA
STULECIE ODZYSKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI

Opracowano:

w Powiatowej Stacji Sanitarno - Epidemiologicznej w Żaganiu

luty 2020

Autorzy tekstów:

Jacek Stępień, Elżbieta Bieleńczuk, Tomasz Włodarczyk, Wanda Jaśnikowska, Iwona Mikołajczyk, Edward Górniak, Agnieszka Bergiel, Żaneta Gołąb, Natalia Bigos, Elżbieta Szczepańska, Anna Marchewka, Jadwiga Orłowska, Anna Kozłowska, Agnieszka Klimkowska, Małgorzata Maternowska, Alicja Maziarz, Dorota Prusaczyk

Fotografie:

Żaneta Gołąb, Małgorzata Maternowska, Agnieszka Klimkowska, Edward Górniak, Wojciech Mikulski, Tomasz Włodarczyk,

Skład i opracowanie: Dorota Prusaczyk

Grafikę zaczerpnięto ze stron:

<http://office.microsoft.com/pl>

POWIATOWA STACJA SANITARNO - EPIDEMIOLOGICZNA W ŻAGANIU

ul. Szprotawska 45a

68 - 100 Żagań

tel./fax: (68) 477 66 00

e-mail: pssezagan@wsse.gorzow.pl

SPIS TREŚCI

I.	Wstęp	3
II.	Wprowadzenie	4
III.	Ocena sytuacji epidemiologicznej w powiecie żagańskim	6
	1. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych	6
	1.1. Zachorowania szerzące się drogą pokarmową	8
	1.2. Choroby szerzące się drogą naruszenia ciągłości tkanek.....	10
	1.3. Choroby przenoszone drogą płciową	11
	1.4. Choroby przenoszone przez wektory i inne choroby odzwierzęce	12
	1.5. Choroby szerzące się drogą kropelkową	13
	1.6. Choroby inwazyjne.....	18
	1.7. Realizacja założeń programu eradykacji zachorowań na poliomyelitis.....	19
	2. Nadzór nad realizacją szczepień ochronnych	19
	Podsumowanie i wnioski	21
IV.	Ocena stanu sanitarno-technicznego podmiotów wykonujących działalność leczniczą na terenie powiatu żagańskiego	21
	1. Całodobowe świadczenia zdrowotne	23
	2. Ambulatoryjne świadczenia zdrowotne	27
	3. Praktyki zawodowe	27
	Podsumowanie i wnioski	29
V.	Stan sanitarny obiektów żywnościowo-żywnościowych	30
	1. Charakterystyka poszczególnych grup obiektów	31
	2. Jakość zdrowotna środków spożywczych	37
	3. Nadzór nad materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością	37
	Podsumowanie i wnioski	38
VI.	Warunki zdrowotne środowiska bytowania mieszkańców powiatu oraz ocena sanitarna obiektów użyteczności publicznej	39
	1. Zwodociągowanie powiatu żagańskiego i jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi	39
	2. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej	42
	3. Rekreacja wodna	45
	4. Gospodarka nieczystościami stałymi	46
	Podsumowanie i wnioski	46
VII.	Zagrożenia występujące w środowisku pracy	47
	1. Nadzór bieżący nad zakładami pracy	48
	2. Nadzór nad szkodliwymi czynnikami biologicznymi, rakotwórczymi i mutagennymi w środowisku pracy	51
	3. Substancje i preparaty chemiczne, produkty biobójcze oraz prekursorzy narkotyków .	51
	4. Choroby zawodowe	52
	Podsumowanie i wnioski	53
VIII.	Działalność w zakresie zmniejszenia zagrożeń zdrowia publicznego w obszarze środków zastępczych	54
IX.	Ocena stanu sanitarno-higienicznego placówek oświatowo-wychowawczych ...	55
	1. Ocena stanu sanitarno-technicznego w placówkach oświatowo-wychowawczych	56
	2. Ocena higieny pracy uczniów i dzieci	59
	3. Opieka medyczna nad uczniami w szkołach	60
	Podsumowanie i wnioski	61
X.	Działalność w ramach nadzoru zapobiegawczego	62
	Podsumowanie i wnioski	63
XI.	Działalność w zakresie promocji zdrowia	63
	1. Ogólnopolski program edukacyjny „Skąd się biorą produkty ekologiczne”.....	64
	2. Program ograniczania zdrowotnych następstw palenia tytoniu	65
	3. „Bieg po zdrowie”- program antytytoniowej edukacji zdrowotnej	65
	4. Krajowy Program Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV	66
	5. Ogólnopolski program edukacyjny „Trzymaj formę”	66
	6. Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych – KIK/68	67
	7. Wojewódzki Program Profilaktyki Nowotworów	68
	8. Wojewódzki Program Profilaktyki Wszawicy	69
	9. „Czyste powietrze wokół nas” – Program przedszkolnej edukacji antytytoniowej	69
	10. Interwencje nieprogramowe w oświacie zdrowotnej i promocji zdrowia	70
	11. Realizacja akcji i kampanii społecznych	72
	Podsumowanie i wnioski	75

XII. Działalność kontrolno-represyjna	76
1. Realizacja zadań wynikających z rocznego planu pracy	77
2. Zadania pozaplanowe.....	77
XIII. Współpraca z innymi służbami, inspekcjami, administracją terenową.....	79
XIV. Skargi i zgłoszenia interwencyjne mieszkańców	79
Podsumowanie i wnioski	81
XV. Najważniejsze problemy wymagające wzmożonego nadzoru i działań w 2020r.	81
XVI. Podsumowanie	83

I. WSTĘP

Szanowni Państwo!

Przedkładam Państwu ocenę stanu sanitarnego i sytuacji epidemiologicznej w powiecie żagańskim za rok 2019.

Misją państwowej inspekcji sanitarnej jest realizacja zadań z zakresu zdrowia publicznego w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, zapobiegania powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych, przeciwdziałanie zagrożeniom stwarzanym przez nowe narkotyki i prekursorzy narkotyków.

Podejmowane działania służą zapewnieniu bezpieczeństwa sanitarnego na podległym terenie poprzez sprawowanie zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego oraz prowadzenie działalności zapobiegawczej i przeciwepidemicznej w zakresie chorób zakaźnych i innych chorób powodowanymi warunkami środowiska w oparciu o analizę ryzyka zagrożenia zdrowia i życia. Szczególne działania o szerokim zakresie prowadzone są w kierunku promocji zdrowia i szerzenia oświaty zdrowotnej.

Prezentowane opracowanie oparte o wyniki działalności merytoryczno-kontrolnej stanowi kompendium wszystkich działań podejmowanych przez Państwową Inspekcję Sanitarną powiatu żagańskiego w 2019r. na rzecz poprawy stanu sanitarnego i sytuacji epidemiologicznej w powiecie.

Z przedstawionych danych wynika, że stan bezpieczeństwa sanitarnego powiatu jest na stabilnym poziomie, choć występują nadal negatywne zjawiska wymagające dalszego działania ze strony podmiotów gospodarczych, a także władz samorządowych i rządowych.

Jacek Stępień
Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny
w Żaganiu

Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny
w Żaganiu
Jacek Stępień

II. WPROWADZENIE

W 2019 roku działania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Żaganiu prowadzone były na podstawie ustawy z dnia 14 marca 1985r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (tekst jednolity Dz.U. z 2019r., poz. 59) i polegały na realizacji zadań w zakresie zdrowia publicznego, w szczególności poprzez sprawowanie nadzoru nad warunkami:

- ◆ higieny środowiska,
  - ◆ higieny pracy w zakładach pracy,
  - ◆ higieny procesów nauczania i wychowania,
  - ◆ higieny wypoczynku i rekreacji,
  - ◆ zdrowotnymi żywności, żywienia i przedmiotów użytku,
  - ◆ higieniczno-sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne
- w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, zapobiegania powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych.

Wykonywanie tych zadań polega na sprawowaniu zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego oraz prowadzeniu działalności zapobiegawczej i przeciwepidemicznej w zakresie chorób zakaźnych i innych chorób powodowanych warunkami środowiska, a także na prowadzeniu działalności oświatowo-zdrowotnej.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Żaganiu wykonuje zadania przy pomocy podległej mu stacji sanitarno-epidemiologicznej, która jest jednostką budżetową, podmiotem leczniczym finansowanym z budżetu państwa.

Statutowe zadania w Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Żaganiu (PSSE w Żaganiu) realizowane są przez następujące komórki organizacyjne i samodzielne stanowiska pracy:

1. Sekcja Epidemiologii
2. Sekcja Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku
3. Sekcja Higieny Komunalnej
4. Sekcja Higieny Pracy
5. Sekcja Higieny Dzieci i Młodzieży
6. Sekcja Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej
7. Stanowisko Pracy ds. Nadzoru Zapobiegawczego,
8. Stanowisko ds. Statystyki.

Na dzień 31.12.2019r. w PSSE w Żaganiu zatrudnionych było 30 osób na 29 etatach, w tym 24 pracowników wykonujących czynności kontrolne oraz 6 pracowników administracji i obsługi.

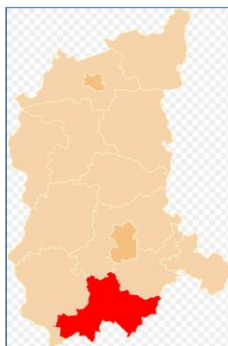
Wykształcenie wyższe posiada 19 pracowników, w tym 17 wykonujących czynności kontrolne. Dwanaście osób ukończyło studia podyplomowe mające zastosowanie w działaniach państwowej inspekcji sanitarnej.

Obszarem działania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Żaganiu (PPIS w Żaganiu) jest powiat żagański.

Powiat żagański jest położony w części południowej województwa; zajmuje powierzchnię 1132 km², zamieszkiwany jest przez 79297 mieszkańców, co stanowi 7,8 % ludności województwa lubuskiego (dane GUS z 30.06.2019r.). W miastach zamieszkuje 47946 osób, co stanowi 60,5% całej ludności powiatu. Sieć osadniczą powiatu tworzy 5 miast i 100 innych miejscowości (wsie, osady, przysiółki, kolonie, leśniczówki).

W skład powiatu wchodzi:

- gminy miejskie: Gozdnicza, Żagań
- gminy miejsko-wiejskie: Iłowa, Małomice, Szprotawa
- gminy wiejskie: Brzeźnica, Niegosławice, Wymiarki, Żagań
- miasta: Gozdnicza, Żagań, Iłowa, Małomice, Szprotawa

Źródło: <http://www.gminy.pl/powiaty/90.html>, https://pl.wikipedia.org/wiki/Powiat_żagański#/media/Plik:POL_powiat_żagański_map.svg

Ludność powiatu żagańskiego (zgodnie ze stanem na dzień 30 czerwca 2019 roku)

Ludność ogółem	79297
Mężczyźni	38645
Kobiety	40652
Miasta: ogółem	47946
Miasta: mężczyźni	23022
Miasta: kobiety	24924
Wieś: ogółem	31351
Wieś: mężczyźni	15623
Wieś: kobiety	15728

Pod nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Żaganiu w 2019r. znajdowały się 1562 obiekty (ich ilość jest nieznacznie zmienna w ciągu roku). Przeprowadzono 1900 kontroli, pobrano 395 próbek do badań.

Ocenę stanu sanitarnego i sytuacji epidemiologicznej za rok 2019 opracowano na podstawie wyników przeprowadzonych kontroli, pobranych do badań laboratoryjnych próbek żywności i wody, kontroli biologicznej skuteczności procesów sterylizacji, a także na podstawie zgłoszeń chorób zakaźnych i zawodowych oraz przeprowadzonych wywiadów epidemiologicznych i ich analizy.

Ocena stanu sanitarnego i sytuacji epidemiologicznej powiatu żagańskiego zawiera dane na dzień 31.12.2019r.

II. OCENA SYTUACJI EPIDEMIOLOGICZNEJ W POWIECIE ŻAGAŃSKIM

1. SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA W ZAKRESIE CHOROÓB ZAKAŹNYCH

Państwowa inspekcja sanitarna jest powołana do realizacji zadań z zakresu zdrowia publicznego. W celu ochrony zdrowia i życia ludzkiego prowadzi m.in. działalność zapobiegawczą i przeciwepidemiczną w zakresie chorób zakaźnych i innych chorób spowodowanych warunkami środowiska. Dokonuje tego poprzez stały monitoring sytuacji epidemiologicznej powiatu, nadzór nad obiektami służby zdrowia, nadzór w zakresie szczepień ochronnych.

W dobie nasilonej migracji ludności choroby zakaźne są coraz większym problemem zdrowia publicznego na całym świecie. Dzięki prowadzonym na szeroką skalę działaniom profilaktycznym, z jednej strony ogranicza się ich rozprzestrzenianie, prowadząc na przestrzeni lat do ich eliminacji, z drugiej zaś strony, w wyniku przemieszczania się ludności, pojawia się wzrost zachorowań na inne rzadko występujące dotychczas jednostki chorobowe np. odrę.

Dane uzyskane z prowadzonego bieżącego monitoringu chorób zakaźnych pozwalają na dokonywanie analiz i faktycznej oceny sytuacji epidemiologicznej powiatu w danym okresie. Rejestracji przypadków zachorowań dokonuje się zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Chorób – ICD 10 oraz zgodnie z aktualnymi definicjami przypadków chorób zakaźnych, podanymi przez NIZP-PZH na potrzeby nadzoru epidemiologicznego.

Biorąc pod uwagę powyższe, nie wszystkie zgłoszone przez placówki lecznicze do PSSE przypadki zachorowań i podejrzeń zachorowań podlegały rejestracji, ponieważ w trakcie przeprowadzanych wywiadów epidemiologicznych weryfikowano je, uwzględniając ww. kryteria rejestracji.

W okresie sprawozdawczym w Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Żaganiu zarejestrowano łącznie 2523 zachorowań na choroby zakaźne, w których 132 osoby wymagały hospitalizacji (w 2018r.-1845 zachorowania, w tym 124 hospitalizacje).

Tabela. Liczba zachorowań i wskaźniki zapadalności na poszczególne choroby zakaźne rejestrowane na terenie powiatu żagańskiego w 2019 roku w porównaniu z 2018rokiem

Lp.	Jednostka chorobowa		ROK 2018		ROK 2019	
			Liczba	Zapadalność	Liczba	Zapadalność
0	2		3	4	5	6
1	Salmonelloza	zatrucie pokarmowe	7	8,77	9	11,35
2		posocznica	0	-	0	-
3		inne zakażenie pozajelitowe	1	1,25	1	1,26
4	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe (ogółem)	wywołane przez <i>E. coli</i>	0	-	1	1,26
5		wywołane przez <i>E. coli</i>	0	-	0	-
6		wywołane przez <i>E. coli</i> inną i BNO	0	-	0	-
7		wywołane przez <i>Campylobacter</i>	3	3,76	1	1,26
8		wywołane przez <i>Yersinia</i>	0	-	1	1,26
9		wywołane przez <i>Clostridium difficile</i>	2	2,51	2	2,52
10		inne określone	1	1,25	0	-
10	nie określone	8	10,02	3	3,78	
11	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe u dzieci do lat 2		2	-	3	3,78
12	Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe- nieokreślone		3	3,76	1	1,26
13	Wirusowe zakażenia	wywołane przez rotawirusy	31	38,84	35	44,14
14		wywołane przez norowirusy	0	-	1	1,26

15	jelitowe	inne określone	8	10,02	22	27,74
16	(ogółem)	nie określone	49	61,39	30	37,83
17	Wirusowe zakażenia jelitowe u dzieci do lat 2		23	-	35	44,14
18	Biegunka i zapalenie	ogółem	84	105,24	55	69,35
19	żołądkowo-jelitowe BNO, o	w tym u dzieci do lat	50	-	32	40,35
20	Listerioza		0	-	0	-
21	Krzusiec		1	1,25	1	1,26
22	Płonica (szkarlatyna)		17	21,30	26	32,79
23	Choroba menin- gokowa	posocznica	0	-	0	-
		Zapalenie opon mózgowych/mózgu	0	-	1	1,26
24	Kiła	wrodzona i noworodków	0	-	0	-
25		wczesna	5	6,26	1	1,26
26		późna	1	1,25	0	-
27		inne postacie kiły i kiła nie określona	0	-	0	-
28	Choroba wywołana przez <i>Streptococcus</i> <i>pyogenes</i> , inwazyjna	ogółem	6	7,52	5	6,31
29		róża	6	7,52	5	6,31
30		zespół wstrząsu toksycznego	0	-	0	-
31		gorączka połogowa	0	-	0	-
32		inna określona i nie określona	0	-	0	-
33	Borelioza z Lyme		59	73,92	56	70,62
34	Ostre porażenia wiotkie u dzieci w wieku 0-14lat		0	-	1	1,26
35	Styczność i narażenie na wściekliznę / potrzeba		4	5,01	8	10,09
36	Ospa wietrzna		237	296,93	415	523,35
37	Różyczka		1	1,25	3	3,78
38	Wirusowe zapalenie wątroby	typu A	0	-	7	8,83
39		typu B - ostre	0	-	0	-
40		typu B - przewlekłe	6	7,52	6	7,57
41		typu C: wg definicji przypadku - 2014	8	10,02	5	6,31
42		typu B+C (zakażenie mieszane)	0	-	0	-
43		inne i nie określone	0	-	0	-
44	Nowo wykryte zakażenia HIV		1	1,25	4	5,04
45	AIDS-Zespół nabytego upośledzenia odporności		1	1,25	0	-
46	Świnka (nagminne zapalenie przyusznic)		2	2,51	8	10,09
47	Choroba wywołana przez <i>Streptococcus</i> <i>pneumoniae</i>	ogółem	3	3,76	2	2,52
48		zapalenie opon mózgowych i/lub	0	-	1	1,26
49		posocznica	3	3,76	0	-
50		inna określona i nie określona	0	-	1	1,26
51	Bakteryjne zapalenie opon	w innych chorobach objętych MZ-56	0	-	0	-
52		inne określone	2	2,51	0	-
53		inne, nie określone	0	-	0	-
54	Zapalenie opon mózgowych inne i nie określone		2	2,51	1	1,26
55	Wirusowe	inne określone i nie określone	1	1,25	0	-
56	Inne wirusowe	nieokreślone	0	-	0	-

* Na formularzu MZ -55 o zachorowaniach i podejrzeniach zachorowań na grypę w roku 2019r. zgłoszono 1804 przypadki, zapadalność – 2274,99 (w roku 2018- 1283 zachorowania , zapadalność – 1607,44).

Ponadto zarejestrowano 7 zachorowań na gruźlicę, zapadalność- 8,83 (w roku 2018- 11 gruźlic, zapadalność-13,78).

1.1 ZACHOROWANIA SZERZĄCE SIĘ DROGĄ POKARMOWĄ

Zatrucia i zakażenia pokarmowe wywołane są spożyciem zakażonej lub zanieczyszczonej żywności lub wody. Najczęściej przebiegają pod postacią ostrego nieżytu żołądkowo-jelitowego, choć nasilenie objawów zależy od rodzaju czynnika etiologicznego, zjadliwości zarazka, wielkości dawki zakażającej oraz wrażliwości osobniczej organizmu.

❖ Bakteryjne zatrucia pokarmowe

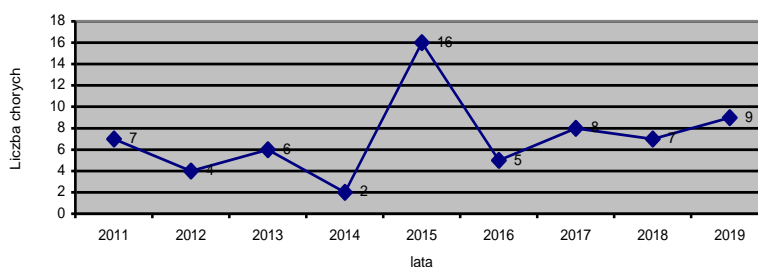
Dominującą rolę wśród bakteryjnych zakażeń odegrały salmonellozy. Odnotowano 9 zatruc pokarmowych o etiologii salmonellozowej (w 2018r.-7), w tym 4 dzieci w wieku 1-9 lat. Stan 8 chorych wymagał hospitalizacji.

Najczęstszą przyczyną zatruc była *Salmonella* Enteritidis (5 przypadków), w 2 przypadkach Typhimurium i po 1 przypadku *Salmonella* Infantis i *Salmonella* Virchow.

Podczas przeprowadzanych wywiadów ustalono, że w 5 przypadkach domniemanym źródłem zakażenia mogły być jaja kurze spożyte w postaci luźnej jajecznicy i jajek na miękko (półpłynne) oraz na surowo. W pozostałych przypadkach źródła nie ustalono. Podczas likwidacji ognisk szerzono oświatę zdrowotną kształtującą zachowania prozdrowotne na rzecz zwiększenia higieny osobistej oraz higieny przygotowywania posiłków.

Wszystkie osoby chore (ozdrowieńcy) i osoby z kontaktu objęte zostały nadzorem epidemiologicznym -zalecono badanie kału w kierunku salmonelli.

Liczba chorych na Salmonellozy w latach 2011-2019

Podobnie jak w roku 2018, w okresie sprawozdawczym zarejestrowano 1 salmonellozę pozajelitową. Przypadek dotyczył 67-letniej kobiety, mieszkanki miasta, u której wyhodowano *Salmonellę* Enteritidis w moczu. Jej stan nie wymagał hospitalizacji.

Oprócz zatruc wywołanych pałeczkami salmonelli, zarejestrowano 8 innych bakteryjnych zakażeń jelitowych (w 2018r. -14) wywołanych przez:

- *Campylobakter jejuni* -1 przypadek
- *Clostridium difficile* – 2 przypadki
- *Yersinia* – 1 przypadek
- *E. coli* biegunkotwórcza-1
- zakażenia nieokreślone -3 przyp.

Wśród chorych było troje dzieci w wieku do lat 2. Ich stan wymagał hospitalizacji.

W przypadku *Clostridium difficile* zachorowaniu uległa 86-letnia kobieta, mieszkanka wsi i 67-letni mężczyzna, mieszkańiec miasta. Oboje również byli hospitalizowani.

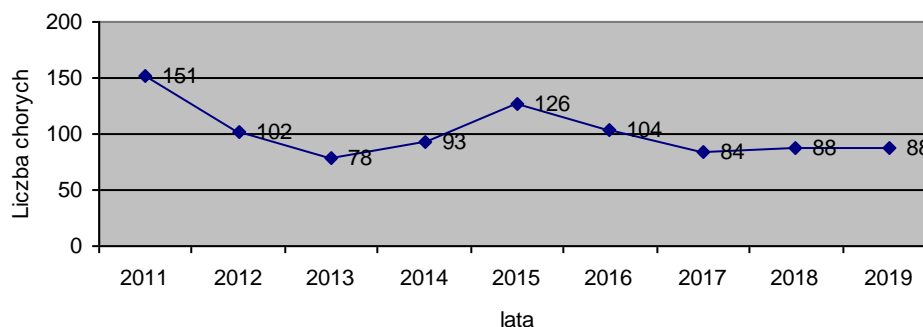
Stan 3 pacjentów, którzy przebyli zakażenia jelitowe nieokreślone nie wymagał hospitalizacji.

W okresie sprawozdawczym zarejestrowano też 1 przypadek bakteryjnego zatrucia pokarmowego nieokreślonego (w 2018r.-3), który dotyczył 31-letniej kobiety, mieszkanki miasta. Jej stan nie wymagał hospitalizacji.

❖ Wirusowe zakażenia jelitowe

Podobnie jak w roku ubiegłym, w omawianym okresie odnotowano 88 przypadków zachorowań wywołanych przez wirusy, w tym u dzieci do lat 2 - 35 przypadków, co stanowi 40% (w 2018r. – 88 zachorowań, w tym u 23 dzieci do 2 lat , tj. 26% przypadków). W 35 przypadkach wyizolowano rotawirusy, tj. 40% , w 22 adenowirusy, co stanowi 25%, a w 1 przypadku norowirusa. W pozostałych 30 przypadkach nie określono rodzaju wirusa. Stan 59 osób wymagał hospitalizacji, w tym 33 dzieci do lat 2. Pozostałe osoby leczone były ambulatoryjnie.

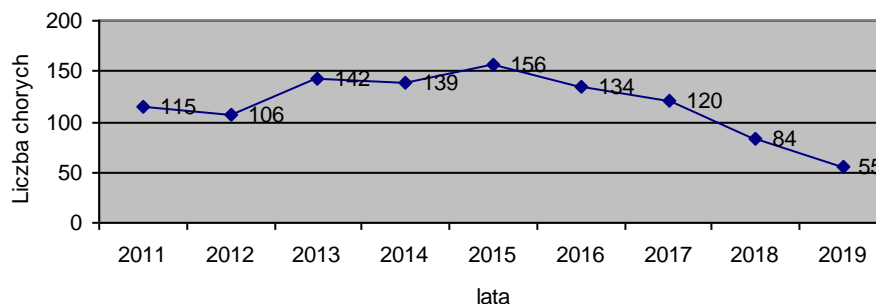
Liczba chorych na wirusowe zakażenia jelitowe określone i nie określone w latach 2011-2019

❖ Biegunka i zapalenie żołądkowo – jelitowe BNO, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu

Zanotowano 55 przypadków biegunki i zapaleń żołądkowo – jelitowych BNO, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu (w 2018r.- 84), w tym 32 zachorowania u dzieci do lat 2. Hospitalizowanych było 22 osoby, w tym 6 dzieci do lat 2.

Liczba biegunek i zakażeń żołądkowo-jelitowych o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu u dzieci do lat 2 w latach 2011-2019

W przypadkach zachorowań szerzących się drogą pokarmową, gdzie nie zidentyfikowano czynnika etiologicznego, najczęściej związane jest to z brakiem hospitalizacji. Badania laboratoryjne wykonywane są u osób hospitalizowanych, natomiast osoby leczone ambulatoryjnie najczęściej diagnozowane są na podstawie objawów klinicznych bez potwierdzenia laboratoryjnego.

Podczas likwidacji ognisk szerzono oświatę zdrowotną kształtującą zachowania prozdrowotne na rzecz zwiększenia higieny osobistej oraz higieny przygotowywania posiłków, co jest głównym elementem decydującym o skali szerzenia się tego typu zachorowań.

❖ Wirusowe zapalenie wątroby typu A

W odróżnieniu do roku wcześniejszego, kiedy to na terenie powiatu nie rejestrowano przypadków WZW typu A, w okresie sprawozdawczym zarejestrowano ich 7.

6 osób chorych było uczestnikami jednego ogniska dotyczącego członków jednej rodziny, natomiast 1 przypadek zachorowania dotyczył 3-letniej dziewczynki, bez żadnego powiązania epidemiologicznego z rodziną w ognisku (zachorowanie sporadyczne).

Wszystkie zachorowania obok charakterystycznych objawów choroby, potwierdzone zostały wynikami badań laboratoryjnych. Stan wszystkich chorych wymagał hospitalizacji, w tym w 3 przypadkach był ciężki.

Zachorowania w ognisku występowały w odstępach kilkudniowych w okresie od 20.05-26.07.2019r. W trakcie prowadzonego dochodzenia epidemiologicznego nie ustalono źródła zakażenia. Ponieważ zachorowania wystąpiły w obrębie jednej rodziny, ustalono, że domniemanym źródłem mógł być rodzinny ogród, z którego wszystkie osoby chore spożywały w różnym czasie różne owoce i warzywa. Z działki pobrano do badań w kierunku WZW typu A 2 próbki, tj. maliny i pomidory- uzyskano wyniki ujemne. Wynik jednoznacznie nie wyklucza ogrodu jako źródła zakażenia, ponieważ nie badano innych owoców i warzyw, które były wcześniej spożywane przez chorych, np. truskawki. Bardzo prawdopodobną drogą zakażenia mógł być też kontakt człowiek – człowiek, ponieważ osoby chore miały ze sobą bardzo bliski codzienny kontakt, a do kolejnych zachorowań dochodziło w kilkudniowych odstępach.

Podjęto wszelkie działania zapobiegające rozprzestrzenianiu się choroby w miejscach nauki, wychowania i pracy osób chorych poprzez m.in. dezynfekcję pomieszczeń, nadzór lekarski nad osobami z kontaktu, działania informujące personel placówek i rodziców dzieci tam uczęszczających nt. zachorowania i działań profilaktycznych (np. możliwości szczepień). W wyniku podjętych działań nie doszło do przeniesienia się choroby na kolejne osoby.

1.2 CHOROBY SZERZĄCE SIĘ DROGĄ NARUSZENIA CIĄGŁOŚCI TKANEK

❖ Infekcje HBV

Podobnie jak w roku ubiegłym w 2019r. zgłoszono 6 przypadków zakażeń HBV, wszystkie o charakterze bliżej nieokreślonym. We wszystkich przypadkach zachorowanie miało przebieg bezobjawowy.

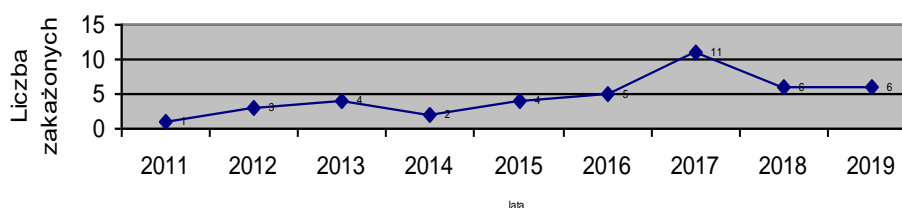
W 5 przypadkach zakażenia wykrywano przypadkowo w szpitalu w trakcie badań kontrolnych wykonanych w związku z planowanym zabiegiem, w 1 przypadku podczas oddania krwi jako honorowy krwiodawca. W związku z wykrytymi zakażeniami, żadna z osób nie wymagała hospitalizacji.

We wszystkich przypadkach zachorowań chorzy w przeszłości przeszli zabiegi medyczne z naruszeniem ciągłości tkanek, w tym 1 osoba miała 3 transfuzje krwi przed 1993r.

Żadna z osób zakażonych nie była wcześniej szczepiona przeciwko WZW typu B.

Nie zanotowano infekcji HBV u osób objętych obowiązkowym programem szczepień ochronnych. Osoby z otoczenia chorych na bieżąco są szczepione przeciwko WZW typu B.

Infekcje HBV (zachorowania i zakażenia) w latach 2011-2019

❖ Infekcje HCV

W okresie sprawozdawczym zarejestrowano 5 zachorowań na WZW typu C spełniających kryteria definicji przypadku na potrzeby nadzoru epidemiologicznego (w 2018r. – 8

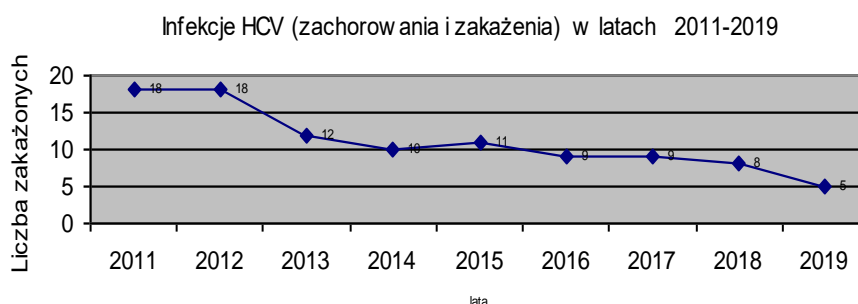
przypadków). Wszystkie miały charakter bliżej nieokreślony: w 3 przypadkach bezobjawowy, w pozostałych 2 z objawami głównie dyspeptycznymi, w tym dodatkowo z przewlekłymi bólami brzucha, ogólnym osłabieniem i zmęczeniem.

Jedna osoba chora poddana była hospitalizacji. Do wykrycia zakażeń dochodziło w różnych sytuacjach, np. w trakcie badań kontrolnych u lekarza POZ- 2 przypadki, w poradni specjalistycznej – 1 przypadek, u honorowego dawcy krwi- 1 przypadek i podczas badań wykonywanych przed rozpoczęciem dializ- 1 przypadek.

We wszystkich przypadkach u chorych w przeszłości wykonywano zabiegi z naruszeniem ciągłości tkanek, w tym 1 osoba miała transfuzję krwi przed 1993r. Dodatkowo 2 osoby przebywały w zakładach karnych, jedna z nich wykonała sobie tam tatuaż, natomiast druga osoba w przeszłości przyjmowała narkotyki w iniekcjach.

Osoby ze styczności z osobami zakażonymi wirusami zapalenia wątroby typu C, w ramach nadzoru epidemiologicznego zostały objęte nadzorem lekarskim.

Do lekarzy rodzinnych przekazano informację o potrzebie zaszczepieniu przeciwko WZW typu B osób zakażonych wirusem typu C (dwóch chorych zostało wcześniej zaszczepionych). W trakcie przeprowadzanych wywiadów epidemiologicznych prowadzono działania edukacyjne i informacyjne mające na celu zwiększenie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat dróg szerzenia się zakażeń, wywołanych tym wirusem. Ze względu na brak szczepień przeciwko temu wirusowi, społeczeństwo powinno być na bieżąco edukowane, a jego świadomość w zakresie ryzyka zakażenia powinna ciągle wzrastać.

1.3 CHOROBY PRZENOSZONE DROGĄ PŁCIOWĄ

❖ Kiła

W analizowanym okresie otrzymano 1 zgłoszenie dotyczące zachorowania na kiłę (w 2018r.-5). Przypadek dotyczy 63-letniej kobiety, mieszkanki wsi. Pacjentka przeleczona na Oddziale Dermatologicznym 105 Szpitala Wojskowego w Żarach. Stały partner kobiety objęty nadzorem Poradni Dermatologicznej przy 105 Szpitalu Wojskowym w Żaganiu. Na podstawie wykonanych badań wykluczono u niego zakażenie. Do zakażenia kobiety doszło prawdopodobnie w trakcie przypadkowego kontaktu seksualnego z przygodnym partnerem.

❖ Zakażenia HIV i zachorowania na AIDS

W okresie sprawozdawczym zarejestrowano 4 nowe przypadki zakażeń wirusem HIV, z czego 1 osoba poddana była hospitalizacji (w 2018r.-1 przypadek HIV i 1 AIDS dotyczący tej samej osoby).

Zakażeniom ulegli mieszkańcy miasta: 2 kobiety oraz 2 mężczyzn. W jednym przypadku drogą nabycia zakażenia były prawdopodobnie kontakty homoseksualne, w następnym kontakty heteroseksualne z osobą zakażoną, w pozostałych dwóch nie ustalono dróg nabycia zakażenia. Nie zarejestrowano natomiast zachorowań na AIDS.

1.4 CHOROBY PRZENOSZONE PRZEZ WEKTORY I INNE CHOROBY ODZWIERZĘCE

❖ **Wścieklizna** - niebezpieczna choroba zakaźna, do której dochodzi w wyniku pokąsania przez zakażone wirusem wścieklizny zwierzę. Do zakażenia dochodzi poprzez kontakt śliny chorego zwierzęcia z uszkodzoną skórą, błonami śluzowymi, bądź spojówkami. Ze względu na wysoką śmiertelność choroby, każdy zgłoszony przez lekarza przypadek narażenia na wściekliznę jest wnikliwie analizowany, a w przypadkach koniecznych pacjenci byli kierowani na konsultację do Poradni Chorób Zakaźnych celem kwalifikacji do szczepień p/ wścieklicznie, ponieważ jedynym, skutecznym sposobem uniknięcia śmiertelnych skutków zarażenia jest wdrożenie szczepień p/wścieklicznie.

W 2019r. opracowano 45 przypadków pokąsań (w 2018r.-51) przez zwierzęta, najczęściej psy (37 przyp.), koty (6 przyp.), lisa i dzikie niezidentyfikowane zwierzę (typu kuna, łasica). Szczepieniom przeciwko wścieklicznie poddano 8 osób (rok wcześniej 4 osoby). Wszystkie osobyostały zaszczepione pięcioma dawkami szczepionki Verorab na oddziale zakaźnym w Zielonej Górze. W pozostałych przypadkach zwierzęta poddano obserwacjom weterynaryjnym celem wykluczenia wścieklizny.

U badanych zwierząt, w trakcie przeprowadzanych 15-dniowych obserwacji nie zaobserwowano niepokojących objawów wścieklizny, co pozwoliło zwolnić osoby poszkodowane z obowiązku szczepień przeciwko wścieklicznie.

W 1 przypadku nie przeprowadzono obserwacji, ponieważ pokąsania dokonał nieznany kot. Pomimo tego w trakcie konsultacji lekarskiej w Poradni Chorób Zakaźnych w Zielonej Górze, osoby poszkodowanej nie zakwalifikowano do szczepień p/ wścieklicznie- nie stwierdzono wskazań do szczepień przeciwko wścieklicznie (okazano dokument wystawiony przez lekarza).

❖ **Borelioza** - jest odzwierzęcą, bakteryjną chorobą zakaźną wywołaną przez krętki *Borrelia burgdorferi*, przenoszona przez kleszcze.

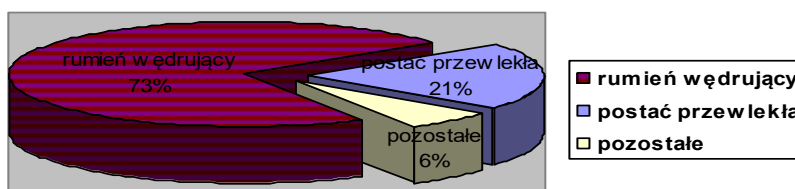
W omawianym okresie sprawozdawczym do PSSE w Żaganiu wpłynęły 94 zgłoszenia boreliozy, z czego zarejestrowano tylko 56 przypadków: 51 potwierdzonych i 5 prawdopodobnych (w 2018r.-59), gdyż pozostałe nie spełniały kryteriów definicji na potrzeby nadzoru epidemiologicznego.

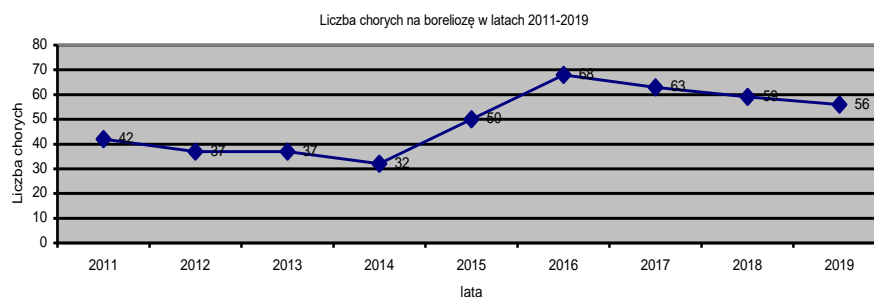
W 41 przypadkach stwierdzono rumień wędrujący (73%), w 12 przypadkach diagnozę postawiono na podstawie objawów klinicznych (nawracające bóle i obrzęki stawów, bóle mięśni, osłabienie) potwierdzonych dodatnimi wynikami badań serologicznych w kierunku przeciwciał w kl. IgG (21%).

2 przypadki spełniały jednocześnie kryteria boreliozy wczesnej i przewlekłej, natomiast w 1 przypadku wystąpiła borelioza z objawami dotyczącymi narządu wzroku. Nikt z chorych nie wymagał leczenia w warunkach szpitalnych.

W większości przypadków (37) osoby podają, że były kąsane przez kleszcze jedno- lub wielokrotnie, w 13 przypadkach chorzy twierdzili, że nigdy nie byli kąsani przez kleszcze, natomiast w pozostałych 6 przypadkach twierdzą, że nie pamiętają faktu ukąszenia przez kleszcza.

Do pokąsań przez kleszcze najczęściej dochodziło w trakcie pobytu w lasach na terenie powiatu żagańskiego oraz podczas prac i wypoczynku na działkach ogrodowych.

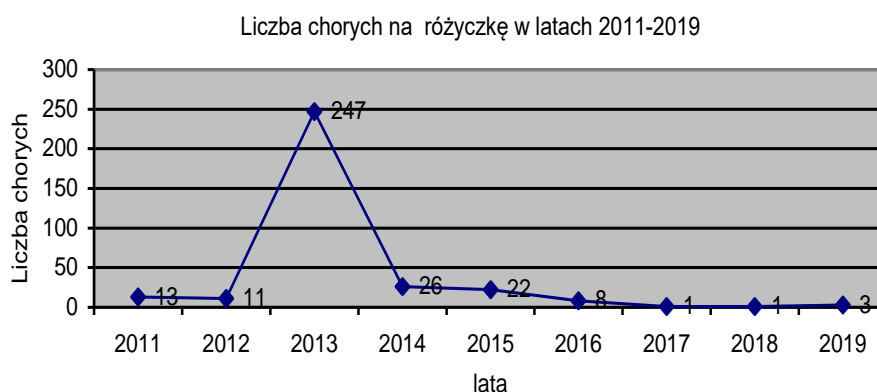

1.5. CHOROBY SZERZĄCE SIĘ DROGĄ KROPELKOWĄ

❖ **Różyczka**- jest zakaźną i zaraźliwą chorobą wirusową wieku dziecięcego o łagodnym, czasem bezobjawowym przebiegu. Czasami zdarzają się zachorowania osób dorosłych, co jest szczególnie niebezpieczne u kobiet ciężarnych, ponieważ wirus wykazuje właściwości teratogenne, czego wynikiem mogą być zaburzenia rozwojowe płodu. Rezerwuarem i źródłem zakażenia jest chory człowiek. Do zakażenia dochodzi najczęściej drogą kropelkową lub przez kontakt bezpośredni. Okres wylęgania wynosi zwykle 16-18 dni. Przebiec choroby pozostawia trwałą odporność. Zachorowaniom na różyczkę zapobiegają szczepienia, które w Polsce, zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych, są obowiązkowe. W okresie sprawozdawczym do PSSE zgłoszono 5 przypadków różyczki (w 2018r.-1 przyp.) u dzieci w wieku 0-2 lat. Ich stan nie wymagał hospitalizacji.

W 2 przypadkach pobrano surowicę do badań- na podstawie otrzymanych wyników wykluczono zachorowania. Pozostałe 3 przypadki zostały zakwalifikowane jako możliwe. Diagnoza oparta była na badaniu klinicznym, bez potwierdzenia badaniami laboratoryjnymi. Dwoje dzieci w wieku 7 i 8 miesięcy nie były szczepione przeciwko różyczce, pozostałe dziecko zaszczepione zostało jedną dawką szczepionki.

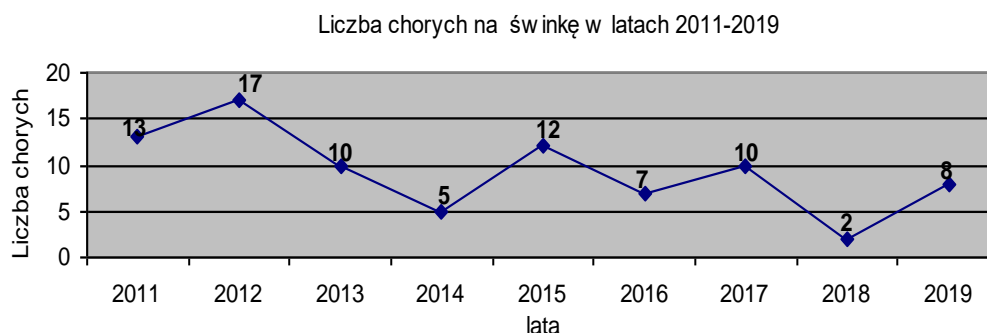
❖ **Świnka** - inaczej nagminne zapalenie przyusznic to wirusowa choroba zakaźna wieku dziecięcego. Charakteryzuje się zapaleniem oraz obrzękiem ślinianek przyusznych, nierzadko z towarzyszącymi objawami ze strony centralnego układu nerwowego. Czynnikiem etiologicznym jest wirus nagminnego zapalenia przyusznicy. Rezerwuarem i źródłem zakażenia jest chory człowiek, a zakażenie następuje drogą kropelkową lub poprzez skażone śliną przedmioty.

Do najczęstszych powikłań należą: zapalenie ucha środkowego, prowadzące czasem do głuchoty, zapalenie jąder, zapalenie trzustki, zapalenie jajników oraz zapalenie mózgu i rdzenia. Zachorowaniom na świnkę zapobiegają szczepienia. W Polsce szczepienia przeciwko śwince należą do szczepień obowiązkowych.

W omawianym okresie zarejestrowano 8 przypadków zachorowań z powodu nagminnego zapalenia przyusznic (w 2018r.-2). Zachorowaniu uległo 6 mężczyzn w wieku 4-31 lat i 2 kobiety w wieku 11 i 13 lat., w tym 5 mieszkańców miasta i 3 wsi.

We wszystkich przypadkach diagnozę postawiono na podstawie obrazu klinicznego, bez potwierdzenia laboratoryjnego. Żadna z tych osób nie wymagała hospitalizacji. Wszyscy chorzy, oprócz 31-letniego mężczyzny, wcześniej poddani byli szczepieniom przeciwko śwince 1 dawką (2 osoby), bądź 2 dawkami (5 osób).

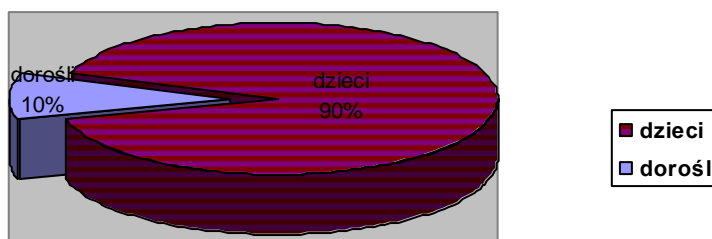
Zachorowanie na świnkę nie pozostawia 100% odporności

❖ **Ospa wietrzna** –jest wysoce zakaźną chorobą o ostrym przebiegu charakteryzującą się wysypką pęcherzykową na skórze i błonach śluzowych, pojawiającą się w kilku rzutach. Czynnikiem etiologicznym jest wirus ospy wietrznej i półpaśca. Wirus szerzy się drogą kropelkową przez kontakt bezpośredni, rzadziej pośredni oraz z ruchem powietrza może się przenosić na odległość kilku metrów(stąd nazwa ospy wietrznej). Choroba najczęściej dotyczy okresu dzieciństwa i pozostawia trwałą odporność, dlatego bardzo rzadko dochodzi do zachorowań osób dorosłych. Bardzo ważną rolę odgrywają szczepienia p/ospie, które w Polsce są zalecane dla dzieci zdrowych, natomiast obowiązkowe dla osób narażonych w sposób szczególny na zakażenie zgodnie z obowiązującym Programem Szczepień Ochronnych. Przebieg zakażenia u chorych zaszczepionych zazwyczaj jest bezobjawowy lub skąpo objawowy, natomiast w przypadku osób niezaszczepionych choroba może prowadzić do poważnych powikłań. Powikłania choć pojawiają się rzadko, prowadzą do bardzo poważnych konsekwencji w postaci zapalenia ucha środkowego, zapalenia mózgu, krwotocznego zapalenia nerek, owrzodzenia rogówki.

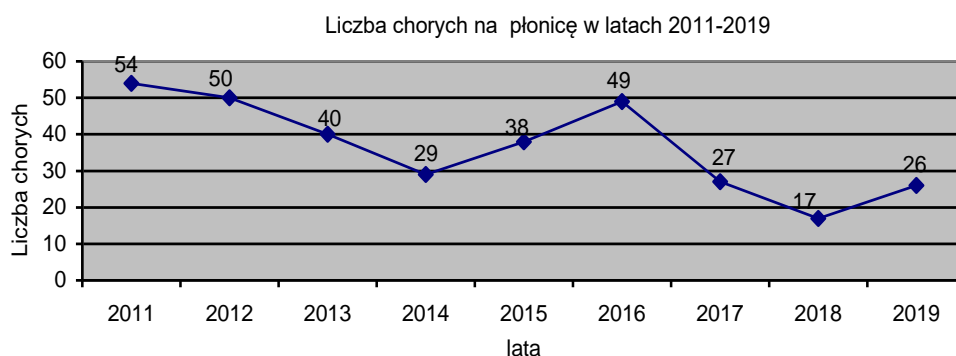
W omawianym okresie odnotowano znaczny wzrost liczby zachorowań w stosunku do roku ubiegłego tj.: w 2018r. -237 zachorowań,, a w 2019r. - 415 zachorowań. Zdecydowaną większość, tzn.373 przypadki zachorowań zanotowano u dzieci do lat 14, co stanowi ok. 90% wszystkich zachorowań. Stan żadnego z chorych nie wymagał hospitalizacji.

Wcześniej szczepieniem 1 dawką została poddana 1 kobieta i 1 mężczyzna, natomiast 2 dawkami - 2 kobiety. W pozostałych przypadkach chorzy nie byli wcześniej szczepieni przeciwko ospie, w tym w 6 przypadkach brak danych nt. szczepień.

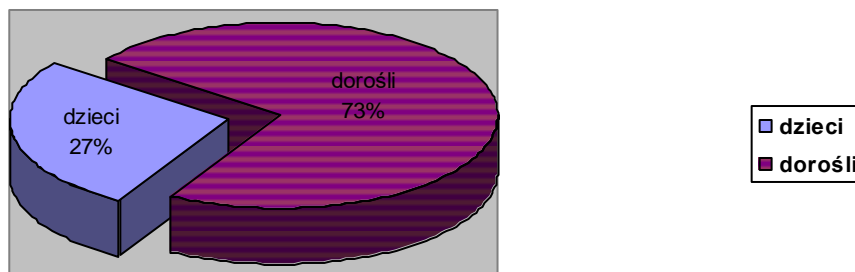

❖ **Płonica** - inaczej zwana szkarlatyną to ostra, wysypkowa choroba zakaźna wywołana przez paciorkowce grupy A. Zachorowaniom ulegają najczęściej dzieci, choć zdarzają się bardzo rzadko przypadki zachorowań u dorosłych. Źródłem zakażenia jest chory człowiek, ozdrowieniec lub nosiciel wydalający zarazki. Do zakażenia dochodzi poprzez kontakt bezpośredni z osobą wydalającą zarazki podczas kichania lub kaszlu (droga powietrzno-kropelkowa do 2,5m) lub pośredni przez zakażone przedmioty i pył (droga powietrzno-pyłowa). Ze względu na wysoką zaraźliwość choroby wymagane jest ograniczenie kontaktów chorego dziecka z rówieśnikami. Płonicę należy leczyć, ponieważ jej przebieg może prowadzić do bardzo poważnych powikłań m.in. kłębuszkowego zapalenia nerek, zapalenia stawów, węzłów chłonnych, ucha środkowego, rzadziej zapalenia mięśnia sercowego. Ponieważ jest to choroba bakteryjna, chorych poddaje się antybiotykoterapii. W omawianym okresie sprawozdawczym odnotowano 26 zachorowań na płonicę (w 2018r. – 17). Wszystkie diagnozy postawiono w oparciu o obraz kliniczny, który jest bardzo charakterystyczny dla tej choroby (min. trójkąt Fiłatowa, tzw. malinowy język). Tylko w 1 przypadku zachorowanie dotyczyło osoby dorosłej - kobiety w wieku 27 lat, wszystkie pozostałe zachorowania dotyczyły dzieci do lat 14. Stan żadnego z chorych nie wymagał hospitalizacji.

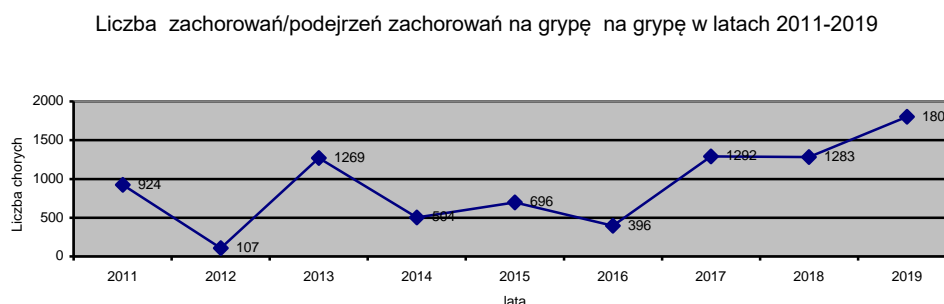

❖ **Grypa** - to ostra, wirusowa choroba bardzo zakaźna o szczególnym powinowactwie do układu oddechowego, przenoszona się pomiędzy ludźmi drogą kropelkową np. podczas kichania. Rozpoczyna się najczęściej gwałtownie i od początku towarzyszą jej ostre objawy. Nie należy jej mylić z przeziębieniem, dla którego charakterystyczne jest stopniowe pojawianie się dolegliwości i nieżyt nosa, który nie zawsze występuje w przypadku grypy. Największa ilość zachorowań występuje okresowo w sezonie jesienno-zimowym. Przebieg choroby zależy od zjadliwości wirusa i stanu ogólnego chorego, dlatego należy dbać o kondycję organizmu i unikać kontaktu z osobami chorymi na grypę. Nieleczona grypa jest często przyczyną groźnych powikłań ze strony wszystkich układów, np.: zapalenie płuc, zapalenie mięśnia sercowego, łącznie z nagłym zgonem sercowym, zapalenie opon mózgowych i mózgu, zapalenie mięśni, ostra niewydolność nerek. Najskuteczniejszą metodą zapobiegania grypie są szczepienia ochronne. Szczepienia zaleca się głównie osobom z obniżoną odpornością organizmu, szczególnie podatnym na zakażenia (dzieci, osoby starsze, osoby z innymi poważnymi schorzeniami). W powiecie żagańskim bardzo mało osób co roku szczepi się przeciwko grypie- w 2019r. zaszczepiono 1631 osób, co stanowi ok. 2% całej populacji powiatu żagańskiego. W okresie sprawozdawczym liczba zachorowań i podejrzeń zachorowań na grypę w porównaniu z rokiem wcześniejszym znacznie wzrosła. Zarejestrowano 1804 przypadki zachorowań i podejrzeń zachorowań na grypę, w tym u 494 dzieci do lat 14, co stanowi ok. 27% (w 2018r.- 1283 przyp., w tym u 251 dzieci do lat 14). Ze względu na poważne objawy

ze strony układu oddechowego stan 14 osób wymagał hospitalizacji, w tym 11 dzieci w wieku do 14 lat. Większość przypadków diagnozowano na podstawie objawów klinicznych i wywiadu, bez potwierdzenia laboratoryjnego. Tylko w 9 przypadkach wykonano test paskowy, a w 1 badanie molekularne, gdzie wyniki badań potwierdziły grypę typu A. Zbyt mała liczba wykonywanych badań laboratoryjnych może być powodem stosunkowo niskiej wiarygodności postawionych rozpoznań i rozbieżności pomiędzy zgłoszonymi przypadkami, a faktyczną liczbą zachorowań.

Największą liczbę zachorowań/ podejrzeń zachorowań zarejestrowano w I kwartale 2019r.- 1646, następnie w IV- 146.

❖ **Krztusiec** - choroba zakaźna, którą wywołuje zakażenie bakterią *Bordetella pertussis*. Źródłem zakażenia krztuśca jest chory człowiek, a do przeniesienia choroby dochodzi drogą kropelkową przez górne drogi oddechowe. Choroba występuje najczęściej w przedziale wiekowym od 0 do 4 lat, zatem dolegliwość może pojawić się już w pierwszych tygodniach po urodzeniu, ponieważ niemowlę nie otrzymuje biernej odporności przeciwkrztuścowej od matki. Mimo iż przebycie krztuśca daje długotrwałą odporność, możliwe jest powtórne zachorowanie. Szczepienia przeciwko krztuścowi są objęte obowiązkowym Programem Szczepień Ochronnych. Odporność uzyskana po szczepieniu przeciw krztuścowi nie jest trwała i może zniknąć po upływie kilku lat (dlatego osobom dorosłym zaleca się przypominające dawki szczepionki co 10 lat). Człowiek jest jedynym gospodarzem pałeczek krztuśca.

Podobnie jak rok wcześniej w analizowanym okresie zarejestrowano 1 przypadek krztuśca u 2-letniej dziewczynki, mieszkanki miasta. Zachorowanie z typowym obrazem klinicznym potwierdzono dodatnimi wynikami badań laboratoryjnych w kierunku krztuśca. Chora pozostawała w leczeniu ambulatoryjnym. Wcześniej przyjmowała szczepienia zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych.

❖ **Gruźlica**- potencjalnie śmiertelna choroba zakaźna wywołwana przez prątką gruźlicy (*Mycobacterium tuberculosis*), przenoszona drogą kropelkową. Gruźlica dotyczy najczęściej płuc (gruźlica płucna), lecz również może atakować inne narządy, układy oraz skórę (gruźlica pozapłucna). W Polsce gruźlica pozapłucna stanowi bardzo niski odsetek zdiagnozowanych wszystkich gruźlic, a najczęściej rejestrowane postaci gruźlicy pozapłucnej to: gruźlicze zapalenie opłucnej, gruźlica węzłów chłonnych, gruźlica układu moczowo-płciowego, gruźlica kości i stawów.

W przypadku zachorowania na gruźlicę brak jest charakterystycznych objawów. Mogą one mieć charakter ogólny (np. gorączka, osłabienie organizmu, nocna potliwość, brak apetytu, utrata masy ciała) lub miejscowy, w zależności od atakowanego narządu. Najczęstszym objawem gruźlicy płuc jest długotrwanie utrzymujący się kaszel, ponadto mogą wystąpić duszności, bóle w klatce piersiowej, czy krwotoki płucne. Niecharakterystycznymi objawami gruźlicy pozapłucnej mogą natomiast być obrzmienia, bolesność ruchowa, powiększenie obwodowych węzłów chłonnych, upośledzenie funkcjonowania zaatakowanych narządów.

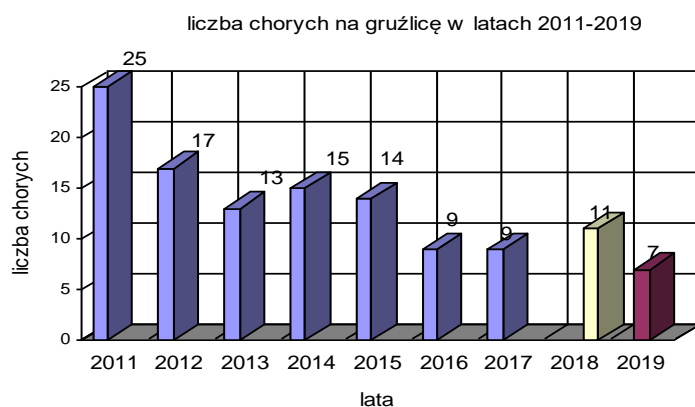
Najważniejszą metodą zapobiegania gruźlicy są szczepienia przeciwko gruźlicy, BCG, które zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych wykonywane są w Polsce noworodkom, w pierwszej dobie po urodzeniu.

Osoby chore na gruźlicę poddawane są leczeniu z zastosowaniem długotrwałej kuracji z użyciem antybiotyków i chemioterapeutyków.

W 2019r. zarejestrowano 7 przypadków gruźlicy (w 2018r.-11), w tym 6 prątkujących. Wszystkie zachorowania dotyczą mężczyzn w wieku 17-69 lat (średnia wieku chorych-47lat), 4 mieszkańców miasta i 3 wsi. Nie zarejestrowano przypadków zachorowań u dzieci.

We wszystkich przypadkach diagnozę postawiono na podstawie zmian w obrazie rtg klatki piersiowej, w przypadkach prątkującej dodatkowo potwierdzono ją wynikami badań plwociny w kierunku prątków gruźlicy. Wszystkie osoby chore poddane zostały hospitalizacji w specjalistycznym szpitalu w Torzymiu.

Zarówno osoby chore jak i osoby z kontaktu objęte są nadzorem lekarskim Poradni Gruźlicy i Chorób Płuc w Żaganiu. Jedna z osób chorych pozostaje pod nadzorem poradni w Torzymiu.

1.6 CHOROBY INWAZYJNE

❖ Choroby wywołane przez *Streptococcus pyogenes*

W 2019r. zdiagnozowano 5 przypadków choroby inwazyjnej wywołanej przez *Streptococcus pyogenes*, przebiegającej pod postacią róży (w 2018r.-6). Zachorowaniu uległy osoby w przedziale wiekowym 43-60 lat. Wszystkie przypadki zachorowania zostały zdiagnozowane tylko na podstawie objawów klinicznych, w związku z czym zakwalifikowane jako możliwe. Stan kliniczny 3 osób wymagał hospitalizacji.

❖ Choroby wywołane przez *Streptococcus pneumoniae*

W okresie sprawozdawczym zanotowano 2 choroby inwazyjne wywołane przez *S.pneumoniae* (w ubiegłym roku -3) przebiegające pod postacią zapalenia opon mózgowych i zapalenia ucha środkowego. Na zapalenie opon mózgowych zachorowała 33-letnia kobieta, mieszkanka miasta, która trafiła na SOR 105 szpitala Wojskowego w Żarach z powodu nagłego, silnego bólu głowy z zaburzeniami świadomości, łącznie z utratą przytomności i temp. ciała 38°C. Ze względu na obraz kliniczny (w tym objawy oponowe) wykonano rozszerzoną diagnostykę. Stwierdzono wysoki wzrost wykładników stanu zapalnego, leukocytozę, wzrost PCT, a w płynie mózgowo-rdzeniowym wysoką cytozę i dodatnie białko. Pacjentka z rozpoznaniem ropnego zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych została przewieziona do Oddziału Zakaźnego w Zielonej Górze.

Po uzyskaniu wyniku posiewu (*S. pneumoniae*) zastosowano antybiotykoterapię zgodną z antybiogramem. W wyniku leczenia uzyskano dość szybką poprawę stanu pacjentki. Została ona wypisana do domu w stanie dobrym, bez powikłań.

Ostre ropne zapalenie ucha środkowego stwierdzono u 84-letniego mężczyzny, mieszkańca miasta, w trakcie hospitalizacji nie związanej z tym zachorowaniem. Pacjent od 3-4 tygodni wcześniej cierpiał na ból ucha, wyciek treści ropnej i niedosłuch. W szpitalu pobrano ropę z ucha środkowego do badań mikrobiologicznych- stwierdzono *S. pneumoniae*. Wdrożono antybiotykoterapię. Przy wypisie chorego ze szpitala zalecono konsultację laryngologiczną.

❖ Choroba meningokokowa

W 2019r. wykazano 1 przypadek inwazyjnej choroby meningokokowej (w 2018r.-0). Zachorowaniu uległ 72-letni mężczyzna, mieszkaniec miasta. Pacjent trafił na SOR, następnie na Oddział Neurologiczny w 105 Szpitalu w Żarach z powodu silnego bólu głowy, osłabienia, ograniczonego kontaktu z utratą świadomości łącznie i niedowładem połowicznym lewostronnym. Na podstawie wykonanych badań, w tym płynu mózgowo-rdzeniowego zdiagnozowano zapalenie opon mózgowych. Pacjenta w stanie ciężkim przewieziono na Oddział Chorób Zakaźnych przy Szpitalu Klinicznym w Zielonej Górze. W pobranym do badań płynie mózgowo-rdzeniowym stwierdzono *Neisseria meningitidis* z gr.C. Po zastosowanej antybiotykoterapii stan chorego zaczął się poprawiać. Chemioprophylaktyką objęto 6 osób z otoczenia chorego.

❖ Zapalenie opon mózgowych inne i nieokreślone

W 2019r. odnotowano 1 przypadek zapalenia opon mózgowych innych i nieokreślonych (w 2018-2). Zachorowaniu uległ 72-letni mężczyzna, mieszkaniec miasta. Diagnozę postawiono na podstawie obrazu klinicznego i zmian fizycznych i biochemicznych płynu mózgowo-rdzeniowego. W wykonanym posiewie płynu mózgowo-rdzeniowego uzyskano wynik ujemny. Choroba przebiegła bez powikłań, kończąc się całkowitym wyzdrowieniem.

1.7 REALIZACJA ZAŁOŻEŃ PROGRAMU ERADYKACJI ZACHOROWAŃ NA POLIOMYELITIS

W omawianym okresie na terenie powiatu żagańskiego podobnie, jak w latach ubiegłych prowadzono nadzór nad zgłaszaniem zachorowań i podejrzeń zachorowań przebiegających z objawami ostrych porażeń wiotkich u dzieci do 14 roku życia w Oddziale Dziecięcym Nowego Szpitala w Szprotawie. W okresie sprawozdawczym ww. szpital nie zgłosił takich zachorowań.

Przypadek takiego zachorowania został natomiast zgłoszony przez lekarza z Oddziału Dziecięcego Wielospecjalistycznego Szpitala SP ZOZ w Nowej Soli, ul. Chałubińskiego 7.

Zachorowanie dotyczyło 4-letniego chłopca, mieszkańca miasta, szczepionego zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych trzema dawkami szczepionki IMOVAX POLIO.

Pierwsze objawy chorobowe w postaci "uciekającej prawej nóżki" wystąpiły w drugim roku życia dziecka. Od tego czasu sposób poruszania się ulega systematycznemu pogorszeniu.

Dziecko jest diagnozowane przez różnych specjalistów min. ortopedów, neurologów. W trakcie hospitalizacji na oddziale w Nowej Soli pobrano też 2 próbki kału do badań w kierunku wirusa polio – otrzymano ujemne wyniki badań.

Obecnie na podstawie objawów klinicznych i wyników badań genetycznych, u chorego podejrzewa się zespół Ehlersa-Danlosa.

Informacje dotyczącą aktualnej sytuacji epidemiologicznej w zakresie ostrych porażeń wiotkich przekazywano w cotygodniowych meldunkach do WSSE w Gorzowie Wlkp.

2. NADZÓR NAD REALIZACJĄ SZCZEPIEŃ OCHRONNYCH

Szczepienia ochronne są jednym z najskuteczniejszych działań profilaktycznych zapobiegających szerzeniu się chorób zakaźnych. W Polsce są one realizowane zgodnie z obowiązującym Programem Szczepień Ochronnych (PSO, tzw. kalendarz szczepień), który jest co roku aktualizowany. Aktualną wersję ogłasza, w dzienniku urzędowym Ministra właściwego do spraw zdrowia. Dokument ten porządkuje kwestie wieku i zakresu wykonywanych szczepień ochronnych i uwzględnia:

- **szczepienia bezpłatne (tzw. obowiązkowe)** realizowane w ramach powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego bez dodatkowych opłat
- **szczepienia odpłatne (tzw. zalecane)** - wskazane w celu rozszerzenia zakresu ochrony dziecka lub zmniejszenia liczby zastrzyków, ale nierfundowane z budżetu państwa. Rodzice muszą zakupić szczepionkę we własnym zakresie w punkcie szczepień lub w aptece na podstawie recepty wystawionej przez lekarza.

Zarówno szczepienia bezpłatne (obowiązkowe), jak i odpłatne (zalecane) są bezpieczne i skutecznie chronią przed zachorowaniem. O ich umieszczeniu w jednej z tych dwóch grup decydują takie czynniki, jak częstość występowania choroby, jej ciężkość, konsekwencje zachorowania oraz powikłania, a także - co bardzo ważne - koszt programu powszechnego szczepienia dzieci i możliwości budżetu państwa (względny ekonomiczny). Niektóre szczepienia odpłatne w Polsce, w innych krajach (zarówno należących do Unii Europejskiej, jak i na innych kontynentach) są finansowane przez państwo lub ubezpieczycieli zdrowotnych.

PPIS w Żaganiu koordynuje, zabezpiecza zaopatrzenie w preparaty szczepionkowe oraz nadzoruje realizację obowiązkowego Programu Szczepień Ochronnych na terenie powiatu.

Aktualnie, obowiązkowe szczepienia ochronne, finansowane ze środków publicznych, wykonywane są w 22 podmiotach leczniczych, będących pod nadzorem sanitarnym PPIS w Żaganiu. Ponadto PSSE zaopatruje w szczepionki, do celów prowadzenia szczepień u noworodków oraz szczepień poekspozycyjnych u pacjentów trafiających po narażeniu do poradni przyszpitalnych, Filię 105 Kresowego Szpitala Wojskowego, będącego pod nadzorem Wojskowego Ośrodka Medycyny Prewencyjnej we Wrocławiu.

Na dzień 31 grudnia 2019r. liczba kart uodpornienia dzieci i młodzieży poniżej 20 lat , podlegającej szczepieniom ochronnym, przechowywanych przez placówki wynosiła 14029. Poniższa tabela przedstawia ilość kart uodpornienia wg roku urodzenia.

Rok urodzenia	Karty ogółem	Rok urodzenia	Karty ogółem	Rok urodzenia	Karty ogółem	Rok urodzenia	Karty ogółem
2019	564	2014	671	2009	805	2004	671
2018	616	2013	613	2008	841	2003	639
2017	716	2012	747	2007	791	2002	668
2016	716	2011	677	2006	720	2001	755
2015	640	2010	783	2005	626	2000	770

W 2019 roku zgodnie z drukiem statystycznym MZ-54 Ministerstwa Zdrowia i Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego Państwowego Zakładu Higieny, przeanalizowano stan zaszczepienia w roczniku 2017. Wyniki zaszczepienia na terenie powiatu żagańskiego przedstawia poniższa tabela:

Szczepienia uwzględnione w "Kalendarzu szczepień" na rok 2017					
Rok urodzenia	Ogólna ilość kart uodpornienia	Wszystkie szczepienia a)	Brak niektórych szczepień b)	Brak jakichkolwiek szczepień	a) Osoby, które przeciw wszystkim chorobom uwzględnionym w "Kalendarzu szczepień" otrzymały wszystkie dawki szczepionek wymaganych w tym wieku. b) Osoby, które nie otrzymały uwzględnionych w "Kalendarzu szczepień" wszystkich dawek szczepionek wymaganych w tym wieku.
2017	716 / 100%	677 / 94,5%	34 / 4,74%	5 / 0,69%	

PPIS prowadzi Rejestr NOP (niepożądanych odczynów poszczepiennych). W 2019r. na terenie powiatu wystąpiły 2 przypadki NOP zakwalifikowane przez lekarzy jako łagodne. Dane z rejestru zgłoszeń niepożądanych odczynów poszczepiennych są udostępniane Głównemu Inspektorowi Sanitarnemu lub wskazanej przez niego specjalistycznej jednostce celem przygotowania i podania do publicznej wiadomości informacji o niepożądanych odczynach poszczepiennych zgłoszonych na obszarze kraju, a także do celów statystycznych.

W roku sprawozdawczym, w związku z ogólnopolską tendencją uchylania się od wykonywania szczepień ochronnych u dzieci, szczególny nacisk położono na edukowanie opornych rodziców/opiekunów oraz egzekwowanie wykonania obowiązku szczepień ochronnych przez osoby uchylające się. Wystosowano 35 pism edukacyjnych, w 8 przypadkach wezwano upomnieniem z zagrożeniem skierowania sprawy na drogę egzekucji administracyjnej. W 12 przypadkach interwencja PPIS okazała się skuteczna. Z końcem 2019r odnotowano 33 przypadki uchylania się od wykonania jakichkolwiek szczepień.

W 2019r. magazyn szczepionek Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Żaganiu wyposażono w specjalistyczną chłodnię do przechowywania szczepionek z monitoringiem temperatury wewnątrz urządzenia z powiadamianiem na sms na telefon alarmowy o temperaturze wewnątrz chłodni oraz w awaryjne źródło prądu. Wszystkie podmioty lecznicze, wykonujące szczepienia ochronne na terenie powiatu żagańskiego, odbierają szczepionki i transportują w termotorbach z wkładami chłodniczymi. Przechowują je w lodówkach wyposażonych w termometry i systemy powiadamiania na sms o temperaturze wewnątrz urządzenia oraz prowadzą rejestry.

Powiatowa Stacja Sanitarno- Epidemiologiczna w Żaganiu i podmioty jej podległe, przechowujące szczepionki, posiadają procedury postępowania na wypadek wystąpienia braku w dopływie prądu, zapewniające utrzymanie temperatury, wymaganej dla przechowywania szczepionek.

Podsumowanie i wnioski

W powiecie żagańskim nie stwierdza się większych zagrożeń ze strony chorób zakaźnych. Na nadzorowanym przez PSSE terenie nie rejestrowano zachorowań na choroby szczególnie niebezpieczne oraz stanów epidemii chorób zakaźnych wymagających podejmowania przez inspekcję szczególnych działań przeciwepidemicznych.

Ze względu na prowadzone obowiązkowe szczepienia ochronne, na nadzorowanym terenie od lat nie rejestruje się zachorowań na odrę, czy błonicę.

Biorąc pod uwagę powyższe, sytuacja epidemiologiczna powiatu żagańskiego w zakresie chorób zakaźnych od kilku lat oceniana jest dobrze. Liczba zachorowań jest porównywalna w stosunku do lat ubiegłych, z wyjątkiem chorób wieku dziecięcego, gdzie występuje jej cykliczna zmienność (np. epidemie wyrównawcze).

Analiza występujących w 2019r. na terenie powiatu jednostek chorobowych, w stosunku do roku wcześniejszego wykazała największy wzrost zachorowań w zakresie grypy i ospy wietrznej.

W okresie sprawozdawczym zarejestrowano 1 ognisko zbiorowego zatrucia pokarmowego (w obrębie jednej rodziny), w którym czynnikiem etiologicznym był wirus zapalenia wątroby typu A. W trakcie przeprowadzonych czynności nie ustalono źródła zakażenia.

W zakresie pozostałych jednostek chorobowych poza małymi wahaniami, nie zanotowano znacznych zmian mających wpływ na sytuację epidemiologiczną powiatu.

W obszarze szczepień szczególny nacisk położono na edukowanie opornych rodziców/opiekunów oraz egzekwowanie wykonania obowiązku szczepień ochronnych przez osoby uchylające się. Z końcem 2019r odnotowano 33 przypadki uchylania się od wykonania jakichkolwiek szczepień ochronnych.

Fot. Gabinet zabiegowy w Praktyce Lekarza Rodzinnego w Żaganiu

---

IV. OCENA STANU SANITARNO – TECHNICZNEGO PODMIOTÓW WYKONUJĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ LECZNICZĄ NA TERENIE POWIATU ŻAGAŃSKIEGO

W ramach swoich zadań Państwowa Inspekcja Sanitarna sprawuje nadzór nad warunkami higieniczno-sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne.

Zakres prowadzonych kontroli prowadzonych przez sekcję Epidemiologii obejmował stan sanitarno - techniczny pomieszczeń, w których świadczone są usługi medyczne, postępowanie z odpadami w miejscu ich wytwarzania, procesy dekontaminacji sprzętu medycznego oraz dezynfekcji pomieszczeń, zakres i technologia ich sprzątania.

W tym celu prowadzono kontrole kompleksowe, planowe, sprawdzające, dla celów opiniodawczych oraz kontrole biologiczne skuteczności procesów sterylizacji.

Ogólna liczba obiektów w bazie obiektów nadzorowanych PSSE w Żaganiu na dzień 31.12.2019 r. wynosi 145, w tym: zakłady lecznicze udzielające świadczeń szpitalnych i opiekuńczo-leczniczych całodobowo, zakłady lecznicze udzielające świadczeń leczniczych ambulatoryjnie, prywatne praktyki zawodowe lekarskie i pielęgniarskie. Są to w szczególności:

- 1 szpital;

- 21 przychodni, ośrodków zdrowia, poradni;
- 2 medyczne laboratoria diagnostyczne;
- 6 zakładów rehabilitacji leczniczej;
- 10 innych zakładów tj. 4 pielęgniarskie, 4 stomatologiczne, 1 krwiodawstwo, 1 pracownia protetyki;
- 30 indywidualnych praktyk lekarzy dentystów;
- 40 indywidualnych specjalistycznych praktyk lekarskich w tym 2 stomatologiczne;
- 2 grupowe praktyki lekarskie w tym 1 stomatologiczna;
- 8 indywidualnych praktyk pielęgniarskich;
- 22 indywidualne specjalistyczne praktyki pielęgniarek;
- 1 grupowa praktyka pielęgniarek;
- 2 inne obiekty w tym 1 gabinet rehabilitacyjny, 1 sklep ortopedyczny.

Na terenie powiatu żagańskiego działa również 6 praktyk pielęgniarskich, pracujących w 24 gabinetach profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej w placówkach oświatowych, które kontrolowane są przez sekcję higieny dzieci i młodzieży (omówienie w dziale IX niniejszego opracowania).

Na podstawie „Wytycznych LWPIS w Gorzowie Wlkp. w zakresie planowania kontroli obiektów nadzorowanych przez PPIS na 2019 rok”, zaplanowano 115 obiektów i skontrolowano 104, co stanowi 90,4%:

- na 76 obiektów zakwalifikowanych do wysokiego ryzyka skontrolowano 72,
- na 26 obiektów zakwalifikowanych do średniego ryzyka skontrolowanych 24,
- na 13 obiektów zakwalifikowanych do niskiego ryzyka skontrolowano 8.

Nie wykonano 11 zaplanowanych kontroli:

- 4 kontrole w obiektach wysokiego ryzyka: 1 sterylizatornia szpitalna – działalność wykonuje podmiot zewnętrzny (Szpital w Głogowie), 1 gabinet stomatologiczny i 1 gabinet laryngologiczny – w trakcie remontu, 1 gabinet ginekologiczny zawieszona działalność.
- 2 kontrole obiektu średniego ryzyka: 1 gabinet okulistyki zawieszona działalność na czas remontu i 1 obiekt, który został omyłkowo zaplanowany.
- 5 kontrole w obiektach niskiego ryzyka: 1 gabinet lekarski został zlikwidowany, 1 gabinet rehabilitacji został skontrolowany przez sekcję higieny komunalnej, 1 obiekt kontrola wykonana przez sekcję higieny komunalnej i higienę pracy, 1 rehabilitacja - zlikwidowana, 1 gabinet rehabilitacji - remontowany.

Na zaplanowanych 145 kontroli w obiektach wykonano 133.

Dodatkowo przeprowadzono 7 kontroli ponadplanowych, w tym:

- 4 kontrole w obiekcie wysokiego ryzyka – w zakresie szczepień w 105. Szpitalu Wojskowym w Żaganiu
- 1 kontrolę tematyczną - w obiekcie średniego ryzyka – w gabinecie ozonoterapii
- 2 kontrole w obiektach niskiego ryzyka – 1 odbiór gabinetu profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej, 1 poszerzenie zakresu działalności poradni terapeutycznej.

Wykazano 2 kontrole stwierdzające uchybienia sanitarne w obiektach wysokiego ryzyka:

- w gabinecie stomatologicznym stwierdzono: brak prawidłowego ciągu technologicznego sterylizacji, brak procedur higienicznych, brak stosownej umowy na kontrolę skuteczności sterylizacji.
- w praktyce lekarza rodzinnego stwierdzono uchybienia dotyczące przechowywania szczepionek.

Wydano 5 decyzji administracyjnych w tym:

- 1 decyzję na poprawę warunków technicznych, w gabinecie stomatologicznym – dot. ciągu technologicznego sterylizacji, procedur i protokołów kontroli wewnętrznej;
- 1 decyzję zmieniającą termin realizacji nałożonych obowiązków w praktyce lekarza rodzinnego;
- 1 decyzję prolongującą termin wykonania nakazów w sprawie wykonania obowiązków dot. programu dostosowania Szpitala w Szprotawie;

- 1 odmawiającą zmiany terminu wykonania obowiązków w sprawie programu dostosowania w szpitalu;
- 1 umarzającą postępowanie w praktyce lekarza rodzinnego, nieprawidłowości zostały usunięte po kontroli.

Wydano 3 decyzje opłatowe na kwotę 195,36.

W 2019 roku w trakcie wykonywania kontroli sanitarnych wydano 7 zaleceń na poprawę warunków higieniczno- sanitarnych:

- w 4 obiektach zalecono pranie odzieży ochronnej w wyższej temperaturze z zastosowaniem detergentu dezynfekcyjnego,
- w 2 obiektach zalecono pogłębić wiedzę dot. odpadów medycznych,
- w 1 obiekcie zalecono uaktualnić procedury higieniczne zgodnie z bieżącą wiedzą medyczno-sanitarną oraz regularnie dokonywać adnotacji o zaznajomieniu się z informacjami tam zawartymi przez pracowników.

1. CAŁODOBOWE ŚWIADCZENIA ZDROWOTNE

Pod nadzorem PPIS w Żaganiu znajduje się 1 obiekt z tej kategorii – niepubliczny szpital w Szprotawie prowadzony przez spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością. W szpitalu znajdują się 3 oddziały: wewnętrzny, dziecięcy i zakład opiekuńczo-leczniczy, centralna izba przyjęć, poradnie specjalistyczne, pracownia badań endoskopowych, pracownia USG, zakład rehabilitacji, laboratorium szpitalne, apteka szpitalna oraz inne niezbędne do funkcjonowania tej placówki komórki organizacyjne. Obiekt jest dostępny i przystosowany dla osób niepełnosprawnych ruchowo: w budynku działa winda, posiada podjazd przy wejściu do szpitala, toaletę dla osób niepełnosprawnych. Nowy Szpital w Szprotawie zlokalizowany jest w budynku wolnostojącym, wielokondygnacyjnym.

W 2019 roku w kontrolowanym szpitalu przeprowadzono ogółem 6 kontroli sanitarnych: 1 kontrolę kompleksową, która obejmowała następujące obiekty w szpitalu: oddział dziecięcy, oddział wewnętrzny, izbę przyjęć, poradnię chirurgiczną, poradnię dla kobiet, pracownię USG i endoskopową, rehabilitację szpitalną, 2 kontrole sprawdzające w zakresie dostosowania szpitala do obowiązujących wymagań, 2 kontrole tematyczne (jedną w zakresie dostosowania szpitala do wytycznych postępowania w przypadku wystąpienia pałeczek CPE i drugą dotyczącą obecności *Klebsiella pneumoniae* NDM u jednej z pacjentek szpitala i 1 kontrolę sprawdzającą usunięcie uchybień stwierdzonych podczas kontroli tematycznej.

W trakcie drugiej kontroli tematycznej wydano 7 zaleceń dot. postępowania. Wszystkie zalecenia zostały wykonane, co potwierdzono w czasie kontroli sprawdzającej.

Wydano 3 decyzje administracyjne, w tym 2 merytoryczne dot. prolongaty terminu wykonania obowiązków w związku z dostosowaniem pomieszczeń oddziału dziecięcego i pracowni endoskopowej szpitala do określonych wymagań i 1 w sprawie opłaty.

❖ Stan sanitarno - higieniczny wybranych oddziałów i pracowni.

W okresie sprawozdawczym skontrolowano **oddział wewnętrzny i dziecięcy**. Na oddziale dziecięcym kontynuowano działania w celu realizacji programu dostosowawczego. We wszystkich komórkach znajdowały się gabinety zabiegowe posiadające zmywalne powierzchnie ścian i podłóg, wyposażone w lampy bakteriobójcze, zestawy do utrzymania higieny rąk. Bielizna czysta była przechowywana w oddziałach w wydzielonych szafach, magazynkach podręcznych; brudna zbierana selektywnie, wg zabrudzenia i zanieczyszczenia biologicznego, do worków mocowanych na stelażach. Odpady w miejscu wytwarzania zbierano selektywnie z zachowaniem rozdziału na komunalne i niebezpieczne. Sprząatanie wykonuje firma zewnętrzna, sprzęt jest oznakowany i używany odpowiednio do stref czystości mikrobiologicznej pomieszczeń.

- **pracownie endoskopowe,**

W szpitalu funkcjonuje 1 pracownia endoskopowa.

Szpital zaplanował do końca 2019 r. usytuowanie pracowni endoskopowej w pomieszczeniach byłego bloku operacyjnego. Ze względu na zakres prac, w dniu 19 grudnia 2018 r. Nowy Szpital w Szprotawie zwrócił się z wnioskiem do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Żaganiu z prośbą o prolongatę terminu obowiązków nałożonych decyzją do dnia 31 grudnia 2019 r. Obecnie badania endoskopowe wykonywane są w istniejących pomieszczeniach pracowni z podziałem czasowym na wykonywanie badań górnego i dolnego odcinka przewodu pokarmowego. Dla pracowni endoskopowej dodatkowo wydzielono dwie sale z pomieszczeń byłego oddziału chirurgicznego: dla przygotowania pacjenta do zabiegu i wybudzenia go po zabiegu.

Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie dekontaminacji sprzętu endoskopowego, zachowania czystości bieżącej, postępowania z odpadami, sprzątaniami.

W trakcie kontroli kompleksowej poddano ocenie także stan sanitarno-techniczny, sanitarno- porządkowy i funkcjonalność pomieszczeń zaplecza szpitala (magazyny bielizny, odpadów, pomieszczenia brudowników), awaryjne zaopatrzenie obiektów w wodę, postępowanie z bielizną szpitalną, nieczystościami oraz ciałami osób zmarłych:

- ❖ **stan sanitarno – techniczny i funkcjonalność pomieszczeń zaplecza szpitala (magazyny bielizny, odpadów, pomieszczenia brudowników)**

Stan sanitarno-higieniczny kontrolowanych pomieszczeń w obiekcie był dostateczny. Otoczenie obiektu utrzymane było w czystości.

- ❖ **zaopatrzenie w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi.**

Do obiektu woda dostarczana jest z wodociągu publicznego w Szprotawie.

Szpital nie posiada własnego ujęcia wody. Awaryjne zaopatrzenie w wodę na wypadek wystąpienia jej braku stanowią 2 zbiorniki retencyjne, wykonane ze stali nierdzewnej, mieszczące 48-godzinny zapas wody, przykryte pokrywą, zlokalizowane na poddaszu budynku szpitalnego.

- ❖ **pralnie/postępowanie z bielizną szpitalną.**

W oddziałach szpitalnych (dziecięcy i wewnętrzny) wydzielone są szafy lub szafki do przechowywania bielizny czystej tj. prześcieradła, ręczniki, podkłady, pościel, koce, koszule. Bielizna brudna gromadzona jest na poszczególnych oddziałach w workach foliowych w zamkniętych koszach w wydzielonych pomieszczeniach tzw. brudownikach. Następnie w workach płóciennych zbiorczych za pomocą wyznaczonego wózka z zamkniętą przestrzenią ładunkową z napisem „bielizna brudna” transportowana jest do centralnego magazynu bielizny brudnej, skąd odbierana jest przez pracownika firmy piorącej w ramach umowy. Transport bielizny brudnej przeznaczonej do prania do magazynu centralnego oraz czystej z magazynu odbywa się z zachowaniem rozdziału godzinowego przywozu i odbioru (przywóz bielizny czystej z pralni odbywa się w godzinach porannych, odbiór do pralni bielizny brudnej w godzinach popołudniowych). Po przekazaniu bielizny brudnej przez pracownika firmy IMPEL do pralni, magazyn bielizny brudnej oraz wózki do transportu bielizny poddawane są dezynfekcji również przez pracownika firmy zewnętrznej. Do bielizny zanieczyszczonej krwią, wydaliniami/wydzielinami stosowane są worki foliowe czerwone, do pozostałej worki koloru jasnego. Pranie bielizny odbywa się w pralni zewnętrznej. Bielizna czysta przywożona z pralni odbierana jest przez wyznaczonego pracownika szpitala, pakowana jest w worki foliowe oraz w większe worki zbiorcze i transportowana jest na oddziały wyznaczonym wózkiem koszowym z napisem „bielizna czysta” z zamkniętą przestrzenią ładunkową. W centralnym magazynie bielizny podłoga i ściany wykonane są z materiałów gładkich, łatwych do dezynfekcji.

❖ **zakłady patomorfologii/prosektoria.**

Kontroli nie poddano prosektorium szpitalnego, ponieważ budynek jest wyłączony z użytkowania.

Ciała osób zmarłych przywożone są z poszczególnych oddziałów szpitalnych do pomieszczenia „pro morte” znajdującego się na poziomie piwnicznym, a następnie po 2 godzinach przebywania w ww. pomieszczeniu opuszczają budynek szpitala i przewożone są do chłodni poza teren szpitala specjalistycznym środkiem transportu do przewozu zwłok i szczątków ludzkich (transportem firmy zewnętrznej) do prosektorium prywatnego (obiekt podlega stałemu nadzorowi PPIS w Żaganiu). Transport zwłok w obrębie budynku szpitala odbywa się przy użyciu wózka z zamkniętą przestrzenią w tzw. kapsule. Dezynfekcją kapsuły zajmuje się firma zewnętrzna. W pomieszczeniu „pro morte” podłogi i ściany pokryte są materiałami gładkimi, łatwymi do mycia i dezynfekcji.

Nieprawidłowości w tym zakresie nie stwierdzono.

❖ **postępowanie z nieczystościami:**

-płynnymi: ścieki z budynku szpitalnego odprowadzane są bezpośrednio do miejskiej sieci kanalizacyjnej. Szpital nie posiada własnej oczyszczalni ścieków.

-stałymi: wewnątrz obiektu zapewniono pojemniki wyścielone workami foliowymi do gromadzenia odpadów komunalnych, a następnie odpady z poszczególnych komórek organizacyjnych usuwane są do większych kontenerów znajdujących się na zewnątrz budynku, udostępnionych przez firmę odbierającą odpady, które wywożone są raz dziennie w godzinach porannych, zgodnie ze złożoną deklaracją. Transport odpadów odbywa się przy użyciu środka transportu z przestrzenią ładunkową zamkniętą przez pracownika firmy zewnętrznej. Prowadzona jest segregacja odpadów komunalnych na szkło, plastik, papier (3 pojemniki o pojemności 1100l oraz 1 o pojemności 120l), odpady komunalne zmieszane trafiają do kontenera zbiorczego o pojemności 6500l. Pojemniki na odpady usytuowane są na terenie utwardzonym (beton). Dezynfekcję pojemników do transportu odpadów przeprowadza pracownik firmy zewnętrznej.

❖ **żywienie pacjentów w szpitalu**

Szpital podlega również kontroli ze strony sekcji Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku w obszarze stanu technicznego i sanitarno-higienicznego bloku żywieniowego w szpitalu tj. pomieszczeń, urządzeń i sprzętu kuchenek oddziałowych i kuchenki mlecznej, zapewnienia bezpieczeństwa dystrybuowanych posiłków na poszczególne oddziały, prawidłowości prowadzenia procesów mycia i dezynfekcji naczyń, bieżącej realizacji zadań wynikających z zasad GHP/GMP, teoretycznej oceny jadłospisu wraz z poborem próbek posiłku całodziennego z diety podstawowej.

W badanym posiłku stwierdzono zaniżoną gramaturę, która może być przyczyną zaniżenia wartości energetycznej całego posiłku, a tym samym wartości odżywczej. Po zbadaniu okazało się też, że zawyżono zawartość soli kuchennej i chlorku sodu. Zalecono sól w potrawach zastępować aromatycznymi ziołami, jak majeranek, bazylia, oregano, czosnek, tymianek itp. Na podstawie dokonanej oceny należy wprowadzić do diety warzywa strączkowe suche, przede wszystkim jako zamiennik mięsa, gdyż są one cennym źródłem białka roślinnego. Warzywa i owoce powinny być podawane zgodnie z ich sezonowością, należy też uwzględniać tłuszcze roślinne bogate w kwasy jedno- i wielonienasycone (oleje tłoczone na zimno, ryby morskie, orzechy i ziarna). W związku z nieprawidłowościami PPIS w Żaganiu w wystosowanym piśmie nakazał: korzystać z wiedzy dietetyka oraz określić w umowach z firmami cateringowymi zasady kontroli w miejscu produkcji posiłku, wymogi dotyczące jakości posiłków i ich komponowania, a także zasad ich transportu do punktu wydawania. W pozostałym zakresie nieprawidłowości nie stwierdzono.

❖ warunki pracy personelu w szpitalu

W trakcie kontroli kompleksowej szpitala dokonano również oceny z zakresu sekcji Higieny Pracy, a mianowicie realizacji ogólnych warunków bhp oraz wymogów w zakresie występowania w środowisku pracy szkodliwych czynników biologicznych i ochrony zdrowia pracowników zawodowo narażonych na te czynniki. Oceny dokonano na podstawie okazanej dokumentacji. Ponadto oceniono pomieszczenia higieniczno-sanitarne oraz przestrzeganie zakazu palenia tytoniu w miejscu pracy.

W Nowym Szpitalu w Szprotawie Sp. z o.o. zatrudnionych jest 58 pracowników na umowę o pracę w tym: 31 pielęgniarek, 1 położna, 1 lekarz, 5 opiekunek, 1 mgr farmacji, 3 higienistki szkolne, 6 rehabilitantów, 2 techników radiologii, 2 kierowców – ratowników medycznych, 6 pracowników administracyjnych.

Na kontrakcie zatrudnionych jest 31 pracowników w tym: 27 lekarzy, 1 kierowca ratownik, 2 pielęgniarki, 1 specjalista ds. bhp.

Na umowę zlecenie podpisanych jest 40 umów, które mają zabezpieczać pracę w poszczególnych komórkach w przypadku urlopów, zwolnień lekarskich – rotacji stanowiskowych, świadczących usługi w ciągu roku jest ok. 40 pracowników (pielęgniarki).

• Narażonych na szkodliwe działanie biologiczne jest :

– 122 pracowników w tym 100 kobiet, w 2 grupie zagrożenia biologicznego

– 42 pracowników w tym 37 kobiet, w 3 grupie zagrożenia biologicznego

– 6 pracowników w tym 4 kobiety, w 4 grupie zagrożenia biologicznego

Badania profilaktyczne pracowników są aktualne wykonane przez lekarza medycyny pracy, z lekarzem zawarto umowę na przeprowadzanie badań profilaktycznych pracowników.

W szpitalu znajduje się opracowana ocena ryzyka zawodowego dla poszczególnych stanowisk pracy, uwzględniono narażenie pracowników na działanie szkodliwych czynników biologicznych (klasyfikacja i wykaz szkodliwych czynników biologicznych); chemicznych fizycznych (pole elektromagnetyczne, pole jonizujące, zmienny mikroklimat). Pracownicy szpitala zapoznali się z oceną ryzyka zawodowego potwierdzając to własnoręcznym podpisem. Z uwagi na występowanie w szpitalu szkodliwych czynników biologicznych zakwalifikowanych do 3 lub 4 grupy zagrożenia pracodawca prowadzi rejestr prac i rejestr pracowników narażonych na działanie szkodliwych czynników biologicznych. Pracodawca zapewnia pracownikom odpowiednie środki ochrony indywidualnej i zbiorowej ujęte w procedurze.

Pracodawca posiada opracowane procedury/instrukcje dotyczące; bezpiecznego postępowania ze szkodliwymi czynnikami biologicznymi; postępowania w przypadku potencjalnego narażenia pracowników na wirus gorączki EBOLA zaliczany do 4 grupy zagrożenia oraz środki ochrony indywidualnej.

W szpitalu na parterze znajduje się wydzielone pomieszczenie krótkotrwałej izolacji pacjenta w przypadku zakażenia wirusem EBOLA z osobnym węzłem sanitarnym i odrębnym wejściem/ wyjściem na zewnątrz budynku, umywalką do mycia rąk, środkami dezynfekującymi, ręcznikami papierowymi oraz pojemnikami na odpady medyczne i komunalne. Przy ww. pomieszczeniu znajduje się indywidualny węzeł sanitarny. W przyległym korytarzyku obok pomieszczenia krótkotrwałej izolacji ustawiona jest szafka, w której znajduje się zestaw biologiczny Ebola zawierający odpowiednie środki ochronne i dezynfekujące.

Nowy Szpital w Szprotawie Sp. z o.o. przekazuje co roku informację o substancjach chemicznych i ich mieszaninach, czynnikach lub procesach technologicznych o działaniu rakotwórczym LPWIS w Gorzowie Wlkp. W informacji podawany jest formaldehyd w kontakcie i promieniowanie rentgenowskie X.

Pracownicy zatrudnieni w Nowym Szpitalu w Szprotawie Sp. z o.o. mają dostęp do pomieszczeń sanitarno-socjalnych: szatnia, natrysk i ustęp. Ponadto na każdym z oddziałów znajdują się pokoje socjalne oraz natrysk i ustęp dla personelu. W pomieszczeniu szatni znajdują się szafy na odzież roboczą i osobistą pracowników. W szpitalu przestrzegany jest

całkowity zakaz palenia tytoniu i papierosów elektronicznych – zastosowano informacje graficzne i słowne.

W Nowym Szpitalu w Szprotawie Sp. z o.o. pracownikom zapewnia się środki ochrony indywidualnej oraz odzież i obuwie robocze przewidziane na danym stanowisku pracy. Odzież i obuwie robocze wydawane jest na podstawie tabeli przydziału. Natomiast środki ochrony indywidualnej jednorazowe pobierane są bez limitu. Pranie odzieży roboczej i ochronnej zlecane jest firmie zewnętrznej. Odzież brudna odbierana jest przez pralnię codziennie.

W dniu kontroli kompleksowej w zakresie udostępnionej dokumentacji nieprawidłowości nie stwierdzono. Natomiast stwierdzono zawilgocenie ściany z zaciekiem nad oknem w szatni pracowniczej. Wydano decyzję administracyjną z terminem usunięcia do 23.08.2019 r. Kontrola sanitarna w dniu 30.08.2019 r. wykazała, że uchybienie zostało usunięte.

2. AMBULATORYJNE ŚWIADCZENIA ZDROWOTNE

Zgodnie z ewidencją prowadzoną przez PPIS w Żaganiu jest 39 obiektów, w których prowadzone są ambulatoryjne świadczenia zdrowotne, wśród których należy wymienić: 21 przychodni zdrowia, 2 medyczne laboratoria diagnostyczne, 6 zakładów rehabilitacji; 10 innych zakładów (4 pielęgniarskie, 5 stomatologiczne, 1 krwiodawstwo, 1 pracownia protetyki).

W obiektach tych kontrolowano czystość bieżącą, prowadzenie procesów dezynfekcji i sterylizacji, postępowanie z bielizną medyczną i odpadami oraz postępowanie zgodne z procedurami w czasie świadczenia usług medycznych.

Skontrolowano ogółem 30 obiektów, w tym: 17 w przychodniach/ośrodkach/poradniach oraz 13 w pozostałych podmiotach leczniczych

Przeprowadzono kontrole biologiczne skuteczności sterylizacji w 4 urządzeniach tj. 100% (4 podmioty posiadały własny autoklaw parowo-ciśnieniowy klasy B). Próbek kwestionowanych nie było.

❖ Stan sanitarno - techniczny i funkcjonalność:

Placówki są w dobrym stanie sanitarno - technicznym, wykonywane są remonty bieżące.

❖ Czystość mikrobiologiczna:

• procesy dezynfekcji

Dezynfekcja prowadzona jest zgodnie z wytycznymi, instrukcjami i procedurami wewnętrznymi. Wszystkie podmioty prowadzące dezynfekcję płynową są wyposażone we właściwe pojemniki zamykane z sitem odsączającym.

• procesy sterylizacji

4 podmioty posiadały autoklawy parowo - ciśnieniowe klasy B, pozostałe - stosują materiały medyczne i sprzęt jednorazowy.

• ocena czystości mikrobiologicznej

Nie pobierano próbek sanitarnych.

3. PRAKTYKI ZAWODOWE

Pod nadzorem PPIS w Żaganiu znajduje się ogółem 105 praktyk zawodowych w tym: 40 indywidualnych praktyk lekarskich, 30 indywidualnych praktyk pielęgniarskich, 2 grupowe praktyki lekarskie, 1 grupowa praktyka pielęgniarek, 8 indywidualnych praktyk pielęgniarek, 22 specjalistycznych praktyk pielęgniarek oraz 2 inne obiekty świadczące usługi medyczne (gabinet rehabilitacji i sklep ortopedyczny) .

Kontrolowano stan sanitarno – techniczny pomieszczeń i urządzeń, czystość bieżącą, prowadzenie procesów dezynfekcji i sterylizacji, postępowanie z bielizną medyczną, odpadami oraz zgodność postępowania z procedurami podczas świadczenia usług medycznych.

Na 105 obiektów zewidencjonowanych w bazie PSSE w Żaganiu, skontrolowano 70 obiektów. Przeprowadzono 35 kontroli biologicznej skuteczności procesów sterylizacji. Dodatkowo przeprowadzono 1 kontrolę w związku z uruchomieniem nowego autoklawu. Próbek kwestionowanych nie było.

Wykazano 2 kontrole stwierdzające uchybienia sanitarne w obiektach wysokiego ryzyka.

Wydano decyzję na poprawę warunków technicznych w gabinecie stomatologicznym – dot. ciągu technologicznego sterylizacji, procedur i protokołów kontroli wewnętrznej.

Wydano decyzję umarzającą postępowanie w praktyce lekarza rodzinnego, nieprawidłowości zostały usunięte po kontroli.

❖ **stan sanitarno- techniczny i czystość bieżąca:**

Gabinety są w dobrym i bardzo dobrym stanie sanitarno- technicznym. Czystość bieżąca nie budzi zastrzeżeń.

Placówki posiadają procedury w zakresie sprzątnia, wydzielone miejsca na sprzęt porządkowy, który jest oznakowany zgodnie z przeznaczeniem, z zachowaniem rozdziału na poszczególne strefy czystości.

❖ **czystość mikrobiologiczna:**

• procesy dezynfekcji

Procesy dezynfekcji prowadzone są prawidłowo, w użyciu są środki o pełnym spektrum działania biobójczego, we wszystkich placówkach wyegzekwowano prawidłowe pojemniki do prowadzenia dezynfekcji płynowej. Powietrze wyjaławiane jest przez lampy bakteriobójcze, co jest dokumentowane w rejestrze. Gabinety zabiegowe w większości wyposażone są w myjki ultradźwiękowe. Grupowa Praktyka Stomatologiczna posiada myjnię - dezynfektor. Prowadzona jest wewnętrzna kontrola procesu mycia i dezynfekcji, fizyczna i chemiczna z zastosowaniem testu wsadu.

• procesy sterylizacji

Gabinety lekarskie wyposażone są w 35 autoklawów parowo-ciśnieniowych, w tym: 20 klasy B, 15 klasy S. W toku prowadzonego nadzoru stwierdzono, że autoklawy powyżej 10 lat są wymieniane na nowe. Przebadano z nadzoru proces w 100% autoklawów, dodatkowo - 1 autoklaw nowy. Placówki prowadzą wewnętrzną kontrolę chemiczną i biologiczną procesów sterylizacji, co dokumentują archiwizacją wyników. Zestawy sterylne pakowane jednostkowo. Pozostałe gabinety stosują materiały medyczne i sprzęt jednorazowego użycia.

• ocena czystości mikrobiologicznej

Nie pobierano próbek do badań mikrobiologicznych.

❖ **zaopatrzenie w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi:**

Obiekty zaopatrywane są w wodę z wodociągów sieciowych publicznych, będących pod nadzorem PPIS, spełniającą wymagania przydatności do spożycia pod względem bakteriologicznym i fizyko-chemicznym.

❖ **postępowanie z bielizną:**

Stosowana jest bielizna jednorazowa. Zapas bielizny czystej przechowywany jest w szafach wydzielonych do tego celu. Bielizna brudna zbierana jest selektywnie wg zabrudzenia lub zanieczyszczenia biologicznego i traktowana jak odpady komunalne, bądź niebezpieczne. Odzież ochronna prana jest w większości regularnie w pralniach usługowych, istnieją, marginalne przypadki prania we własnym zakresie, ale zawsze przy zastosowaniu odpowiednich środków dezynfekcyjnych. Postępowanie z bielizną zgodne jest z opracowanymi instrukcjami wewnętrznymi.

W jednej z indywidualnych praktyk lekarskich stwierdzono niewłaściwe postępowanie z brudną odzieżą ochronną personelu medycznego. Kontrola sprawdzająca wykazała usunięcie uchybienia.

❖ **gospodarka nieczystościami:**

- płynnymi - wszystkie obiekty są skanalizowane.
- stałymi: niebezpiecznymi medycznymi i komunalnymi

Podmioty posiadają uregulowania formalno - prawne dla prowadzenia gospodarki odpadami niebezpiecznymi oraz odpadami komunalnymi. Postępowanie z odpadami jest zgodne z wymogami prawnymi.

Kontrolowano, czy sposób postępowania z odpadami medycznymi jest zgodny z wymaganiami ujętymi w przepisach. Szczególną uwagę zwracano na prawidłowość kart przekazania odpadów, przestrzeganie zasady bliskości oraz posiadanie dokumentu potwierdzającego unieszkodliwienie odpadów medycznych. Sprawdzano gromadzenie odpadów zgodnie z kodem odpadu w miejscu wytwarzania, prawidłowość opisywania worków i pojemników, warunki magazynowania, warunki transportu wewnętrznego. Podczas kontroli sprawdzano zezwolenia firm na transport, odbiór i utylizację odpadów niebezpiecznych, zgodnie z zawartą umową. Podczas kontroli informowano wytwórców odpadów medycznych o obowiązkach, wynikających z przepisów prawa o odpadach .

❖ **Zadania edukacyjno – prewencyjne**

W 99 obiektach zalecono rozpowszechnić, edukować, informować pacjentów oraz personel o informacjach zawartych w ulotkach Głównego Inspektora Weterynaryjnego dot. Afrykańskiego pomoru świń - ASF. W 55 obiektach zalecono udostępnić, edukować wśród pacjentów i personelu informacji zawartych w ulotce dot. WZW A.

W 6 obiektach wykonujących szczepienia w ramach prewencji zalecono opracować procedurę postępowania ze szczepionkami na okoliczność pojawienia się preparatu przeterminowanego lub uszkodzonego.

W 4 obiektach zalecono pranie odzieży ochronnej w wyższej temperaturze z zastosowaniem detergentu dezynfekcyjnego.

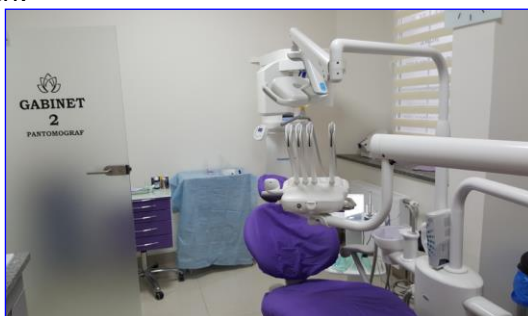
W 2 obiektach zalecono pogłębić wiedzę dot. odpadów medycznych.

W 1 obiekcie zalecono uaktualnić procedury higieniczne zgodnie z bieżącą wiedzą medyczno-sanitarną, oraz regularnie dokonywać adnotacji o zaznajomieniu się z informacjami tam zawartymi przez nowych, jak i obecnych pracowników.

Podsumowanie i wnioski

Wszystkie placówki świadczące usługi medyczne, będące pod nadzorem PPIS w Żaganiu działają w strukturach niepublicznych. W szpitalu w Szprotawie nadal prowadzono działania dostosowawcze na oddziale dziecięcym i w pracowni endoskopowej .Kontrolowane obiekty utrzymane są w czystości, kierujący obiektami zorientowani są na utrzymanie najwyższych standardów higienicznych, ściśle wykonując zalecenia sanitarne.

Podmioty lecznicze, świadczące usługi medyczne przy użyciu sprzętu wielorazowego, zgodnie z wymaganiami przepisów, nadal udoskonalają ciągi technologiczne dekontaminacji ww. sprzętu w gabinetach.

Fot. Gabinet stomatologiczny w Żaganiu

V. STAN SANITARNY OBIEKTÓW ŻYWNOŚCIOWO- ŻYWIENIOWYCH

Do głównych zadań sekcji Higieny Żywności, Żywienia Przedmiotów Użytku w Powiatowej Stacji Sanitarnej - Epidemiologicznej w Żaganiu, zgodnie z ustawą o Państwowej Inspekcji Sanitarnej należy:

- kontrola warunków produkcji, transportu, przechowywania i sprzedaży żywności oraz warunków żywienia zbiorowego,
- nadzór nad bezpieczeństwem żywności i żywienia zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa żywnościowego,
- kontrola warunków zdrowotnych produkcji i obrotu przedmiotami użytku, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, kosmetykami oraz wyrobami mogącymi mieć wpływ na zdrowie ludzi,
- pobieranie próbek do badań laboratoryjnych.

Nadzór sanitarny w poszczególnych dziedzinach prowadzony jest na podstawie:

- ustawy z dnia 25 sierpnia 2006r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia,
- rozporządzenia (WE) Nr 852/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004r w sprawie higieny środków spożywczych.

Główne kierunki obrane do działań na 2019r to:

- prowadzenie działań wśród producentów żywności w celu zwiększenia świadomości o odpowiedzialności za bezpieczeństwo wyrobów w tym podkreślenie roli badań właścicielskich,
- realizacja zadań wynikających z porozumienia z dnia 16.11.2018r. zawartego między Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Gorzowie Wlkp. a Państwowym Wojewódzkim Lekarzem Weterynarii w Zielonej Górze o współdziałaniu i współpracy organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej i organów Inspekcji Weterynaryjnej,
- prowadzenie działań wśród producentów żywności w ramach Rolniczego Handlu Detalicznego w celu zwiększenia świadomości i odpowiedzialności za wyprodukowany towar.

Nadzorem sanitarnym w roku 2019 objęto 775 obiektów, w tym:

- 734 zakłady żywieniowo – żywnościowe;
- 32 zakłady zajmujące się obrotem materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością;
- 9 obiektów obrotu kosmetykami.

Z ww. liczby skontrolowano 439 obiektów, tj. 56,6%, przeprowadzając w nich 731 kontroli, w tym:

- 433 w zakładach wysokiego ryzyka,
- 123 w zakładach średniego ryzyka,
- 175 w zakładach niskiego ryzyka,

sporządzając 731 protokołów z kontroli sanitarnych, w wyniku których wydano 148 decyzji administracyjnych, w tym:

- 159 nakazujących usunięcie uchybień z zakresu stanu technicznego i zmiany terminu wykonania obowiązków oraz wykreślenia z rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej, w tym 4 decyzje unieruchamiającą działalność zakładu (3 decyzje dot. barów gastronomicznych oraz 1 dot. unieruchomienia piekarni) ze względu na rażący zły stan sanitarny tych zakładów,
- 42 decyzje zatwierdzające zakłady obrotu, produkcji i transportu żywności.

Wystawiono 440 decyzji w sprawie opłaty za przeprowadzone czynności kontrolne.

Za stwierdzone wykroczenia nałożono 136 mandatów karnych, na kwotę 32.650zł. Średnia wysokość mandatu to 240zł.

Do Lubuskiego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Gorzowie Wlkp. skierowano 1 wniosek o wymierzenie kary pieniężnej.

Do badań laboratoryjnych pobrano 171 próbek, w tym:

- 188 próbek żywności – 3 próbki zostały zakwestionowane,
  1. zboże – 1 próbka żyta pobrana do badań w kierunku pozostałości pestycydów – próbka kwestionowana za zawyżoną pozostałość pirymifosu metylowego.
  2. lody z automatu – do badań pobrano 5 próbek zgodnie z Rozporządzeniem Komisji (WE) nr 2073/2005 z dnia 15 listopada 2005r w sprawie kryteriów mikrobiologicznych dotyczących środków spożywczych. W wyniku badań wykryto przekroczoną obecność bakterii Enterobacteriaceae we wszystkich pięciu badanych próbkach.
  3. „Fit&Mix Grillowy. Mieszanka warzyw ciętych, mytych” – do badań pobrano 5 próbek zgodnie z Rozporządzeniem Komisji (WE) nr 2073/2005 z dnia 15 listopada 2005r w sprawie kryteriów mikrobiologicznych dotyczących środków spożywczych. W wyniku analizy stwierdzono obecność bakterii E.coli w dwóch z pięciu badanych próbek, w związku z czym jakość zbadanego produktu była niezadawalająca .
- pobrano 4 próbki materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością – próbki nie były kwestionowane,
- 1 próbkę kosmetyków – niekwestionowana.

Nadzorowane obiekty poddano również kontrolom kompleksowym, na sformalizowanych arkuszach oceny. Zaplanowano do kontroli 372 obiekty, w tym:

- 228 w obiektach wysokiego ryzyka,
- 74 w obiektach średniego ryzyka,
- 70 w obiektach niskiego ryzyka.

Nie skontrolowano 38 zakładów z powodu likwidacji, zawieszenia działalności, zamknięcia w tym 14 zakładów z wysokim ryzykiem, 11 zakładów z ryzykiem średnim, 13 zakładów z niskim ryzykiem.

1. CHARAKTERYSTYKA POSZCZEGÓLNYCH GRUP OBIEKTÓW

❖ ZAKŁADY PRODUKCJI ŻYWNOCI:

• automaty do lodów:

Pod nadzorem znajdowało się 6 automatów do lodów, skontrolowano 6, i wszystkie oceniono na podstawie arkusza oceny zakładu, 1 uznano za niezgodny z wymaganiami. Przeprowadzono w nich 11 kontroli.

Nałożono 1 mandat karny na kwotę 300zł. Powodem ukarania był brak aktualnych zaświadczeń lekarskich do celów sanitarno – epidemiologicznych, przechowywanie dodatków do lodów w niehigienicznych warunkach, w brudnym urządzeniu chłodniczym, część dodatków przechowywana była bezpośrednio na brudnej podłodze. To właśnie ten zakład uznano jako niezgodny z wymaganiami. Do badań pobrano lody z automatu – pobrano 5 próbek zgodnie z Rozporządzeniem Komisji (WE) nr 2073/2005 z dnia 15 listopada 2005r w sprawie kryteriów mikrobiologicznych dotyczących środków spożywczych. W wyniku badań wykryto przekroczoną obecność bakterii Enterobacteriaceae we wszystkich pięciu badanych próbkach.

• piekarnie:

W ewidencji znajdowało się 9 piekarni - skontrolowano 8.

Ogółem przeprowadzono w nich 15 kontroli. Na podstawie arkusza oceny stanu sanitarnego oceniono 8 obiektów zaś 3 uznano jako niezgodne z wymaganiami. Za stwierdzone nieprawidłowości nałożono 4 mandaty karne na kwotę 1250,- zł., do badań laboratoryjnych pobrano 1 próbkę żywności, która nie uległa zakwestionowaniu.

Wydano 15 decyzji administracyjnych, w tym 1 dot. unieruchomienia zakładu.

Unieruchomiona została 1 piekarnia - przyczyną unieruchomienia były stwierdzone w trakcie kontroli liczne uchybienia dot. bieżącego stanu sanitarnego, między innymi: brudne wnętrza urządzenia chłodniczego do przechowywania półproduktów, ściany, sufit w magazynie mąki pokryte warstwą mącznego pyłu, parapety przyokienne brudne, pokryte odchodami ptaków. Przechowywanie rzeczy zbędnych np. opon w myjni transporterów. W hali produkcyjnej: wnętrza garowni brudne, jej ściany odrapane, z wnętrza garowni wyciekała woda, która na podłodze hali produkcyjnej pokryła się warstwą mąki, brudne pokryte warstwą tłuszczu drewniane regały, na których studzone jest pieczywo po wypieku, metalowe stelaże przerdzewiałe, foremki służące do wypieku pieczywa – zalepione warstwą starego brudu poprodukcyjnego, z widocznymi ubytkami na powierzchni wewnętrznej i zewnętrznej, ich zewnętrzne powierzchnie pokryte warstwą starej, zapieczonej sadzy. Drobnny sprzęt brudny niedomyty, w brudnych miskach przechowuje się ziarna do pieczywa, brudne, zniszczone blachy piekarnicze, zlewy oraz umywalki do mycia rąk brudne, niedezynfekowane. W pomieszczeniu wydawania i krojenia pieczywa brak bieżącej czystości, ładu i porządku, krawalnice do pieczywa pokryte warstwą zlepionego brudu, brak oznak czyszczenia. W zakładzie prowadzone są systematyczne szkolenia pracowników przez właściciela zakładu, lecz na podstawie stwierdzonego stanu sanitarnego stwierdzić należy, że nic nie wnoszą do świadomości pracowników. Za stwierdzone uchybienia właściciela ukarano mandatem karnym w wysokości 500,-zł.

- **ciastkarnie:**

W ewidencji ujęto 4 ciastkarnie, które zostały skontrolowane.

Ogółem, w ciastkarniach przeprowadzono 8 kontroli. Na podstawie arkusza oceniono 4 zakłady, 1 uznano za niezgodny z wymaganiami. Nałożono 1 mandat karny na kwotę 300zł. Wydano 3 decyzje administracyjne, celem poprawy stanu technicznego zakładów.

Najczęściej występujące uchybienia to:

- na regałach ekspozycyjnych z gotowym do sprzedaży pieczywem, przechowuje się miotły do czyszczenia pieca,
- piece do wypieku pieczywa i ciast brudne, niedoczyszczone,
- przechowywanie tłuszczu do wypieku ciast poza urządzeniem chłodniczym, w temp. otoczenia + 27°C,
- otoczenia zakładu utrzymane brudno, obok drzwi składowisko pustych butelek, wiader plastikowych, wytłaczanek do jajek,
- nie okazano dokumentacji w zakresie GHP/GMP.
- nie okazano badania wyrobu końcowego.

- **browar**

W ewidencji znajduje się 1 browar rzemieślniczy, który został skontrolowany, przeprowadzono 1 kontrolę, w trakcie której nie stwierdzono nieprawidłowości.

- **inne wytwórnie żywności:**

W roku 2019 w ewidencji znajdowało się 175 zakładów zakwalifikowanych do tej kategorii. Skontrolowano 18 obiektów, przeprowadzono w nich 20 kontroli, za pomocą arkusza oceniono 4 zakłady, które uznano za zgodne z wymaganiami. Do badań laboratoryjnych pobrano 4 próbki żywności – 1 uległa zakwestionowaniu. Pobrano do badania zboże – 1 próbka żyta pobrana do badań w kierunku pozostałości pestycydów; została zakwestionowana za zawyżoną pozostałość pirymifosu metylowego. Celem poprawy stanu technicznego zakładu wydano 4 decyzje administracyjne.

❖ **OBIEKTY OBROTU HANDLOWEGO ŻYWNOSCIĄ**

- **sklepy spożywcze:**

Pod nadzorem znajdowało się 217 obiektów, skontrolowano 205, ogółem przeprowadzono 360 kontroli.

Na podstawie arkusza oceny oceniono 168 zakładów, w tym 19 zakładów oceniono jako niezgodne z wymaganiami. Pod nadzorem znajdowało się 29 supermarketów, w których przeprowadzono 85 kontroli.

Do badań laboratoryjnych pobrano 143 próbki żywności – 1 próbka została zakwestionowana, „Fit&Mix Grillowy. Mieszanka warzyw ciętych, mytych” – do badań pobrano 5 próbek zgodnie z Rozporządzeniem Komisji (WE) nr 2073/2005 z dnia 15 listopada 2005r w sprawie kryteriów mikrobiologicznych dotyczących środków spożywczych. W wyniku analizy stwierdzono obecność bakterii E.coli w dwóch z pięciu badanych próbek, w związku z czym jakość zbadanego produktu była niezadawalająca.

Nałożono 77 mandatów karnych na kwotę 17.700,-zł.

Wydano 50 decyzji administracyjnych i 13 decyzji zatwierdzających działalność w zakładzie.

Najczęściej występujące uchybienia:

- samowolne zamrażanie żywności, dotyczy to drobiu świeżego i jego elementów, wędlin, mięsa,
- wprowadzanie do obrotu środków spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia bądź dacie minimalnej trwałości,
- przerwanie łańcucha chłodniczego dla żywności nietrwałej mikrobiologicznie,
- brak aktualnych zaświadczeń lekarskich do celów sanitarno – epidemiologicznych,
- brak wyposażenia stoiska mięsno – wędliniarskiego w dodatkowy sprzęt do odważania i porcjowania, procesy te prowadzone są na jednym sprzęcie,
- brudne, niedomyte podłogi, zwłaszcza dookoła urządzeń chłodniczych bądź wyposażenia sali sprzedażowej,
- brudne urządzenia chłodnicze służące do przechowywania ciast bądź warzyw i sałatek warzywnych,

W sklepach wielkopowierzchniowych stwierdzono:

- wydzielone pomieszczenie piekarni utrzymane w niewłaściwym stanie sanitarnym,
- brak ładu i porządku w magazynie dodatków,
- brak wystarczającej ilości szafek pracowniczych,
- zamrażarki do przechowywania żywności mrożonej brudne, zaśmiecone, pokryte warstwą lodu,
- niedomyty drobny sprzęt pomocniczy,
- brak znajomości podstawowych zasad higieny co wynika z braku szkoleń.

• **kioski spożywcze**

W ewidencji znajdowały się 1 kiosk, który został skontrolowany, przeprowadzono 2 kontrole. Przy pomocy arkusza oceny stanu sanitarnego oceniono zakład jako zgodny z wymaganiami. W trakcie prowadzonych czynności kontrolnych nie stwierdzono nieprawidłowości. Do badań laboratoryjnych pobrano 1 próbkę jajek – próbka nie kwestionowana.

• **magazyny hurtowe:**

W ewidencji ujęto 9 obiektów, skontrolowano 7, ogółem przeprowadzono w nich 11 kontroli. Na podstawie arkusza oceny stanu sanitarnego oceniono 7 zakładów, 1 uznano za niezgodny z wymaganiami. Do badań laboratoryjnych pobrano 2 próbki żywności, których nie kwestionowano.

Celem poprawy stanu technicznego wydano 4 decyzje administracyjne i 1 decyzję zatwierdzającą. Nałożono 2 mandaty karne na kwotę 300,-zł. Powodem nałożenia mandatu był brak aktualnych zaświadczeń lekarskich do celów sanitarno – epidemiologicznych oraz brak zachowania czystości na półkach do ekspozycji środków spożywczych.

- **inne obiekty obrotu żywnością:**

W roku 2019 zewidencjonowano 189 obiektów, w których prowadzi się sprzedaż niewielkich ilości produktów spożywczych w opakowaniach jednostkowych producenta, tj.: stoiska spożywcze na stacjach benzynowych, apteki, obiekty ruchome oraz sklepy prowadzące sprzedaż środków spożywczych trwałych mikrobiologicznie.

W tej grupie obiektów skontrolowano 28 zakładów. Ogółem przeprowadzono w nich 28 kontroli. Na podstawie arkusza oceny skontrolowano 5 zakładów – 2 uznano za niezgodne z wymaganiami. Nałożono 7 mandatów karnych na kwotę 1000 zł. Pobrano 7 próbek żywności – nie kwestionowano. Wydano 5 decyzji celem poprawy stanu technicznego oraz 4 decyzje zatwierdzające.

Zakłady uznane za niezgodne są to stoiska spożywcze przy Stacjach Paliw, w których stwierdzono: brak aktualnych zaświadczeń do celów sanitarno – epidemiologicznych, stwierdzono w sprzedaży suplementy diety po upływie daty minimalnej trwałości, brak segregacji odzieży własnej i ochronnej, brak czystości i porządku w wydzielonych boksach magazynowych, brak kompletnej dokumentacji w zakresie GHP/GMP, bądź brak aktualnych zapisów.

- **obiekty ruchome i tymczasowe:**

W ewidencji znajdowały się 64 zakłady, skontrolowano 11, przeprowadzono w nich 11 kontroli. Do badań laboratoryjnych pobrano 4 próbki żywności – nie uległy zakwestionowaniu.

Nałożono 4 mandaty karne na kwotę 800,-zł. Mandaty nałożono w trakcie trwania Jarmarku św. Michała w Żaganiu – powodem ukarania najczęściej były uchybienia dot. utrzymania czystości i porządku na stoiskach oraz brak zaświadczeń lekarskich do celów sanitarno – epidemiologicznych osób mających kontakt z żywnością.

- ❖ **ZAKŁADY ŻYWIENIA ZBIOROWEGO - OTWARTE:**

Ogółem w roku 2019, pod nadzorem znajdowały się 82 zakłady żywienia zbiorowego typu otwartego, w tym 24 punkty małej gastronomii.

Skontrolowano ogółem 76 placówek, przeprowadzając w nich 151 kontroli.

Na podstawie arkusza oceny stanu sanitarnego oceniono 62 zakłady, w tym 15 uznano za niezgodne z wymaganiami.

Za stwierdzone nieprawidłowości nałożono 36 mandatów karnych, na kwotę 10250,- zł. PPIS w Żaganiu w celu wymierzenia kary pieniężnej skierował 1 wnioski do LPWIS w Gorzowie Wlkp. w związku z podjęciem działalności bez zgody PPIS w Żaganiu.

Wydano 42 decyzje administracyjne celem poprawy stanu technicznego, w tym 3 decyzje o unieruchomieniu działalności, 8 decyzji dot. zatwierdzenia prowadzonej działalności.

W 2019r unieruchomiono 3 zakłady:

1. Bar gastronomiczny - przeprowadzona kontrola sanitarna wykazała: przy punktach wodnych brak warunków do higienicznego mycia i osuszania rąk, pomieszczenia baru utrzymane brudno, wkłady do mopa, worki na śmieci przechowywane w umywalce do mycia rąk, przy urządzeniu chłodniczym zmagazynowane opakowania jednorazowego użytku oraz przepełniony kosz na śmieci, brak dostępu do szafy przelotowej na czyste naczynia stołowe poprzez zastawienie jej kocami, zasłonami, pustymi kartonami. Wszystkie urządzenia chłodnicze brudne (zarówno wewnątrz jak i na zewnątrz), kuchenka mikrofalowa jak i kuchenki gazowe brudne, pokryte resztkami jedzenia, lepkim, przypalonym tłuszczem z resztkami jedzenia, Frytkownica z osadem spalonego tłuszczu, resztkami spalonych frytek, urządzenie wypełnione starym tłuszczem w kolorze czarno – brązowym. Magazyn żywności wykorzystywany jako składowisko rzeczy prywatnych właścicielki, z ozdobami świątecznymi i kartonami. W szatni, w wózku przechowuje się puste, brudne słoiki, zmywalnie naczyń stołowych zamieniono na składzik zbędnych przedmiotów prywatnych właścicielki (walizki,

niepotrzebne krzesła, flaga, plecak, brudna odzież prywatna). Naczynia stołowe przechowywane są w szafce pod zlewozmywakiem, w bezpośrednim sąsiedztwie środków chemicznych, w urządzeniach chłodniczych przechowuje się resztki zepsutej żywności, półki brudne pokryte przymrożoną żywnością. Brak odzieży ochronnej właścicielki, brak zaświadczenia lekarskiego do celów sanitarno – epidemiologicznych. Nie okazano żadnej dokumentacji z zakresu GHP/GMP. Za stwierdzone nieprawidłowości właścicielkę ukarano mandatem karnym w wys.500 zł.

2. Bar gastronomiczny - przeprowadzona kontrola sanitarna wykazała: zakład prowadził działalność bez wymaganej prawem zgody PPIS w Żaganiu. Produkcja potraw, obróbka wstępna brudnych warzyw, zmywanie i wyparzenie naczyń stołowych prowadzone było w jednym pomieszczeniu, brak wydzielonego miejsca do przechowywania odzieży własnej i ochronnej, w pomieszczeniu kuchennym znajdował się tylko zlew dwukomorowy wykorzystywany do mycia drobnego sprzętu pomocniczego, płukania warzyw i owoców po oczyszczeniu, jak również do mycia naczyń stołowych, brak wyznaczonego i wyposażonego stanowiska do mycia i wyparzania jaj używanych w bieżącej produkcji, w jednym urządzeniu chłodniczym przechowuje się nieoczyszczone pieczarki, niedezynfekowane jaja w wytłaczankach, pierogi poddane wstępnej obróbce termicznej oraz gotowe sosy do potraw. Ponadto zużyte wytłaczanki po jajach magazynuje się w urządzeniu chłodniczym, w części zamrażalniczej przechowuje się samowolnie zamrożone mięso oraz pierogi. Pojemniki na śmieci - przepełnione, nie posiadają pokrywy. Pod zlewem przechowuje się nieoczyszczone ziemniaki, a bezpośrednio pod syfonem ściekowym sprzęt produkcyjny (garnki). Brak jakiegokolwiek dokumentacji z zakresu GHP/GMP oraz systemu HACCP. Nie okazano również orzeczeń lekarskich do celów sanitarno – epidemiologicznych osób mających kontakt z żywnością. Za stwierdzone uchybienia nałożono mandat karny w wys. 300zł. oraz wystąpiono do LPWIS w Gorzowie Wlkp. z wnioskiem o wymierzenie kary pieniężnej.

3. Bar gastronomiczny - przyczyną unieruchomienia były następujące uchybienia: w zakładzie stwierdzono brudne, pokryte ciemnymi plamami po owadach, resztkami żywności podłogi, w miskach bądź w kartonach gromadzone są resztki kebaba. W pomieszczeniu kuchennym, na podłodze przechowuje się farby w wiaderkach, brudne, otłuszczone kable, puszkę po farbie, kratka ściekowa w pomieszczeniu zapchana żywnością, brudna, niedezynfekowana. W zakładzie stwierdzono dużą ilość owadów, które obecne są na sprzęcie produkcyjnym i pomocniczym, na blachach do wypieku pizzy, na resztkach żywności. Wszelkie powierzchnie mające kontakt z żywnością, sprzęt pomocniczy oraz sprzęt produkcyjny brudny, niedomyty, pokryty resztkami mięsa i surówek, sprzęt produkcyjny (toster, kuchenka mikrofalowa, opiekacz do kebaba, ociekacz tłuszczu) brudny, pokryty warstwą przypalonego tłuszczu, z resztkami żywności, w szafkach pomocniczych przechowuje się wspólnie opakowania jednorazowe oraz sosy, warzywa. Wnętrze szafek brudne, niedomyte, oklejone tłuszczem, lepkie w dotyku, z widocznymi ciemnymi śladami po butelkach, bądź metalowych pojemnikach. Półprodukty przechowuje się w miejscach przypadkowych m.in. na brudnym, zakurczonym parapecie, na niedomytej pokrywie zamrażarki, w której w czarnym worku przechowywane są resztki frytek. W magazynie spożywczym na zakurczonych półkach przechowuje się opakowania jednorazowego użytku, część z nich składowane są na brudnej beczce po piwie, na podłodze, bądź w kuchni w brudnych szafkach. Przygotowalnia wstępna utrzymana jest brudno; obieranie, krojenie warzyw prowadzi się na brudnych, niedomytych deskach, noże używane do krojenia włożono za zardzewiałą rurę wodną. Szafki pracownicze zastawione kartonami ze śmieciami, butelkami po piwie, puszkami. Brak odzieży ochronnej dla pracowników baru, brak zaświadczeń lekarskich zatrudnionego personelu, brak do wglądu dokumentacji GHP/GMP.

❖ ZAKŁADY ŻYWIENIA ZBIOROWEGO - ZAMKNIĘTE:

Pod nadzorem sanitarnym znajdowało się 68 zakładów żywienia zbiorowego typu zamkniętego. Skontrolowano 67, ogółem przeprowadzono w nich 105 kontroli.

Na podstawie arkusza oceny stanu sanitarnego oceniono 66 obiektów.

W roku 2019 nałożono 4 mandaty karne o łącznej wartości 750 zł. Do badań laboratoryjnych pobrano 1 próbkę – nie uległa zakwestionowaniu.

Ogółem wydano 13 decyzji administracyjnych.

Najczęściej występujące uchybienia:

- brak aktualnych zaświadczeń do celów sanitarno – epidemiologicznych,
- brak segregacji w urządzeniach chłodniczych (wspólne przechowywanie brudnych, nieoczyszczonych warzyw i nabiału),
- braki aktualnych zapisów w dokumentacji operacyjnej dot. GHP/GMP,
- brak utrzymania bieżącej czystości, ładu i porządku w pomieszczeniach kuchennych i magazynowych,

Podczas przeprowadzonych kontroli sanitarnych dokonywano oceny jadłospisów, w tym: 1 w szpitalu, 3 w żłobku, 1 w internacie, 29 - w stołówkach szkolnych, 20 - w stołówkach przedszkolnych oraz 3 w innych zakładach żywienia (stołówka CARITAS , punkty wydawania posiłków w punktach przedszkolnych.

Ocenie poddawano aspekt właściwego doboru produktów z poszczególnych grup żywieniowych, w tym obecność białka pochodzenia zwierzęcego. Ponadto oceniono organoleptycznie (smak, zapach, wygląd) gotowe posiłki serwowane w placówkach żywienia zbiorowego. W związku z wejściem w życie rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach (Dz. U. z 2016r., poz. 1154) dokonano analizy 46 jadłospisów z uwzględnieniem stosowania środków spożywczych z różnych grup produktów (zwartość w jadłospisie mleka lub produktów mlecznych, produktów zbożowych, warzyw i owoców, mięs, warzyw strączkowych, ryb, ziemniaków, jaj). Skontrolowano również sosy, zupy oraz potrawy ze względu na użycie naturalnych składników do ich przygotowania, bez użycia koncentratów spożywczych (z wyłączeniem koncentratów z naturalnych składników). Uwagę zwrócono na fakt nie podawania więcej niż dwóch porcji potrawy smażonej w tygodniu oraz na zawartość w napojach cukrów (10g cukrów w 250ml gotowego produktu). W stołówkach przedszkolnych, w internacie każdego dnia były podawane: co najmniej dwie porcje mleka lub produktów mlecznych, co najmniej jedna porcja z grupy mięso, jaja, orzechy, nasiona roślin strączkowych, warzywa lub owoce w każdym posiłku, co najmniej jedna porcja produktów zbożowych na śniadanie, obiedzie oraz kolacji, raz w tygodniu podaje się rybę. W żywieniu całodziennym (internaty) podawano przynajmniej pięć porcji warzyw lub owoców. Zwracano uwagę na stosowanie sezonowych owoców i warzyw.

Przeprowadzono kontrolę kompleksową bloku żywieniowego oraz kuchenek oddziałowych Nowego Szpitala w Szprotawie wraz z poborem próbek posiłku całodziennego z diety podstawowej. W badanym posiłku stwierdzono zaniżoną gramaturę, która może być przyczyną zaniżenia wartości energetycznej całego posiłku, a tym samym wartości odżywczej. Po zbadaniu okazało się też, że zawyżono zawartość soli kuchennej i chlorku sodu. Zalecono sól w potrawach zastępować aromatycznymi ziołami, jak majeranek, bazylię, oregano, czosnek, tymianek itp. Na podstawie dokonanej oceny należy wprowadzić do diety warzywa strączkowe suche, przede wszystkim jako zamiennik mięsa, gdyż są one cennym źródłem białka roślinnego. Warzywa i owoce powinny być podawane zgodnie z ich sezonowością, należy też uwzględniać tłuszcze roślinne bogate w kwasy jedno- i wielonienasycone (oleje tłoczone na zimno, ryby morskie, orzechy i ziarna). W związku z nieprawidłowościami PPIS w Żaganiu w wystosowanym piśmie nakazał: korzystać z wiedzy

dietetyka oraz określenie w umowach z firmami cateringowymi zasady kontroli w miejscu produkcji posiłku, wymogi dotyczące jakości posiłków i ich komponowania, a także zasad ich transportu do punktu wydawania.

2. JAKOŚĆ ZDROWOTNA ŚRODKÓW SPOŻYWCZYCH

Do badań laboratoryjnych pobrano 171 próbek, w tym:

- 188 próbek żywności – 3 próbki zostały zakwestionowane:
- 1. zboże – 1 próbka żyta pobrana do badań w kierunku pozostałości pestycydów – próbka kwestionowana za zawyżoną pozostałość pirymifosu metylowego.
- 2. lody z automatu – do badań pobrano 5 próbek zgodnie z Rozporządzeniem Komisji (WE) nr 2073/2005 z dnia 15 listopada 2005r w sprawie kryteriów mikrobiologicznych dotyczących środków spożywczych. W wyniku badań wykryto przekroczoną obecność bakterii Enterobacteriaceae we wszystkich pięciu badanych próbkach.
- 3. „Fit&Mix Grillowy. Mieszanka warzyw ciętych, mytych” – do badań pobrano 5 próbek zgodnie z ww. rozporządzeniem. W wyniku analizy stwierdzono obecność bakterii E.coli w dwóch z pięciu badanych próbek, w związku z czym jakość zbadanego produktu była niezadawalająca.

Ponadto, w obiektach żywieniowo – żywnościowych w roku 2019

- skontrolowano 5920 partii środków spożywczych pod względem terminów przydatności do spożycia oraz dat minimalnej trwałości,
- skontrolowano oznakowanie, skład oraz sposób prezentacji 36 partii środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, 27 partii suplementów diety oraz 10 partii żywności wzbogaconej,
- skontrolowano oznakowanie 47 partii materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, 287 partii środków spożywczych pod względem prawidłowego oznakowania,
- podczas przeprowadzonych kontroli dokonano oceny organoleptycznej 354 partii żywności (wędliny, mięso, drób i jego elementy, nabiał i jego przetwory, owoce, warzywa, wyroby ciastkarskie i cukiernicze itp.),
- w ramach systemu traceability skontrolowano pochodzenie 653 partii środków spożywczych,
- oceniono warunki przechowywania i magazynowania 896 partii środków spożywczych trwałych i nietrwałych mikrobiologicznie.

W trakcie przeprowadzanych kontroli sanitarnych wycofano z obrotu:

- 675 partii środków spożywczych ze względu na przekroczenie terminu przydatności do spożycia lub daty minimalnej trwałości,
- 28 partii ze względu na przerwy łańcuch chłodniczy,
- 118 partii samowolnie zamrożonego mięsa, tuszek drobiowych, pieczywa, wyrobów garmażeryjnych,
- 65 partii środków spożywczych ze względu na nieprawidłowe bądź niepełne oznakowanie,
- 18 partii ze względu na zmienione cechy organoleptyczne,

W roku 2019 na terenie powiatu żagańskiego nie wystąpiły ogniska zatruc pokarmowych i zatruc grzybami.

3. NADZÓR NAD MATERIAŁAMI I WYROBAMI PRZEZNACZONYMI DO KONTAKTU Z ŻYWNOCIĄ ORAZ KOSMETYKAMI.

- W roku 2019, ewidencją objęto 3 wytwórnie wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością: Huta Szkła Vitrosilicon w Iłowej ul. Żagańska - produkcja opakowań szklanych oraz SPS Folia w Żaganiu ul. Dworcowa - produkcji opakowań z folii przeznaczonej do

kontaktu z żywnością, Huta Szkła w Wymiarkach. Zakłady te nie były kontrolowane w roku sprawozdawczym.

- Ponadto, pod nadzorem znajdowało się 29 miejsc obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością. Skontrolowano 4 z nich, przeprowadzając 4 kontrole.
- W ramach urzędowej kontroli żywności oraz monitoringu do badań laboratoryjnych pobrano 4 próbki materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, nie stwierdzając nieprawidłowości.
- Podczas przeprowadzonych kontroli w zakładach żywnościowo – żywieniowych oceniono 47 partii materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością pod względem prawidłowości oznakowania, oceniano również deklaracje zgodności oraz dokumentację towarzyszącą.
- W roku 2019 pod nadzorem PIS znajdowało się 9 obiektów obrotu kosmetykami. Skontrolowano 2 obiekty, przeprowadzono 3 kontrole, do badań laboratoryjnych pobrano 1 próbkę – nie kwestionowano.

Podsumowanie i wnioski

Stan sanitarny zakładów żywności i żywienia w porównaniu do 2018r. nie zmienił się znacząco. W związku z powyższym należy dążyć do wzrostu świadomości przedsiębiorców w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa produkowanej lub wprowadzanej do obrotu żywności. Istotna jest współpraca przedsiębiorców sektora spożywczego z przedstawicielami Państwowej Inspekcji Sanitarnej w rozwiązywaniu problemów, co jest też czynnikiem mobilizującym do poprawy stanu sanitarnego obiektów i polepszenia bezpieczeństwa żywności i żywienia.

W dalszym ciągu należy kontynuować wzmożony nadzór sanitarny w zakresie:

- nadzoru nad obecnością dziczyzny w obrocie, pochodzeniem mięsa wieprzowego i gospodarką jego odpadami w związku z licznymi ogniskami ASF;
- Wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w jednostkach systemu oświaty;
- zachowania łańcucha chłodniczego na całej drodze od surowca do gotowego wyrobu wydawanego konsumentom, co ma znaczenie dla środków spożywczych łatwo psujących się;
- utrzymania i skutecznego stosowania systemów kontroli wewnętrznej w obiektach żywności i żywienia - zasad dobrej praktyki higienicznej (GHP), dobrej praktyki produkcyjnej (GMP) oraz systemu HACCP (wraz z niezbędną dokumentacją);
- prawidłowości oznakowania oraz identyfikowalności surowców i produktów (system traceability).

Fot. Sklep firmowy „ANTERS” w Żaganiu

VI. WARUNKI ZDROWOTNE ŚRODOWISKA BYTOWANIA MIESZKAŃCÓW POWIATU ORAZ OCENA SANITARNA OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

Przedmiotem działania sekcji Higieny Komunalnej jest bieżący nadzór sanitarny nad przestrzeganiem przepisów określających wymagania dotyczące warunków higieny środowiska, w tym: jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, wód wykorzystywanych do kąpieli i rekreacji oraz innych zdrowotnych elementów środowiska bytowania człowieka tj.: kontrole przestrzegania przepisów w zakresie utrzymania należytego stanu higienicznego nieruchomości, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz środków transportu i komunikacji publicznej. Prowadzony jest nadzór sanitarny nad przedsięwzięciami lub działaniami, mogącymi skutkować rozprzestrzenieniem chorób, prowadzony w ramach ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, przepisów wykonawczych oraz przepisów odrębnych, w tym: ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych i przepisów wykonawczych, ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych. Rozpatrywane są również wszelkie wnioski i interwencje, które dotyczą szkodliwości lub uciążliwości środowiskowych, w tym występujących w środowisku pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi.

Ogółem w ewidencji sekcji Higieny Komunalnej pod koniec roku 2019 znajdowało się 277 obiektów. Łącznie przeprowadzono 246 kontroli, wydano 153 decyzji administracyjnych merytorycznych oraz 27 decyzji administracyjnych w sprawie opłaty.

1. ZWODOCIĄGOWANIE POWIATU ŻAGAŃSKIEGO I JAKOŚĆ WODY PRZEZNACZONEJ DO SPOŻYCIA PRZEZ LUDZI.

Państwowa Inspekcja Sanitarna w Żaganiu działając na podstawie ustawy z dnia 14 marca 1985r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (tj. Dz. U. z 2019r., poz.59 z późn.zm) ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tj. Dz. U. z 2019 r., poz. 1437), rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017r., poz.2294) prowadziła w roku 2019 systematyczny monitoring jakości wody na terenie powiatu żagańskiego. Nadzór nad jakością wody prowadzony był w oparciu o wymagania zawarte w rozporządzeniu w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, w którym sprecyzowane są m. in. wymagania jakościowe dla wód przeznaczonych do spożycia oraz charakterystyki metod laboratoryjnych jakimi należy oznaczać poszczególne parametry, wymagania dotyczące lokalizacji punktów poboru próbek wody oraz częstotliwości pobierania próbek wody do badań. Woda przeznaczona do zbiorowego zaopatrzenia ludności w powiecie żagańskim ujmowana jest z ujęć podziemnych (studnie głębinowe). Nadzorem objętych było 23 urządzenia wodociągowe, które zaopatrywały w wodę do spożycia **77 378** osób co stanowi 97,4 % wszystkich mieszkańców powiatu. Badania obejmowały oznaczenia: organoleptyczne, fizyczne, chemiczne i mikrobiologiczne. W ramach prowadzonego monitoringu kontrolnego (parametry grupy A) i monitoringu przeglądowego (parametry grupy B) w roku 2019 pobrano 109 próbek wody do badań laboratoryjnych. Badania wykonywano w akredytowanym laboratorium Powiatowej Stacji Sanitarno -Epidemiologicznej w Zielonej Górze oraz w akredytowanym laboratorium Wojewódzkiej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Gorzowie Wlkp. Przedsiębiorstwa wodociągowe prowadziły również badania próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej wynikającej z obowiązujących przepisów. W skład powiatu wchodzi 9 gmin: 2 gminy miejskie, 3 gminy miejsko-wiejskie oraz 4 gminy wiejskie.

❖ **Wodociągi zbiorowego zaopatrzenia w wodę do spożycia przez ludzi.**

Miasto:

- 2 wodociągi publiczne o produkcji 1000-10000m³/d (Żagań, Szprotawa), które zaopatrywały 42 570 osób (55,01%). Z uwagi na wielkość produkcji wody i liczby zaopatrywanej ludności podlegają raportowaniu do Komisji Europejskiej,
- 2 wodociągi publiczne o produkcji 100-1000m³/d (Gozdnica, Iłowa), które zaopatrywały 7679 osób (9,92%).

Wieś :

- 12 wodociągów publicznych o produkcji 100-1000m³/d, które zaopatrywały 23 581 osób (30,5%),
- 7 wodociągów publicznych o produkcji <100m³/d, które zaopatrywały 3548 osób (4,6%).

Jednostkami odpowiedzialnymi w roku 2019 za jakość wody dostarczanej do odbiorców na terenie powiatu żagańskiego były:

- Żagańskie Wodociągi i Kanalizacje Sp. z o.o. w Żaganiu,
- Gozdnicke Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. o.o. w Gozdnicy,
- Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Iłowej,
- Szprotawskie Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o. w Szprotawie,
- Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej w Małomicach ,
- Gminny Zakład Usługowy w Brzeźnicy gm. Brzeźnica,
- Samorządowy Zakład Komunalny w Niegosławicach gm. Niegosławice,
- Gmina Wymiarki.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny Żaganiu na bieżąco wydawał oceny o jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi pochodzącej z nadzorowanych urządzeń, informował administratorów oraz jednostki samorządowe. Stwierdzone w wyniku prowadzonych analiz badań laboratoryjnych w 2019 r. przekroczenia parametrów fizykochemicznych: zapach, żelazo, mangan, mętność, jon amonowy stanowiły główny powód jej kwestionowania.

Okresowe zanieczyszczenie mikrobiologiczne próbek wody w zakresie nadzoru sanitarnego pobranych przez przedstawicieli PSSE w Żaganiu stwierdzono na wodociągach publicznych: w Jabłonowie gm. Brzeźnica, w Gościeszowicach gm. Niegosławice, w Chichach gm. Małomice. Z uwagi na wystąpienie przekroczeń parametrów bakteriologicznych bakterii grupy coli i ogólnej liczby mikroorganizmów w temp. 22°C w celu ochrony zdrowia odbiorców wydane zostały przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Żaganiu decyzje administracyjne stwierdzające warunkową przydatność wody do spożycia i zobowiązujące zarządzających ww. wodociągami do podjęcia natychmiastowych działań naprawczych. Decyzje otrzymały rygor natychmiastowej wykonalności.

W wyniku podjętych działań naprawczych uzyskano poprawę jakości wody pod względem bakteriologicznym z ww. wodociągów. W badaniach wykonywanych ramach kontroli wewnętrznej wykonywanych przez przedsiębiorstwa wodociągowe nie stwierdzono przekroczeń parametrów bakteriologicznych.

W zakresie przeprowadzonych badań realizowanych w ramach monitoringu przeglądowego parametrów grupy B przekroczenia wartości/stężeń stwierdzono:

- **bromiany** na wodociągu publicznym w Rudawicy gm. Żagań;
- **ołów** na wodociągu publicznym w Chrobrowie gm. Żagań;

Po dokonaniu działań naprawczych przez administratora wodociągów ŻWiK Sp. z o.o. w Żaganiu i wykonaniu badań kontrolnych przekroczeń wartości/stężeń kwestionowanych parametrów nie stwierdzono. Stężenie fluorków w wodzie w miejscowościach zwodociągowanych występuje w dolnych granicach normy od 0,10mg/l do 0,63mg/l.

Na terenie powiatu żagańskiego z 23 urzędzeń wodociągowych zaopatrujących w wodę o odpowiedniej jakości zgodnej z wymogami zawartymi w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U z 2017r., poz. 2294) korzystało - 77 378 osób (stan na 31.12.2019r).

W okresie sprawozdawczym częściową modernizację z własnych środków finansowych przeprowadzono w Stacji Uzdatniania Wody na wodociągu publicznym w Dietrzychowicach gm. Żagań, która uwzględniała modernizację budynku stacji, montaż zestawu hydroforowego, montaż nowej szafy sterowniczej, wykonania opomiarowania wody surowej i uzdatnionej, zakupu pompy płuczającej itp. Na wodociągu publicznym w Chrobrowie gm. Żagań zamontowana została lampa UV.

W celu poprawy jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Żaganiu w roku 2019 wydał 11 decyzji administracyjnych, w tym 3 decyzje prolongujące termin wykonania nałożonych obowiązków. Wykonano 11 decyzji administracyjnych. Poprawę jakości wody do spożycia w zakresie bakteriologicznym z uwagi na stwierdzone **przekroczenia: bakterii grupy coli i ogólną liczbę mikroorganizmów w temp. 22°C uzyskano :**

- na wodociągu publicznym w Jabłonowie gm. Brzeźnica,
- na wodociągu publicznym w Gościeszowicach gm. Niegosławice,
- na wodociągu publicznym w Chichach gm. Małomice.

- pod względem fizykochemicznym:

- na wodociągu publicznym w Chotkowie gm. Brzeźnica z uwagi przekroczenie parametrów żelazo, mangan,
- na wodociągu publicznym w Jabłonowie gm. Brzeźnica z uwagi przekroczenie parametrów żelazo, mangan,
- na wodociągu publicznym w Chichach gm. Małomice z uwagi przekroczenie parametrów jon amonowy, mangan,
- na wodociągu publicznym w Śliwniku gm. Małomice z uwagi przekroczenie parametru mangan,
- na wodociągu publicznym w Dietrzychowicach gm. Żagań z uwagi przekroczenie parametrów żelazo, mangan, mętność w związku z wydaną w roku 2018 decyzją administracyjną a wykonaną w roku 2019.

Wniosków w sprawie wydania decyzji o derogacji/odstępstwach w roku 2019 nie składano.

W sprawie informacji o jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w zakresie prowadzonego nadzoru sanitarnego wydano ogółem - **16 komunikatów** w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi:

- 8 komunikatów dot. warunkowej przydatności z wodociągów publicznych: w Jabłonowie gm. Brzeźnica, w Gościeszowicach gm. Niegosławice, w Chichach gm. Małomice.
- 8 komunikatów w sprawie przywrócenia przydatności wody do spożycia przez ludzi z w/w urzędzeń. Komunikaty zostały umieszczone na stronie internetowej BIP PSSE Żagań. Staroście Powiatu Żagańskiego przekazano „Roczną ocenę zaopatrzenia ludności powiatu żagańskiego w wodę do spożycia - za 2019r.”

Tabela 1. Ocena zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia korzystających z urzędzeń zbiorowego zaopatrzenia o niekwestionowanej jakości - stan na dzień 31.12. 2019 r .

Gmina	Liczba ludności w gminie	Liczba ludności korzystająca z wodociągów	Ludność korzystająca z wody o niekwestionowanej jakości		% ludności gminy korzystającej z wody o niekwestionowanej jakości
			Liczba	%	
m. Żagań	25 731	25 731	25 731	100	100
m. Gozdnicza	3 064	3 064	3 064	100	100
m-w Szprotawa	20 684	19 849	19 849	100	96,0

m-w. Iłowa	6 881	6 431	6 431	100	93,8
w. Niegosławice	4 470	4 462	4 462	100	99,8
w. Żagań	7 324	6 635	6635	100	90,6
m-w. Małomice	5 235	5 204	5 204	100	99,4
w. Brzeźnica	3 759	3 748	3 748	100	99,7
w. Wymiarki	2 288	2 254	2 254	100	98,5
Powiat	79436	77 378	77 378	100	97,4

W celu utrzymania właściwego stanu sanitarno-technicznego urządzeń wodociągowych w 2019r., PPIS w Żaganiu wydał 1 decyzję administracyjną na wodociąg publiczny w Śliwniku gm. Małomice oraz 1 prolongującą termin wykonania decyzji wydanej w roku 2018 na wodociąg publiczny w Borowem gm. Iłowa. Obowiązki ujęte w decyzjach administracyjnych - zostały wykonane. Mandatów karnych nie nakładano.

Zaopatrzenie ludności w wodę do spożycia w miejscowościach zwodociągowanych w sytuacji awaryjnej na terenie powiatu oceniono jako dobre. Przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne współpracują z Centrum Kryzysowym przy Starostwie Powiatowym w Żaganiu. Własne cysterny/zbiorniki posiadają dwa przedsiębiorstwa tj. Żagańskie Wodociągi i Kanalizacje Sp. z o.o. w Żaganiu oraz Szprotawskie Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o. w Szprotawie. Pozostali właściciele urządzeń wodociągowych w sytuacji awaryjnej korzystają z cysterny zakupionej przez Starostwo Powiatowe w Żaganiu. Mieszkańcy miejscowości nie zwodociągowanych w powiecie żagańskim tj. w Gminie Niegosławice, w Gminie Iłowa, w Gminie Szprotawa i w Gminie Wymiarki w wodę do spożycia zaopatrują się z własnych studni przydomowych, które nie są objęte nadzorem sanitarnym.

Na nadzorowanym terenie powiatu brak jest w ewidencji studni publicznych.

Zdjęcia: Wodociąg publiczny w Szprotawie – przepompownia w Lesznie Dolnym gm. Szprotawa, zestaw pomp w Stacji Uzdatniania Wody. (źródło własne).

2. STAN SANITARNY OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

Nadzór sanitarny nad obiektami użyteczności publicznej obejmuje: podmioty lecznicze – szpital w Szprotawie, ustępy ogólnodostępne, inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej, zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, gabinety odnowy biologicznej, solaria, dworzec PKP i poczekalnie autobusowe, domy kultury, obiekty sportowe, ogrzewalnie dla bezdomnych, zakłady tatuażu, hotele, pensjonaty i inne obiekty noclegowe, tereny rekreacyjne, zakłady pogrzebowe, cmentarze oraz inne obiekty użyteczności publicznej. Ponadto prowadzony jest nadzór nad środkami transportu do przewozu zwłok i szczątków ludzkich, nadzór nad przeprowadzaniem ekshumacji oraz wydawanie opinii w sprawie organizowania imprez masowych.

W roku 2019 zaplanowano 166 kontroli nad obiektami, wykonano 143 kontrole. Liczba wszystkich wykonanych kontroli (w tym kontrole planowane, odbiorowe, sprawdzające,

akcyjne, interwencyjne i tematyczne oraz kontrole terenowo - laboratoryjne stacji uzdatniania wody (SUW) wyniosła 224. W trakcie roku likwidacji uległo 7 zaplanowanych do kontroli obiektów.

Wydano 4 postanowienia i 2 mandaty karne na kwotę o łącznej wartości 300 zł oraz 3 decyzje administracyjne na poprawę stanu sanitarno-technicznego obiektów, z czego wyegzekwowano 2 decyzje. W 2019 r. żaden z obiektów nie został oceniony niedostatecznie, natomiast ocenę bardzo dobrą uzyskało 10 zakładów kosmetycznych i 1 zakład odnowy biologicznej. Stan sanitarno-higieniczny oraz sanitarno-techniczny pozostałych obiektów użyteczności publicznej ocenia się jako dobry i dostateczny.

W ewidencji Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Żaganiu znajduje się 9 obiektów hotelarskich. Przeprowadzono 4 kontrole sanitarne hoteli mieszczących się w: Szprotawie, Żaganiu, Iłowej oraz Wiechlicach. W wyniku przeprowadzonych czynności kontrolnych nie stwierdzono żadnych nieprawidłowości. Czystość w obiektach była zachowana, a stan sanitarno-techniczny oceniono jako dobry.

Największą liczbę tj. 142 obiekty podlegające nadzorowi sekcji Higieny Komunalnej stanowią zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej, tatuażu oraz inne zakłady, w których są świadczone łącznie więcej niż jedna z usług fryzjerskich, kosmetycznych, tatuażu i odnowy biologicznej. W roku sprawozdawczym skontrolowano 31 zakładów fryzjerskich, 35 salonów kosmetycznych, 3 zakłady tatuażu, 5 zakładów odnowy biologicznej i 7 zakładów z więcej niż jedną z usługą fryzjerską, kosmetyczną, tatuażu i odnowy biologicznej. W wyniku przeprowadzonych kontroli w/w zakładach nie stwierdzono uchybień sanitarno-technicznych. Wydano 11 decyzji administracyjnych w sprawie opłaty za czynności kontrolne związanych z uchybieniami sanitarno-higienicznymi, wydano 4 zalecenia i nałożono 2 mandaty o łącznej sumie 300 zł.

W dniu 15 listopada 2017 r. ogłoszona została w Dzienniku Ustaw (poz. 2111) ustawa z dnia 15 września 2017 r. o ochronie zdrowia przed następstwami korzystania z solarium. W ślad za ustawą ukazał się akt wykonawczy tj. rozporządzenie MZ z dnia 18 stycznia 2018 r. w sprawie umieszczania informacji o zakazie udostępniania solarium osobom, które nie ukończyły 18 roku życia oraz treści informacji o ryzyku związanym z korzystaniem z solarium. Obie te informacje muszą być czytelne, widoczne i umieszczone w miejscu udostępniania solarium. Ustawa wprowadziła ponadto zakaz promocji i reklamy usług w zakresie udostępniania solarium w telewizji, radio, prasie, kinach, podmiotach leczniczych, szkołach i placówkach oświatowo-wychowawczych, na terenie obiektów sportowo-rekreacyjnych i w innych miejscach publicznych; na plakatach (w tym plakatach wielkoformatowych). Wszystkie te zagadnienia stanowiły podstawę kontroli solariów w 2019r. W solariach przeprowadzono 6 kontroli, nieprawidłowości nie stwierdzono.

W porównaniu z rokiem poprzednim nastąpiła poprawa stanu sanitarno-higienicznego oraz stanu sanitarno-technicznego w zakładach, które świadczą usługi z zakresu poprawy urody i relaksu.

❖ Najistotniejsze nieprawidłowości stwierdzane ww. obiektach:

- brak poddawania narzędzi ostrym procesowi dezynfekcji wysokiego poziomu (sterylizacji) przy użyciu środka sporobójczego (dotyczyła 5 zakładów),
- czyste narzędzia i przybory przechowywane są w otwartych szufladach umiejscowionych na blacie przy stanowiskach świadczenia usług, niezabezpieczone przed wtórnym zanieczyszczeniem (dotyczyła 2 zakładów),
- powierzchnie blatów, półek, stolika do manicure oraz pojemników do przechowywania sprzętu jednorazowego w pomieszczeniu usług kosmetycznych były brudne i zakurzone (dotyczyła 1 zakładu),
- powierzchnia miski ustępowej w toalecie, myjki przy stanowisku świadczenia usług oraz umywalki przy stanowisku do mycia dłoni była brudna z pozostałościami włosów (dotyczyła 1 zakładu).

Nieprawidłowości zostały usunięte.

W 2019 roku w ramach nadzoru kontrolowano także tereny rekreacyjne, w skład których zaliczają się place zabaw dla dzieci z piaskownicami. Zaewidencjonowano ich 14. Skontrolowano 3 obiekty i nie stwierdzono żadnych nieprawidłowości.

Na terenie powiatu żagańskiego czynne są 3 ustępy ogólnodostępne tj. ustęp ogólnodostępny w Żaganiu przy targowisku oraz przy poczekalni autobusowej i w Szprotawie również przy targowisku miejskim. Przeprowadzono w 2019r. kontrolę sanitarną ustępu w Żaganiu przy poczekalni autobusowej, w wyniku której nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno-technicznego i sanitarno-higienicznego.

W roku sprawozdawczym budynek dworca kolejowego w Żaganiu został całkowicie odremontowany i oddany do użytku, w związku z tym faktem Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Żaganiu dokonał kontroli sanitarnej dopuszczającej obiekt do użytkowania. Natomiast kontynuowane jest postępowanie w sprawie poprawy stanu sanitarno-technicznego powierzchni ścian i sufitów w przejściu podziemnym w dojściach do peronów.

Dla podróżnych w powiecie dostępne są dwie poczekalnie autobusowe z toaletami w Żaganiu i Szprotawie.

Łączna liczba cmentarzy w powiecie to 46. W 2019 roku skontrolowano 14 obiektów i nie stwierdzono nieprawidłowości. Wyegzekwowano 1 decyzję administracyjną nakazującą doprowadzenie do właściwego stanu sanitarno – technicznego powierzchni ścian i sufitów ze względu na odpryski farby i tynku oraz zacieki w kaplicy na cmentarzu w Brzeźnicy.

Duża grupa obiektów nadzorowanych to inne obiekty użyteczności publicznej, w skład której wchodzi: zakłady pogrzebowe w ilości 7, kostnice w ilości 3, 2 prosektoria, domy kultury w liczbie 9, 3 stacje paliw, obiekty sportowe: hale i stadiony w liczbie 9 oraz 1 ogrzewalnia dla bezdomnych.

W dwóch zakładach pogrzebowych stwierdzono uchybienia sanitarno-higieniczne tj.:

- odpady niebezpieczne o kodzie 180103 gromadzone są w workach nie posiadających oznakowania identyfikującego tj. kod odpadu, nazwę zakładu, w którym powstają odpady niebezpieczne, datę i godzinę otwarcia oraz datę i godzinę zamknięcia,
- odpady niebezpieczne do czasu odbioru przez uprawnioną firmę nie są przechowywane w urządzeniu chłodzącym,
- brak prowadzenia ilościowej i jakościowej ewidencji odpadów - brak kart przekazania odpadów niebezpiecznych o kodzie 180103,
- przekazywanie odpadów niebezpiecznych o kodzie 180103 do magazynu znajdującego się na terenie Szpitala Na Wyspie Sp. z o.o. ul. Pszena 2 w Żarach.

Stwierdzone nieprawidłowości w ostatnich dwóch punktach zostały przekazane pisemnie do wiadomości i do wykorzystania służbowego Wojewódzkiej Inspekcji Ochrony Środowiska w Zielonej Górze. Wszczęte postępowania administracyjne w sprawie ww. uchybień są w toku. W roku sprawozdawczym dokonano kontroli dwóch kostnic: na cmentarzu komunalnym w Żaganiu oraz w Gozdnicy. Nie stwierdzono żadnych nieprawidłowości.

W grupie domów kultury skontrolowano Szprotawski Dom Kultury, gdzie nie stwierdzono nieprawidłowości. Wydano 1 decyzję administracyjną prolongującą termin wykonania obowiązków, jako kontynuacja postępowania administracyjnego dot. poprawy stanu sanitarno – technicznego ścian i sufitów w pomieszczeniach Domu Kultury w Gozdnicy oraz naprawę parkietu i drzwi kabin ustępowych – postępowanie jest w toku.

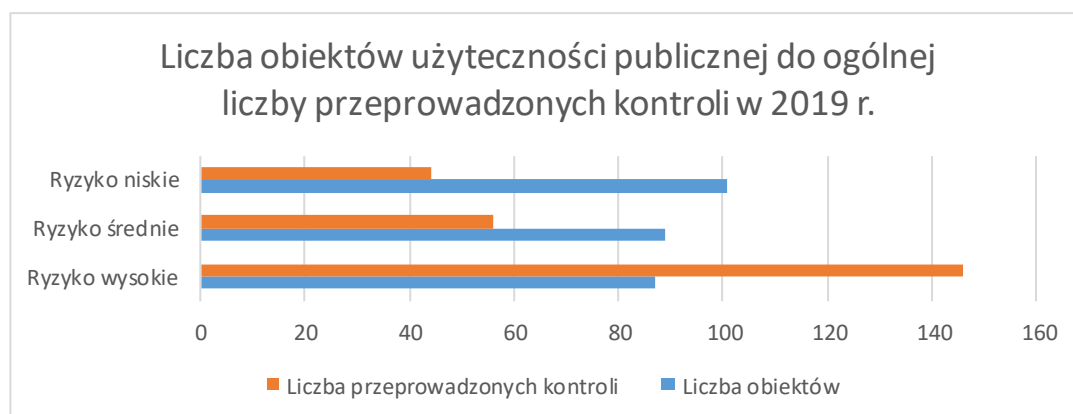
W grupie obiektów sportowych wydano 1 decyzję administracyjną prolongującą termin wykonania obowiązków nakazującą doprowadzenie do właściwego stanu sanitarno – technicznego powierzchni ścian, sufitów oraz podłogi w pomieszczeniach ze względu na odpryski farby i tynku, zacieki oraz wykwyty pleśni w budynku stadionu sportowego w Iłowej – postępowanie jest w toku. W roku sprawozdawczym zakończono postępowanie administracyjne w sprawie doprowadzenia do właściwego stanu sanitarno – technicznego powierzchnię sufitu w jednym z pomieszczeń budynku stadionu sportowego w Gozdnicy –

wygezekwowano wydaną w 2017r. decyzję administracyjną dot. stanu sanitarno-technicznego ww. obiektu.

W 2019r. wydano decyzję administracyjną nakazującą poprawę stanu sanitarno-technicznego powierzchni sufitu i ścian w pomieszczeniu socjalnym, pomieszczeniu do wydawania posiłków oraz w pomieszczeniu ogólnodostępnym ogrzewalni dla osób bezdomnych w Szprotawie, a następnie wydano kolejną decyzję administracyjną wygaszającą ww. decyzję administracyjną dot. stanu technicznego z powodu wyłączenia obiektu z użytkowania.

W ciągu roku 2019 przeprowadzono 2 kontrole sanitarne ogrzewalni dla osób bezdomnych w Iłowej, podczas których nie stwierdzono nieprawidłowości.

Na poniższym wykresie przedstawiono liczbę obiektów użyteczności publicznej ujętą w ewidencji w 2019 r. (wg poziomu ryzyka) do ogólnej liczby przeprowadzonych kontroli (kontrole planowane i pozaplanowe).

3. REKREACJA WODNA

W roku 2019 na terenie powiatu żagańskiego w sezonie kąpielowym działały 3 sezonowe baseny kąpielowe: w Szprotawie, basen stelażowy w Gozdnicy oraz basen stelażowy w Żaganiu (z uwagi na zły stan techniczny murowanej niecki basenowej administrator podjął decyzję o wyłączeniu jej z użytkowania w zamian udostępniając basen stelażowy). Ponadto identycznie jak w roku ubiegłym funkcjonowały 2 kryte pływalnie: w obiekcie Arena w Żaganiu oraz w hotelu Pałac Wiechlice w Wiechlicach. Ponadto funkcjonowało 1 miejsce okazjonalnie wykorzystywane do kąpieli zlokalizowane na zalewie w Małomicach przy Ośrodku Sportów Wodnych, które zostało skontrolowane zgodnie z harmonogramem planu pracy. W stosunku do ww. obiektów nie było prowadzone postępowanie administracyjne oraz nie nakładano mandatów karnych. Użytkownicy pływalni oraz basenów kąpielowych informowani byli o jakości wody do celów kąpielowych na tablicy informacyjnej i na stronie internetowej. Próbkę wody do badań pobierane były zgodnie z wymaganiami rozporządzenia w zakresie parametrów oraz punktami pobierania, a harmonogramy pobierania próbek w ramach kontroli wewnętrznej były uzgadnianie z PPIS w Żaganiu. W roku 2019 miejsce wykorzystywane okazjonalnie do kąpieli w m. Gryżyce nie zostało poddane kontroli z uwagi na brak organizatora, który podjąłby się prowadzenia obiektu.

W 2019 r. pobrano 15 próbek wody ciepłej użytkowej w kierunku Legionella sp. (4 próbki zostały pobrane w Nowym Szpitalu w Szprotawie, 1 próbka z krytej pływalni w hotelu Pałac Wiechlice w Wiechlicach oraz 10 z pływalni krytej „Arena” w Żaganiu). Wszystkie próbki ciepłej wody użytkowej pobrane w ramach nadzoru sanitarnego spełniały wymagania mikrobiologiczne w zakresie parametru Legionella sp.

W ramach kontroli wewnętrznej w Nowym Szpitalu w Szprotawie po przeprowadzonych badaniach laboratoryjnych w dwóch próbkach stwierdzono wysokie stężenie bakterii

Legionella sp. (Oddział wewnętrzny 130 jtk/1000 ml oraz Oddział rehabilitacji 730 jtk./1000 ml). Wydano decyzję administracyjną w celu poprawy jakości wody ciepłej użytkowej. W związku z powyższym administrator podjął działania naprawcze polegające na podwyższeniu temperatury wody w sieci. Po wykonaniu badań kontrolnych w ramach kontroli wewnętrznej stwierdzających brak przekroczeń, wydano ocenę o spełnieniu wymagań wody ciepłej użytkowej pod względem parametru Legionella sp. Administrator nie określił przyczyny zdarzenia.

4. GOSPODARKA NIECZYSTOŚCIAMI STAŁYMI

Przedstawiciele PPIS w Żaganiu w trakcie przeprowadzanych kontroli zwracali uwagę na właściwe postępowanie w zakresie gospodarki odpadami stałymi komunalnymi oraz niebezpiecznymi, które powstają w obiektach świadczących usługi z naruszeniem ciągłości tkanek tj. salony kosmetyczne. Wszystkie obiekty posiadały deklaracje lub umowy na odbiór odpadów komunalnych i niebezpiecznych (w przypadku ich wytwarzania) przez uprawnioną firmę. Odpady komunalne wywożone są przez specjalistyczne firmy na składowisko odpadów w Marszowie, natomiast odpady niebezpieczne przekazywane są do miejsca ich unieszkodliwienia. Na terenie powiatu wprowadzana jest selektywna zbiórka odpadów komunalnych. Nie stwierdzono zagrożeń epidemiologicznych na nadzorowanym terenie, wynikających z niewłaściwej gospodarki odpadami stałymi.

Podsumowanie i wnioski

Priorytetem działań PPIS w Żaganiu jest monitorowanie jakości wody do spożycia przez ludzi, wody do celów kąpielowych w basenach oraz w miejscach wykorzystywanych okazjonalnie do kąpieli. W 2019r. pod szczególnym nadzorem były także zakłady kosmetyczne i tatuażu.

W 2019 r. obszary objęte nadzorem nie wykazywały istotnych zmian, większość działań stanowiła kontynuację lat poprzednich.

W 2019 r. nie oceniono negatywnie żadnego obiektu na terenie powiatu pod kątem stanu sanitarno - technicznego. Właściciele zakładów wychodzą naprzeciw klientom i starają się podnosić standardy swoich usług, a także poprawiają wygląd estetyczny obiektów.

Współpraca z przedsiębiorstwami wodociągowymi na terenie powiatu kreuje się na poziomie dobrym. Przedsiębiorstwa niezwłocznie informowały PPIS w Żaganiu i przystępowały do działań naprawczych w momencie pogorszenia jakości wody pitnej pod względem mikrobiologicznym.

Dzięki prowadzonym badaniom wody pitnej w ramach nadzoru sanitarnego przez PPIS oraz przedsiębiorstwa wodociągowe w ramach kontroli wewnętrznej, jest ona pod stałym nadzorem, przez co można stwierdzić że mieszkańcy powiatu korzystają z wody bezpiecznej dla zdrowia odpowiadającej wymaganiom.

W omawianym roku sprawozdawczym nie stwierdzono występowania poważnych zagrożeń sanitarno-epidemiologicznych dla osób korzystających z urządzeń i obiektów użyteczności publicznej.

Fot.. Gabinet kosmetyczny „La Pearl” w Iłowej

VII. ZAGROŻENIA WYSTĘPUJĄCE W ŚRODOWISKU PRACY

Sekcja Higieny Pracy w Powiatowej Stacji Sanitarnej – Epidemiologicznej w Żaganiu działając na podstawie ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej rozpoznaje, ocenia i kontroluje zagrożenia zdrowotne występujące w środowisku pracy. Sprawuje nadzór nad przestrzeganiem przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne w zakładach pracy w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiska pracy (czynników fizycznych, chemicznych i biologicznych) oraz w celu zapobiegania powstawania chorób zawodowych i innych chorób związanych z warunkami pracy.

Przedmiotem działań pracowników sekcji Higieny Pracy w 2019 r. były zagadnienia związane między innymi:

- z bieżącym nadzorem sanitarnym nad zakładami pracy, utrzymaniem należytego stanu sanitarno-higienicznego w zakładach pracy, a zwłaszcza ochroną pracowników narażonych na działanie szkodliwych i uciążliwych czynników występujących w środowisku pracy (ocena narażenia zawodowego pracowników na działanie szkodliwych czynników),
- nadzorem nad przestrzeganiem przez producentów, importerów, osoby wprowadzające do obrotu, stosujące lub eksportujące substancje chemiczne, ich mieszaniny w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 25 lutego 2011 r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach (Dz. U. z 2019 r. poz. 1225) obowiązków wynikających z tej ustawy oraz z rozporządzeń Wspólnot Europejskich w niej wymienionych,
- nadzorem nad przestrzeganiem przez podmioty wprowadzające do obrotu prekursorzy kategorii 2 i 3 obowiązków wynikających z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2019r. poz.852 ze zm.), rozporządzenia (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady nr 273/2004 z dnia 11 lutego 2004 r. w sprawie prekursorów narkotykowych oraz rozporządzenia (WE) Rady nr 111/2005 z dnia 22 grudnia 2004 r. określającego zasady nadzorowania handlu prekursorami narkotyków pomiędzy Wspólnotą a państwami trzecimi;
- nadzorem na zakazem wytwarzania i wprowadzania do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- nadzorem nad przestrzeganiem przepisów dotyczących wprowadzania do obrotu produktów biobójczych,
- prowadzeniem postępowań administracyjnych w sprawie chorób zawodowych, wydawanie decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej lub decyzji o braku podstaw do jej stwierdzenia,
- z współpracą z inspekcjami i instytucjami działającymi w podobnym zakresie,
- uczestnictwem w projekcie REACH – REF-7 dot. substancji zarejestrowanych jako półprodukty oraz weryfikację obowiązków dotyczących polimerów oraz projekt BEF-1 dot. egzekwowania przepisów, zajmujących się legalną obecnością substancji czynnych w wyrobach poddanych działaniu produktów biobójczych,
- prowadzenie promocji zdrowia w zakładach pracy na terenie powiatu żagańskiego. Podczas każdej przeprowadzonej kontroli sanitarnej przekazywano materiały informacyjno – dydaktyczne – ulotki: „Zakaz palenia tytoniu w miejscach publicznych”, „Palenie uzależnia!” oraz informowano o zagrożeniach, jakie powoduje palenie papierosów elektronicznych.

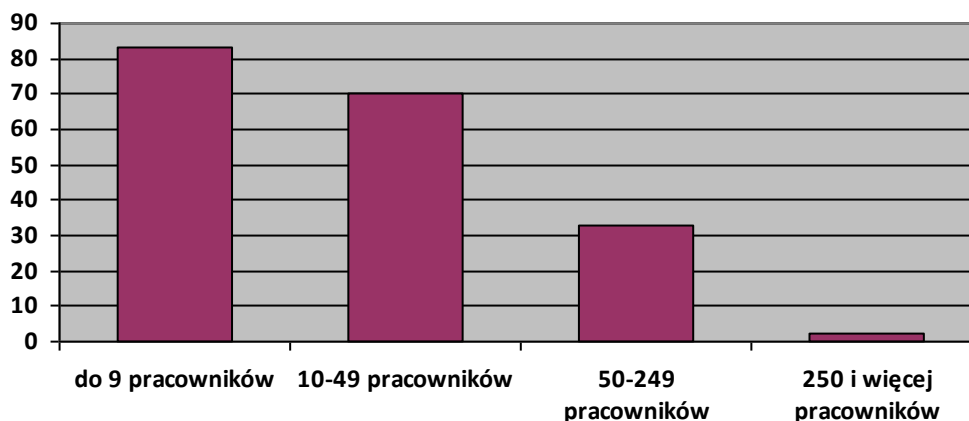
W roku 2019 r. na terenie działalności Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Żaganiu zostało zlikwidowanych 5 zakładów pracy, a działalność produkcyjną zawiesiło 7 zakładów. Ponadto w roku 2019 pracownicy sekcji higieny pracy PSSE w Żaganiu brali udział w kontroli związanej z dopuszczeniem 6 obiektów do użytkowania, były to:

zakład zajmujący się produkcją kopert - rozbudowa, zakład zajmujący się produkcją nakładania powłok antykorozyjnych, sklep meblowy; zakład zajmujący się szyciem oraz produkcją gotowych wyrobów tekstylnych; zakład zajmujący się produkcją silników; zakład zajmujący się produkcją prefabrykowanych budynków drewnianych.

1. NADZÓR BIEŻĄCY NAD ZAKŁADAMI PRACY

W roku sprawozdawczym 2019 w ewidencji nadzorowanych obiektów w sekcji higieny pracy w Powiatowej Stacji Sanitarno - Epidemiologicznej w Żaganiu znajdowało się 188 zakładów, w których pracę wykonywało 5567 pracowników.

Struktura zatrudnienia:

Najliczniejszą grupę zatrudnionych pracowników stanowią zakłady produkujące wyroby szklane i firma transportowo - usługowa. W zakładach produkujących wyroby z mineralnych surowców niemetalicznych oraz w zakładach produkujących metalowe produkty gotowe zatrudnia się mniejszą liczbę pracowników. Znaczna część pracowników jest zatrudniona w zakładach produkcji tekstylnej oraz artykułów spożywczych (piekarnie, cukiernie, masarnie). Najmniej pracowników zatrudnionych jest w branży produkcji drzewnej (produkcja mebli, tartaki).

W roku 2019 w planie pracy sekcji higieny pracy przeważały następujące zakłady:

- zakłady ochrony zdrowia (2 zakłady - Nowy Szpital w Szprotawie i prywatne laboratorium w Szprotawie);
- piekarnie, cukiernie, masarnie (19 zakładów);
- zakłady zajmujące się produkcją wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (21 zakładów, w tym zakłady; betonowe - 7; ceramiki budowlanej - 3; huty szkła - 2; produkcja wyrobów blaszanych - 7; przetwarzanie surowców niemetalicznych - 2);
- zakłady metalowe (14 zakładów);
- zakłady zajmujące się produkcją wyrobów tekstylnych np. z wełny (6 zakładów);
- zakłady gospodarki komunalnej, wodociągi, oczyszczalnie ścieków (9 zakładów);
- zakłady zajmujące się produkcją tworzyw sztucznych (2 zakłady);
- zakłady stolarskie i tartaki (4 zakłady);
- zakłady krawieckie (7 zakładów);
- hurtownie budowlane, przedsiębiorstwa handlowo- usługowe (8 zakładów);
- zakłady garbarskie (2 zakłady);
- fermy drobiu (4 fermy).
- inne (90).

Pracownicy sekcji Higieny Pracy w 2019 r. przeprowadzili 132 kontrole sanitarne w 95 zakładach pracy, w tym:

- 80 kontroli zaplanowanych zgodnie z harmonogramem pracy,
- 5 kontroli interwencyjnych,

- 44 kontrole sprawdzające wykonanie zaleceń zawartych w protokołach kontroli lub wykonania obowiązków nałożonych w decyzjach administracyjnych,

- 3 kontrole tematyczne.

Ogółem wydano 60 decyzji administracyjnych: w tym 42 decyzje merytoryczne, 8 dotyczących chorób zawodowych, 10 zmian decyzji dot. przesunięcia terminów realizacji zarządzeń decyzji (w tym 1 wygaśnięcie).

Ponadto wydano 42 decyzje w sprawie opłaty za wykonane czynności kontrolne, podczas których stwierdzono nieprawidłowości na sumę 2031,54 zł.

Decyzje administracyjne merytoryczne dotyczyły:

- złego stanu pomieszczeń produkcyjnych i sanitarno-socjalnych - 32 decyzje
- nierównej nawierzchni znajdującej się przed zakładem pracy - 1 decyzja
- braku wyników badań i pomiarów na stanowiskach pracy - 6 decyzji
- braku programu działań organizacyjno-technicznych zmierzających do ograniczenia narażenia na hałas - 1 decyzja
- z zakresu czynników biologicznych - 2 decyzje.

Wydano 5 decyzji stwierdzających chorobę zawodową i 3 decyzje o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej, (dwóch pracodawców wniosło odwołanie od jednej decyzji wydanej przez PPIS w Żaganiu. Lubuski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Gorzowie Wlkp. utrzymał w mocy ww. decyzję),

- 10 zmian decyzji dot. przesunięcia terminów realizacji zarządzeń decyzji.

Ponadto wydano 2 upomnienia (PKD-10.; PKD-13.) i 2 postanowienia (dot. omyłek pisarskich).

Nałożono łącznie 83 nakazy:

- 26 nakazów dotyczących niewłaściwego stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń pracy tj. złego stanu ścian i sufitów, posadzek w halach produkcyjnych, w warsztatach, nieprawidłowego oświetlenia stanowiska pracy, braku wentylacji;
- 36 nakazów dotyczących niewłaściwego stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń sanitarno-higienicznych tj. złego stanu ścian, sufitów i posadzek w pomieszczeniach socjalnych i biurowych; braku wyposażenie sanitarnego, ubytków płytek ceramicznych, braku wentylacji, zniszczonych siedzisk w jadalni;
- 6 nakazów dotyczących braku aktualnych wyników badań i pomiarów na stanowiskach pracy (hałas, pyły);
- 9 nakazów w zakresie czynników biologicznych tj. brak prowadzonego rejestru prac i rejestru pracowników narażających na działanie szkodliwych czynników biologicznych zaklasyfikowanych do 3 grupy zagrożenia, brak oceny ryzyka zawodowego w zakresie szkodliwych czynników biologicznych, brak procedur w zakresie narażenia na szkodliwe czynniki biologiczne, brak szkolenia pracowników w zakresie kontaktu ze szkodliwym czynnikiem biologicznym;
- 2 nakazy dotyczące braku lub niewłaściwie prowadzonego rejestru czynników szkodliwych
- 2 nakazy dotyczące braku lub niewłaściwie prowadzonych kart badań i pomiarów
- 1 nakaz dotyczący braku programu działań organizacyjno-technicznych zmierzających do ograniczenia narażenia na hałas
- 1 nakaz dotyczący złego stanu nawierzchni drogi dojazdowej do zakładu.

W celu przymuszenia do wykonania obowiązków wynikających z decyzji administracyjnych nałożono 2 upomnienia w dwóch zakładach pracy:

- w zakładzie zajmującym się produkcją pieczywa tj. odnowienie ścian w pomieszczeniu naświetlania i magazynowania jaj, wentylacja mechaniczna oraz wykonanie badań i pomiarów środowiskowych zapylenia na stanowiskach pracy;
- w zakładzie zajmującym się produkcją dzianin metrażowych tj. odnowienie ścian w hali farbiarni.

W związku z wydanymi decyzjami administracyjnymi poprawiono warunki pracy w 20 zakładach:

- w zakładzie produkującym okna i drzwi – wydano dwie decyzje: 1 decyzja dot. opracowania i wdrożenia w życie programu organizacyjno-technicznego zmierzającego do

ograniczenia narażenia na hałas; 2 decyzja dot. odnowienia pomieszczenia produkcyjnego i sanitarno-socjalnych;

- w zakładzie zajmującym się spawaniem i obróbką mechaniczną elementów metalowych – dot. odnowienia posadzki w hali produkcyjnej;
- w zakładzie zajmującym się produkcją roślinną, uprawą zbóż, roślin strączkowych – dot. przeprowadzenia badań i pomiarów środowiskowych natężenia hałasu i stężenia pyłów;
- w zakładzie zajmującym się produkcją dzianiny futerkowej i wysoko puszystej – dot. odnowienia sufitu w hali produkcyjnej;
- w zakładzie zajmującym się sprzedażą odzieży używanej – dot. odnowienia ścian w hali produkcyjnej;
- w zakładzie zajmującym się produkcją cegły – dot. odnowienia ścian i sufitów w pomieszczeniach produkcyjnych, warsztatach;
- w zakładzie zajmującym się zakupem i uszlachetnianiem wełny – dot. odnowienia pomieszczenia kierownika (mistrza);
- w zakładzie zajmującym się produkcją obróbką i skrawaniem metali – dot. odnowienia pomieszczenia spawalni;
- w zakładzie zajmującym się uzdatnianiem i dostarczaniem wody – wydano 2 decyzje: 1 decyzja dot. przeprowadzenia badań i pomiarów środowiskowych natężenia hałasu; 2 decyzja dot. odnowienia pomieszczenia produkcyjnego;
- w zakładzie zajmującym się sortowaniem odzieży używanej – dot. braku wentylacji w hali produkcyjnej, odnowienia posadzki w hali produkcyjnej oraz nawierzchni betonowej przed wejściem do hali;
- w dwóch zakładach zajmujących się oczyszczaniem ścieków komunalnych – dot. odnowienia ścian i sufitów w pomieszczeniach produkcyjnych;
- w zakładzie zajmującym się produkcją elementów betonowych – dot. odnowienia warsztatu ślusarskiego;
- w zakładzie zajmującym się produkcją opakowań blaszanych – wydano 2 decyzje: 1 decyzja dot. przeprowadzenia badań i pomiarów środowiskowych natężenia hałasu; 2 decyzja dot. odnowienia hali produkcyjnej, braku wentylacji grawitacyjnej i odnowienia posadzki w pomieszczeniu kierownika;
- w zakładzie zajmującym się sprzedażą i skupem zboża paszowego – dot. przeprowadzenia badań i pomiarów środowiskowych stężenia pyłów;
- w zakładzie świadczącym usługi rekreacyjno-sportowe – dot. odnowienia posadzki w magazynie chloru;
- w zakładzie zajmującym się produkcją pieczywa – wydano 2 decyzje: 1 decyzja dot. przeprowadzenia badań i pomiarów środowiskowych stężenia pyłów; 2 decyzja dot. odnowienia 2 pomieszczeń produkcyjnych;
- w zakładzie zajmującym się transportem surowców sypkich i granulowanych – dot. odnowienia pomieszczenia produkcyjnego i braku wentylacji mechanicznej w pomieszczeniu produkcyjnym;
- w zakładzie zajmującym się hodowlą drobiu, produkcją jaj konsumpcyjnych – dot. brak wentylacji mechanicznej w 3 halach produkcyjnych;
- w zakładzie zajmującym się produkcją wyrobów ceramicznych – dot. przeprowadzenia badań i pomiarów środowiskowych stężenia pyłów.

Ponadto w zakładzie świadczącym usługi w zakresie pokryć galwanicznych w ramach poprawy warunków pracy dokonano przebudowy pomieszczeń sanitarno-socjalnych oraz dobudowy pomieszczeń biurowych i pomieszczenia laboratoryjnego.

Zdjęcie. Laboratorium zakładowe (nadesłano z zakładu)

W roku sprawozdawczym 2019 skontrolowano 95 zakładów pracy, w 9 zakładach stwierdzono przekroczenia NDN hałasu, poprawę warunków pracy uzyskano w 3 zakładach pracy i tym samym poprawiono warunki pracy 14 pracowników:

- 1.PKD 10.- zakład zajmujący się hodowlą drobiu, produkcją jaj - 2 pracowników
- 2.PKD 22.- zakład zajmujący się produkcją okien i drzwi - 2 pracowników
- 3.PKD 23.- zakład zajmujący się produkcją wyrobów betonowych - 10 pracowników (drgania)

2. NADZÓR NAD SZKODLIWYMI CZYNNIKAMI BIOLOGICZNYMI, RAKOTWÓRCZYMI I MUTAGENNYMI W ŚRODOWISKU PRACY

W ewidencji sekcji Higieny Pracy znajdują się 74 zakłady pracy, w których występują szkodliwe czynniki biologiczne. W roku sprawozdawczym skontrolowano 38 zakładów pracy, w których narażonych na występowanie szkodliwych czynników biologicznych ogółem było 752 pracowników, w tym: zakwalifikowanych do 2 grupy zagrożenia – 708 pracowników; do 3 grupy zagrożenia – 440; do 4 grupy zagrożenia – 2 pracowników. W zakresie czynników biologicznych przeprowadzono 40 kontroli sanitarnych i wydano 2 decyzje administracyjne, łącznie 9 nakazów dotyczących:

- braku w ocenie ryzyka zawodowego narażenia pracowników na szkodliwe czynniki biologiczne zakwalifikowanych do 3 grupy narażenia – 1 nakaz
- braku rejestru pracowników narażonych na działanie szkodliwych czynników biologicznych zakwalifikowanych do 3 grupy narażenia – 2 nakazy
- braku rejestru prac narażających pracowników na działanie szkodliwych czynników biologicznych zakwalifikowanych do 3 grupy narażenia – 2 nakazy
- braku szkolenia pracowników w zakresie kontaktu ze szkodliwym czynnikiem biologicznym – 2 nakazy
- braku procedury bezpiecznego postępowania ze szkodliwymi czynnikami biologicznymi – 2 nakazy.

W Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Żaganiu w ewidencji sekcji Higieny Pracy znajduje się 8 zakładów, w których pracownicy narażeni są na występowanie w środowisku pracy szkodliwych czynników rakotwórczych lub mutagennych. W roku 2019 skontrolowano 4 zakłady pracy, w których ogółem narażonych na czynniki rakotwórcze było 57 pracowników. Powyższe zakłady zostały poinformowane o konieczności przesyłania do Lubuskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Gorzowie Wlkp. w terminie do 15 stycznia każdego roku informacji o substancjach chemicznych, ich mieszaninach, czynnikach lub procesach technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym.

3. SUBSTANCJE I PREPARATY CHEMICZNE, PRODUKTY BIOBÓJCZE ORAZ PREKURSORY NARKOTYKÓW

Na nadzorowanym terenie powiatu żagańskiego występują 54 zakłady pracy wprowadzające do obrotu substancje w postaci własnej lub jako składniki w mieszaninach oraz stosujące substancje chemiczne i ich mieszaniny, w tym: 1 producent, 11 dystrybutorów oraz 42 zakłady stosujące substancje chemiczne i ich mieszaniny. W roku sprawozdawczym w zakresie substancji chemicznych i ich mieszanin przeprowadzono 3 kontrole sanitarne, w tym u 1 producenta i 2 zakładach stosujących substancje chemiczne i ich mieszaniny.

Według ewidencji PSSE w Żaganiu wprowadzających do obrotu prekursorzy kategorii 3 jest 5 zakładów pracy. Nie stwierdzono natomiast na terenie powiatu podmiotów wprowadzających do obrotu prekursorzy kategorii 2. Ogólna liczba stosujących prekursorzy

narkotykowe – 15 podmiotów. W roku sprawozdawczym nie przeprowadzono kontroli w zakresie prekursorów narkotyków.

W zakresie wprowadzania do obrotu produktów biobójczych widnieje w ewidencji 18 obiektów. Skontrolowano ogółem 7 zakładów pracy, w tym: wprowadzających do obrotu 5 zakładów, a stosujących produkty biobójcze 2 zakłady. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

4. CHOROBY ZAWODOWE

W roku 2019 wydano 5 decyzji o stwierdzeniu chorób zawodowych i 3 decyzje dotyczące braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej. Od jednej decyzji wniesiono odwołanie do WSSE w Gorzowie Wlkp. – decyzja została utrzymana w mocy, ponadto wydano 1 postanowienie w sprawie chorób zawodowych (dot. pomyłki pisarskiej).

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Żaganiu w roku sprawozdawczym otrzymał 6 zgłoszeń podejrzenia chorób zawodowych i wystawił 4 karty stwierdzenia chorób zawodowych:

- poz.19.5 – przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy- przewlekłe zapalenie nadkłykcia kości ramiennej,
- poz. 20.1 – przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy – zespół cieśni nadgarstka,
- poz. 26 – choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa: Borelioza 2 karty.

Tabela 1. Analiza zawodowych chorób zakaźnych lub pasożytniczych stwierdzonych w latach 2012 - 2019 w powiecie żagańskim.

Rok	WZW typu B	WZW typu C	WZW typu B i C	Gruźlica	Inne			Razem
					borelioza	bruceloza	pozostałe	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
2012	0	0	0	0	0	0	0	0
2013	0	0	0	0	0	0	0	0
2014	0	0	0	0	2	0	0	2
2015	0	0	0	0	1	0	0	1
2016	0	0	0	0	0	0	0	0
2017	0	0	0	0	3	0	0	3
2018	0	0	0	0	0	0	0	0
2019	0	0	0	0	2	0	0	2

Choroby zawodowe stwierdzone w latach 2012 - 2019 powstawały w wyniku wieloletniej ekspozycji na czynniki uciążliwe występujące na stanowisku pracy.

Tabela 2. Zestawienie chorób zawodowych stwierdzonych w powiecie żagańskim w latach 2008- 2019r.

Lp.	Jednostka chorobowa	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
1	Zawodowe uszkodzenie słuchu (21)	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0
2	Niedowład strun głosowych (15)	1	3	0	0	1	0	0	0	0	0	0
3	Alergiczne zapalenie pęcherzyków płucnych pochodzenia zawodowego (7)	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0

Lp.	Jednostka chorobowa	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
4	Zapalenie nadkłykci kości ramieniowej prawej przewlekłe (19)	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
5	przewlekłe zapalenie okołostawowe barków (19)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
6	Zaćma popromienna u spawacza (16)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
7	Pylica płuc guzkowa rozproszona i guzkowata (3)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
8	Alergiczny kontaktowy wyprysk skóry rąk pochodzenia zawodowego (18)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
9	Brucelozą przewlekłą (26)	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
10	Borelioza (26)	7	0	4	0	0	2	1	0	3	0	2
11	Alergiczny nieżyt nosa (12)	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12	Pylica płuc krzemowa (3)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
13	Przewlekłe zapalenie ścięgien i ich pochewek (19)	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
14	Zespół cieśni nadgarstka (20)	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	1
15	Astma oskrzelowa (6)	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0
16	Rak oskrzelopochodny płuca prawego i gruczolakorak – typ oskrzelikowo-pęcherzykowy (17)	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
17	Alergiczne kontaktowe zapalenie skóry (18)	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
18	Zespół wibracyjny: postać mieszana: naczyniowo-nerwowa i kostno-stawowa (22)	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Razem:		8	7	8	0	4	5	2	0	3	0	5

Podsumowanie i wnioski

Na podstawie prowadzonego nadzoru nad warunkami pracy polegającego między innymi na ocenie, identyfikacji zagrożeń występujących na stanowiskach pracy, wykonywaniu pomiarów, badań stężeń i natężeń czynników szkodliwych w środowisku pracy oraz podejmowaniu działań mających na celu minimalizację niekorzystnego wpływu wymienionych czynników na zdrowie pracujących można stwierdzić, że wśród pracodawców i pracowników zwiększyła się świadomość zagrożeń występujących na stanowiskach pracy oraz znajomość praw i obowiązków. Właściciele zakładów pracy wyposażają pracowników

w odpowiednią odzież roboczą i ochronną dostosowaną do wymaganych warunków pracy oraz zabezpieczają pracowników w indywidualne środki ochrony słuchu. Pracodawcy sukcesywnie realizują zarządzenia wynikające z nałożonych obowiązków w decyzjach administracyjnych, co wpływa na poprawę warunków pracy oraz warunków sanitarno-socjalnych.

Zdjęcie. Hala produkcyjna – zdjęcie nadesłane z zakładu pracy zajmującym się produkcją okien i drzwi PCV w Iłowej

---

VIII. DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE ZMNIEJSZENIA ZAGROŻEŃ ZDROWIA PUBLICZNEGO W OBSZARZE ŚRODKÓW ZASTĘPCZYCH

W 2019 r. na terenie powiatu żagańskiego zaobserwowano dynamiczny spadek wprowadzania do obrotu środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych przez osoby fizyczne zarówno przez punkty sprzedaży, jak i Internet. W związku z powyższym w roku sprawozdawczym nie prowadzono postępowań administracyjnych dot. wprowadzania do obrotu środków zastępczych.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Żaganiu w roku sprawozdawczym przesyłał informację do 2 podmiotów leczniczych dotyczącą przekazywania każdorazowego zgłoszenia wystąpienia zatrucia środkami zastępczymi (tzw. „dopalaczami”) zgodnie z załączonym formularzem oraz zgłaszania poprzez kontakt telefoniczny w sytuacjach masowych zatruc lub zgonów spowodowanych środkami zastępczymi i nowymi substancjami psychoaktywnymi.

Ponadto w roku 2019 pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Żaganiu w asyście funkcjonariuszy Komendy Powiatowej Policji w Żaganiu w związku z podejrzeniem wprowadzania do obrotu środków zastępczych przeprowadzili wizje lokalne trzech wskazanych obiektów:

- mieszkanie prywatne w Żaganiu – nie przeprowadzono kontroli mieszkania z uwagi na brak lokatora na miejscu.
- lokal gastronomiczny w Żaganiu.
- lokal usługowy w Żaganiu.

W wyniku przeprowadzonych czynności kontrolnych nie stwierdzono w ww. obiektach wprowadzania do obrotu środków zastępczych.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Żarach zwrócił się z prośbą o przesłuchanie w charakterze świadka mieszkańca gm. Żagań w sprawie podejrzenia wprowadzenia do obrotu proszku zawierającego N-etylpentadron, substancję mającą działanie psychoaktywne oraz zaliczane, jako środek zastępczy w rozumieniu art. 4 ust.27 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. W dniu 10 lipca 2019 r. do PPIS w Żaganiu w asyście funkcjonariuszy Policji doprowadzony został wezwany w charakterze świadka

mężczyzna, z którym przeprowadzono przesłuchanie w ramach współpracy z PSSE w Żarach. Protokół przesłuchania przesłano do PPIS w Żarach.

W roku 2019 nie odnotowano zgłoszeń przypadków podejrzenia zatruc/zgonów środkami zastępczymi. W nadzorowanych zakładach pracy w ewidencji brak jest przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie wytwarzania, przetwarzania, przywozu, wywozu, wewnątrzwspólnotowej dostawy lub wewnątrzwspólnotowego nabycia oraz wprowadzania do obrotu nowych substancji psychoaktywnych.

IX. OCENA STANU SANITARNO – HIGIENICZNEGO PLACÓWEK OŚWIATOWO – WYCHOWAWCZYCH

W 2019r. sekcja Higieny Dzieci i Młodzieży na terenie powiatu żagańskiego nadzorem sanitarnym objęta 95 placówek stałych (w 2018r. - 89) oraz 22 turnusy letniego i zimowego wypoczynku (w 2018r. - 14). Placówki objęte stałym nadzorem sanitarnym to szkoły podstawowe, przedszkola, żłobki, placówki pracy pozaszkolnej, gabinety profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej. Przeprowadzono 164 kontrole bieżącego stanu sanitarno-higienicznego (w 2018r. - 170).

Tabela 1. Wykaz placówek stałych

LP.	Rodzaj placówki	Liczba placówek funkcjonujących	
		w 2018r.	w 2019r.
1.	żłobki/klub dziecięcy	7/1	7/1
2.	przedszkola	16	16
3.	szkoły podstawowe	31	31
4.	gimnazja	0	0
5.	zespoły szkół: przedszkola, szkoły podstawowe, szkoły ponadgimnazjalne	4	4
6.	gabinety profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej	24	24
7.	placówki opiekuńczo-wychowawcze	10	7
8.	szkoły muzyczne	3	3
9.	placówka z pobytem całodobowym	1	1
10.	sala dydaktyczna	1	1

Na terenie powiatu żagańskiego w 2019 roku powstały 3 nowe placówki:

- Niepubliczny Żłobek „Stacykowo” w Żaganiu,
- Niepubliczne Przedszkole „Stacykowo” w Żaganiu,
- Gabinet profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej w Publicznej Szkole Podstawowej im. Jana Brzechwy w Chotkowie.

Punkt Przedszkolny „Jacek i Agatka” w Żaganiu przekształcił się w Niepubliczne Przedszkole „Jacek i Agatka”.

Zlikwidowanych zostało 6 placówek:

- Prywatne Przedszkole „Brzdąc” oraz Żłobek Niepubliczny „Brzdąc”, które wchodziły w skład zespołu edukacyjnego,
- Gabinet profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej w Publicznej Szkole Podstawowej w Tomaszowie w Szkole Filialnej w Dietrzychowicach,
- Świetlica środowiskowa w Szprotawie w Szkole Podstawowej nr 1 im. J. Korczaka w Szprotawie,
- Świetlica wsparcia dziennego przy parafii pw. Matki Bożej Królowej Polski w Lesznie Górnym,

- Świątelnica parafialna przy parafii św. Andrzeja Apostoła w Szprotawie.

Dodatkowo w Szkole Podstawowej nr 1 im. J. Korczaka w Szprotawie zlikwidowano 2 obiekty, tj.: budynek Szkoły Podstawowej nr 1 im. J. Korczaka przy ulicy Krasińskiego oraz budynek sali gimnastycznej przy ul. Sienkiewicza.

PPIS w Żaganiu sprawuje nadzór nad placówkami oświatowo-wychowawczymi i miejscami wypoczynku dzieci i młodzieży zgodnie przepisami oraz obowiązującymi normami w zakresie:

- stanu sanitarno-higienicznego i technicznego szkół i placówek oświatowo-wychowawczych,
- oceny bezpiecznych i higienicznych warunków pracy ucznia w pomieszczeniach szkolnych,
- wyposażenia pomieszczeń w odpowiednie meble i sprzęt,
- realizacji wymogów w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji chemicznych i ich mieszanin w pracowniach chemicznych,
- bezpieczeństwa i higieny w czasie prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w salach gimnastycznych, na boiskach szkolnych, na placach zabaw,
- stanu sanitarno-higienicznego gabinetów profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej w szkołach, współpracy z pielęgniarkami w środowisku nauczania i wychowania,
- przebiegu miejsc wypoczynku letniego i zimowego dzieci i młodzieży.

Działalność sekcji Higieny Dzieci i Młodzieży ma na celu zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, pobytu dzieci i młodzieży w placówkach oświatowo-wychowawczych oraz w czasie letniego i zimowego wypoczynku. W minionym roku zorganizowano łącznie 22 (w 2018r.-14) miejsca wypoczynku letniego i zimowego dla 513 (2018r.-317) osób tj. 16 (2018r.-13) miejsc wypoczynku w miejscu zamieszkania i 6 miejsc wypoczynku w formie wyjazdowej – obozy sportowe (2018r.-1).

Współpraca z dyrektorami placówek nauczania i wychowania, opieki oraz samorządami na terenie powiatu miała na celu poprawę warunków sanitarno-higienicznych oraz eliminowanie negatywnych zjawisk występujących w środowisku szkolnym i przedszkolnym.

Zamieszczano informacje na stronie edukacyjnej PSSE w Żaganiu, Facebooku oraz Twitterze o tematyce: czystości piaskownic, zapewnienia właściwego stanu sanitarno-higienicznego placów zabaw w placówkach nauczania i wychowania, z oceny obciążenia uczniów tornistrami/plecakami w szkołach podstawowych, z przygotowań szkół do nowego roku szkolnego 2019/2020 w placówkach nauczania i wychowania, informacje z zimowego i letniego wypoczynku dzieci i młodzieży oraz z oceny posiadania przez szkoły i przedszkola certyfikowanych mebli i sprzętu sportowego.

Prowadzono działania wspólnie z dyrektorami i pielęgniarkami szkolnymi w zakresie zapobiegania wad postawy, występowania wszawicy, zapobiegania grypy (prowadzono kolportaż materiałów edukacyjnych na ww. tematy). Kontrolowano przestrzeganie ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych w placówkach. Dyrektorzy szkół brali udział w realizacji programów: „Szkłanka Mleka”, „Owoce i Warzywa” oraz programów edukacyjno-profilaktycznych.

W 2019 roku skontrolowano 64 (2018r. – 54) stale placówki oświatowo-wychowawcze, do których uczęszczało 9203 (2018r.-9128) dzieci i młodzieży oraz 22 miejsca zimowego i letniego wypoczynku (2018r.-14), z którego skorzystało 513 uczniów w wieku od 7 do 17 lat (w 2018r.- 317). Ponadto skontrolowano 6 gabinetów profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej. Zaplanowane kontrole placówek przeprowadzono zgodnie z trzema grupami ryzyka bezpieczeństwa zdrowotnego (kontrole placówek planowano co roku, co dwa lata i co 3 lata).

1. OCENA STANU SANITARNO-TECHNICZNEGO W PLACÓWKACH OŚWIATOWO-WYCHOWAWCZYCH

W 2019 roku wydano łącznie 31 decyzji administracyjnych (2018r.-29), w tym: 13 nakazujących usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości, 14 decyzji zmieniających termin

wykonania nałożonych obowiązków, 3 decyzje wygaszające i 1 decyzję zatwierdzającą dla nowoutworzonego żłobka (określającą maksymalną liczbę dzieci w żłobku). Dodatkowo wydano 3 pozytywne opinie sanitarne: 1 - na szkołę dla dorosłych i 2 opinie na przedszkola funkcjonujące samodzielnie.

W trakcie przeprowadzonych kontroli sanitarnych placówek oświatowo-wychowawczych stwierdzono szereg nieprawidłowości sanitarno-technicznych, w związku z tym wydano 13 decyzji, które nakładały obowiązek poprawy:

- stanu sanitarno-technicznego ścian w sali zabaw oraz sufitu w pomieszczeniu zaplecza i w sanitariacie ogólnodostępnym, wydzielenia miejsca do przechowywania nocników, zapewnienia umywalki w zapleczu;
- stanu technicznego powierzchni ścian i sufitu w ciągu komunikacyjnym i lamperii w korytarzu, w sanitariatach, właściwego oświetlenia elektrycznego;
- stanu sanitarno-technicznego ścian i sufitu w ciągach komunikacyjnych salach dydaktycznych, sali gimnastycznej, w sali rekreacyjno-zastępczej, w sanitariatach;
- stanu technicznego powierzchni podłóg w pomieszczeniach do nauki;
- zapewnienia wentylacji w pomieszczeniach do nauki i w sali rekreacyjno-zastępczej;
- zabezpieczenia punktów świetlnych w sali rekreacyjno-zastępczej;
- zapewnienia osłon na oknach w pomieszczeniu do nauki;
- zapewnienia w dobrym stanie technicznym nawierzchni drogi dojazdowej i przejścia;
- stanu technicznego ogrodzenia;
- stanu technicznego nawierzchni boiska do gry w kosza.

W wyniku wydanych decyzji administracyjnych i prowadzonych kontroli sanitarnych poprawę stanu sanitarno-technicznego stwierdzono w następujących placówkach:

- w 2 szkołach miejskich - zapewniono dobry stan techniczny posadzek w korytarzach;
- w 1 szkole miejskiej zapewniono dobry stan techniczny stolarki okiennej w pomieszczeniu do nauki;
- w 1 szkole wiejskiej doprowadzono do należytego stanu sanitarno-technicznego parkiet w pomieszczeniu do nauki i 1 przedszkolu miejskim w dwóch salach zabaw dla dzieci;
- w 1 szkole wiejskiej zainstalowano wentylację grawitacyjną w sali rekreacyjno-zastępczej;
- w 1 szkole wiejskiej zapewniono dobry stan sanitarno-techniczny ścian i sufitu w korytarzu na piętrze i w pracowni informatycznej, w sali rekreacyjno-zastępczej wymieniono punkty świetlne, które zabezpieczono osłonami;
- w 1 szkole wiejskiej zapewniono właściwe oświetlenie elektryczne w 3 pomieszczeniach do nauki;
- w jednej szkole wiejskiej przeprowadzono kapitalny remont zapewniono dobry stan techniczny: stolarki okiennej i drzwiowej, zainstalowano nową instalację elektryczną i punkty świetlne typu LED, wymieniono piec centralnego ogrzewania i częściowo wymieniono instalację c.o., naprawiono kominy, ocieplono budynek szkoły i blok sportowy – położono elewację, w sali rekreacyjno-zastępczej i sali gimnastycznej odnowiono parkiety;
- w 1 przedszkolu miejskim zapewniono dobry stan sanitarno-techniczny ścian i sufitów w 4 sanitariatach dla dzieci;
- w 1 szkole miejskiej wyrównano teren wokół budynku szkoły i położono płyty betonowe, dodatkowo zainstalowano plac zabaw z nowym sprzętem rekreacyjnym, teren placu zabaw zabezpieczono tartanową nawierzchnią.

Dodatkowo w innych szkołach podstawowych miejskich i wiejskich odnawiano ściany i sufity w pomieszczeniach do nauki, w pomieszczeniach administracyjnych, w ciągach administracyjnych, w sanitariatach i blokach żywieniowych. W 2 szkołach wiejskich pomieszczenia administracyjne adaptowano na pomieszczenia do nauki. W 3 przedszkolach miejskich i w 3 szkołach podstawowych miejskich powstały nowe place zabaw ze sprzętem rekreacyjnym. W miesiącu marcu oddano do użytku nowo dobudowaną część budynku szkoły miejskiej, w której utworzono 6 pomieszczeń dydaktycznych i 6 sanitariatów w tym 1 dla osób niepełnosprawnych.

❖ Stan sanitarny sal gimnastycznych i boisk sportowych:

Oceną sanitarną objęto 13 sal gimnastycznych w tym 4 hale, 19 sal rekreacyjno-zastępczych (2018r.-14 sal, w tym 4 hale sportowe, 20 sal rekreacyjnych), 26 szkolnych boisk sportowych (2018r.-28), 53 tereny rekreacyjne (2018r. - 51) tj. w 31 szkołach, w 2 zespołach szkół i w 14 przedszkolach oraz w 6 żłobkach .

Zrealizowane zostały 2 decyzje nakazujące bieżące dotyczące sal rekreacyjno - zastępczych i 1decyzja nakazująca z lat ubiegłych dotycząca uporządkowania terenu przed szkołą.

Na poprawę warunków stanu sanitarno-higienicznego w obiektach do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego wydano 7 decyzji administracyjnych (2018r. - 3) tj.:

- w 5 szkołach wiejskich na poprawę warunków w salach rekreacyjno-zastępczych na:
  - zapewnienie w dobrym stanie technicznym parkietu i ścian (termin realizacji do 20.08.2020r.);
  - zapewnienie w dobrym stanie technicznym - miejscowo sufitu i ścian (termin realizacji do 20.08.2020r.);
  - zlikwidowanie miejscowych zacieków na suficie (termin realizacji do 09.02.2020r.);
  - zapewnienie osłon na punktach świetlnych - decyzja została wykonana;
  - zapewnienie wentylacji - decyzja została wykonana;
- W 2 szkołach miejskich wydano 2 decyzje administracyjne na:
  - zlikwidowanie miejscowych rdzawych zacieków na suficie i miejscowych ubytków farby (termin realizacji do 20.08.2020r.);
  - zlikwidowanie ubytków na ścianie przy bramkach i listwach przypodłogowych w sali gimnastycznej (termin realizacji do 30.08.2020r.);
  - zapewnienie w dobrym stanie technicznym stolarki okiennej, ścian i sufitu (termin realizacji do dnia 31.08.2020r.)

❖ Stan sanitarny piaskownic i placów zabaw

W ramach kontroli bieżących skontrolowano 15 placów zabaw w przedszkolach (w 2018r.- 12), w 6 żłobkach (2018r.- 4) oraz w 28 szkołach podstawowych (2018r.- 22). Jednym z elementów kontroli przeprowadzanej w ramach bieżącego nadzoru było sprawdzenie, czy w piaskownicach wymieniony został piasek przynajmniej raz w okresie letnim oraz czy został on odpowiednio zabezpieczony przed zanieczyszczeniami pochodzenia zwierzęcego, w związku z tym skontrolowano 12 piaskownic w przedszkolach (2018r.-12) i 5 piaskownic w szkołach (w 2018r.-5). Stan sanitarno-techniczny placów zabaw w porównaniu do roku 2018 ulega znacznej poprawie w roku sprawozdawczym wydano 2 decyzje administracyjne (w 2018r.-3) w 2 szkołach samodzielnych dotyczące stanu sanitarno-technicznego ogrodzenia placówki oraz na przejścia i drogę dojazdową. W 2019r. nie wydano zaleceń (2018r. -3).

Fot. Plac zabaw dla dzieci w Szkole Podstawowej im. Lotników Alianckich w Iłowej

Stan bieżącej czystości i porządku w placówkach nie budził zastrzeżeń. Kontrole na placach rekreacyjnych prowadzono w celu zapewnienia właściwego stanu sanitarno-higienicznego oraz zapobiegania szerzeniu się chorób pasożytniczych.

W 2019r. w 3 przedszkolach samodzielnych uporządkowano teren placu zabaw i zainstalowano nowy sprzęt rekreacyjny z atestami. W 2020 r. planowany jest montaż nowego sprzętu rekreacyjnego na placu zabaw w przedszkolu w zespole szkół (obecnie plac zabaw jest wyłączony z użytku).

2. OCENA HIGIENY PRACY UCZNIÓW I DZIECI

❖ STAN SANITARNY PRACOWNI CHEMICZNYCH

W czasie prowadzonych kontroli dokonywano oceny realizacji wymogów w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji i preparatów chemicznych w placówkach posiadających pracownie chemiczne. Na terenie powiatu żagańskiego 11 szkół podstawowych posiada gabinety chemiczne. Zarówno w 2019r. jak i w 2018 roku nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie. W pracowniach chemicznych oraz w ich zapleczech zapewniono dostęp do bieżącej wody. W pracowniach znajdowały się aktualne spisy posiadanych substancji chemicznych oraz karty charakterystyki. Preparaty chemiczne są prawidłowo przechowywane w wydzielonych zamykanych szafach i prawidłowo oznakowane. Wszystkie gabinety chemiczne wyposażone są w apteczki do udzielania I pomocy. W widocznych miejscach umieszczano regulaminy pracowni. W 2019r. utworzono 1 nowy gabinet chemiczny w szkole podstawowej samodzielnej miejskiej.

❖ STAN SANITARNY PRACOWNI KOMPUTEROWYCH

Dokonano oceny warunków sanitarno-higienicznych w 35 (2018r. - 45) pracowniach informatycznych, w tym w 33 pracowniach (2018 r. - 38) w 28 placówkach samodzielnych (2018 r. - 30) i 2 w szkołach podstawowych wchodzących w skład zespołów (2018 r. - 3). Wydano 2 decyzje administracyjne (2018 r. - 0) na: zapewnienie wentylacji z terminem realizacji do 31.12.2019r., która została przedłużona do 31.08.2020r. oraz na doprowadzenie do należytego stanu sanitarno-technicznego ścian - decyzja została wykonana (2018 r. - 0).

❖ OCENA HIGIENICZNA PLANÓW LEKCJI

Dokonano higienicznej oceny 177 tygodniowych rozkładów zajęć lekcyjnych (2018r. - 201) w 27 placówkach (2018r. - 30), nieprawidłowości stwierdzono w 24 oddziałach (2018r. - 20) w 7 placówkach (2018r. - 5). Nieprawidłowości głównie wynikały z nierównomiernego rozłożenia zajęć lekcyjnych w poszczególnych dniach tygodnia. Główną przyczyną tej sytuacji wg wyjaśnień dyrektorów szkół były: dojazdy uczniów i nauczycieli do szkół oraz zatrudnianie pedagogów w kilku placówkach jednocześnie.

❖ DOSTOSOWANIE MEBLI DO WYMAGAŃ ERGONOMII

Prowadzono ocenę dostosowania ławek, stolików i krzeseł do wzrostu 2017 dzieci (2018r.-2205) w 43 placówkach oświatowo-wychowawczych (2018r.-51). Niedostosowanych do wzrostu uczniów stwierdzono 6 stanowisk (w 2018r. - 7) w 1 placówce wiejskiej (2018r.-1). W związku z tym wydano 1 zalecenie (2018r.-0). Nie wydano decyzji administracyjnej na dostosowanie mebli do wymagań ergonomii (2018r.-1). W placówkach szkolnych podobnie jak w ubiegłym roku sukcesywnie dokonuje się zakupu nowych mebli i sprzętu dla dzieci oraz prowadzona jest na bieżąco wymiana, bądź odnowa blatów ławek.

❖ OCENA OŚWIETLENIA ELEKTRYCZNEGO W POMIĘSZCZENIACH

Przeprowadzono pomiary oświetlenia elektrycznego sztucznego w 1 zespole szkolno-przedszkolnym i w 1 przedszkolu miejskim (2018 r. - 1 szkole podstawowej miejskiej i w 1 szkole wiejskiej). Ogółem skontrolowano oświetlenie elektryczne w ww. placówkach w 9 pomieszczeniach w 7 salach dla dzieci i w 2 pomieszczeniach do nauki (2018 r. w 13 pomieszczeniach do nauki, w tym w 4 gabinetach do nauki oraz 9 pomieszczeniach przy tablicy). Przeprowadzono 55 badań w polu zadań, wykonano 193 oznaczenia fizyczne oraz w polu bezpośredniego otoczenia wykonano 8 badań i 36 oznaczeń (w 2018 r. wykonano 167 badań w polu zadań i przy tablicy oraz 292 oznaczenia fizyczne). Nieprawidłowych stwierdzono 20 badań i 80 oznaczeń fizycznych w polu zadań w 4 salach dla dzieci oraz 3

badania i 13 oznaczeń fizycznych w polu bezpośredniego otoczenia (w 2018 r. niewłaściwe oświetlenie elektryczne stwierdzono w 2 szkołach podstawowych: w szkole podstawowej miejskiej i w szkole podstawowej wiejskiej w 8 pomieszczeniach do nauki na stanowiskach pracy ucznia tj. 72 badania i 90 oznaczeń fizycznych oraz 6 pomieszczeniach do nauki przy tablicach tj. 6 badań i 20 oznaczeń fizycznych). Na poprawę oświetlenia elektrycznego sztucznego w salach dla dzieci w przedszkolu wydano decyzję administracyjną z terminem realizacji do dnia 31.08.2020r. W zespole szkolno-przedszkolnym nie stwierdzono uchybień. Zrealizowano 1 decyzję administracyjną w szkole podstawowej wiejskiej, zapewniono właściwe oświetlenie elektryczne w 4 pomieszczeniach do nauki (w tym ujęto 1 pomieszczenie do nauki z 2018 r.). W szkole podstawowej miejskiej wydana jest decyzja zmieniająca na poprawę oświetlenia z terminem wykonania do 20.08.2020 r., która jest realizowana sukcesywnie, przy prowadzonych gruntownych remontach sal. W 2019 r. zapewniono właściwe oświetlenie elektryczne w 3 pomieszczeniach do nauki, w tym 1 pomieszczenie ujęte w decyzji, poprzez wymianę instalacji elektrycznej i punktów świetlnych.

❖ OCENA OBCIĄŻENIA UKŁADU KOSTNO-MIĘŚNIOWEGO UCZNIÓW TORNISTRAMI/ PLECAKAMI

Analiza obciążenia tornistrami/plecakami uczniów klas I-VIII przeprowadzona została u 992 uczniów. Ogółem skontrolowano 922 plecaki/tornistry (2018r.- 1353) w 64 oddziałach tj. w 3 szkołach miejskich 509 (w tym kl. III i VIII ze szkoły wiejskiej) w 32 oddziałach i w 5 szkołach wiejskich (w 1 szkole filialnej kl. III) 413 plecaków/tornistrów w 32 oddziałach. Przy pierwszej ocenie nadmiernie przeciążonych plecaków/tornistrów było 232 przy wskaźniku wartości 10% (49 % w odniesieniu do 473 zbadanych), natomiast 70 przy wskaźniku 15 % (14,8% w odniesieniu do 473 zbadanych).

Podczas drugiego badania w miesiącu październiku z okazji ogólnopolskiego dnia tornistra w zbadanych szkołach nadmiernie przeciążonych przy wskaźniku 10% tornistrów/plecaków było u 182 uczniów (tj.40,5% przeciążeń w odniesieniu do 449 zbadanych), natomiast 56 przy wskaźniku 15 % (tj. 12,5 % w odniesieniu do wszystkich zważonych).

Ogółem w roku 2019 przeciążonych tornistrów/plecaków przy wskaźniku 10% było u 414 uczniów (tj. 41,7% w odniesieniu do 992 zbadanych), przy wskaźniku 15% przeciążonych było u 126 (tj. 12,7% w odniesieniu do 992 zbadanych). W 2018 roku nadmiernie obciążonych tornistrów/plecaków przy wskaźniku 10 % stwierdzono u 701 uczniów tj. 51,8% natomiast przy wskaźniku 15% u 157 uczniów tj. 11,6 %.

Ponadto zważono 32 puste tornistry/plecaki (2018 r. - 43), których waga wynosiła 0,80-2,3 kg (2018 r. od 0,55 do 2,5 kg). W związku ze stwierdzonymi przeciążeniami informowano uczniów o konsekwencjach nadmiernego obciążenia układu kostno-mięśniowego oraz działaniach mających na celu ich zapobieganie. Zobowiązano personel do przekazania oceny uczniom oraz rodzicom.

3. OPIEKA MEDYCZNA NAD UCZNIAMI W SZKOŁACH

Na terenie powiatu w 23 placówkach oświatowo-wychowawczych funkcjonują 24 gabinety profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej (w 2018r.- 25): w 21 szkołach podstawowych i 2 zespołach szkół. natomiast w 7 placówkach, w których brak jest gabinetu profilaktyki zdrowotnej, opieka pielęgniarska sprawowana jest w pomieszczeniach zastępczych wskazanych przez dyrekcję szkoły, 2 szkoły podstawowe korzystają ze świadczeń poza terenem placówki. W 2019 roku skontrolowano 6 gabinetów (2018r.-9), we wszystkich placówkach stan sanitarno-higieniczny, techniczny oraz wyposażenie nie budziło zastrzeżeń. Podobnie jak w roku 2018 nie wydano decyzji administracyjnych. Wszystkie gabinety wyposażone są w umywalki do mycia rąk z doprowadzoną bieżącą ciepłą i zimną wodą, przy umywalkach znajdują się środki myjące i dezynfekujące. Większość skontrolowanych gabinetów posiada nowo zakupione meble (szafy, stoliki, krzesła) i sprzęt.

W szkołach podstawowych prowadzona była fluoryzacja. W ramach profilaktyki pielęgniarstwa objęty uczniowie przeglądami higienicznymi oraz realizowały programy zdrowotne. Stwierdzono 7 przypadków wszawicy (2018r.-22) w 3 szkołach podstawowych. Dyrektorzy szkół wraz z personelem medycznym

i pedagogicznym podejmowali działania profilaktyczne mające na celu eliminowanie zachorowań i zaniedbań higienicznych. W 2019 roku zlikwidowany został jeden gabinet profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej w szkole podstawowej wiejskiej.

Podsumowanie i wnioski

Na terenie powiatu żagańskiego w 2019r. oceniono stan sanitarno-higieniczny w 64 (2018r.- w 54) stałych placówkach oświatowo-wychowawczych, w 6 gabinetach profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej (2018r.-9) oraz w 22 miejscach zimowego i letniego wypoczynku (2018r.-14). Sytuacja dotycząca warunków sanitarno-technicznych placówkach nauczania i wychowania z roku na rok poprawia się, prowadzone są remonty i termomodernizacje budynków szkolnych i przedszkolnych. Na podstawie wykonanych decyzji i przeprowadzonych kontroli sanitarnych przeprowadzono remonty: pomieszczeń dydaktycznych, sanitariatów ogólnodostępnych, sal gimnastycznych, w pomieszczeniach bloku sportowego, korytarzy, ponadto wymieniano podłogi, stolarkę okienną, drzwiową, oświetlenie elektryczne, co poprawiło stan sanitarno- higieniczny placówek oświatowo-wychowawczych i zapewniło lepsze warunki pracy i nauki. W jednej szkole wiejskiej przeprowadzono termomodernizację, zapewniono dobry stan techniczny: stolarki okiennej i drzwiowej, zainstalowano nową instalację elektryczną i punkty świetlne typu LED, wymieniono piec centralnego ogrzewania i częściowo wymieniono instalację c.o., naprawiono kominy, ocieplono budynek szkoły i blok sportowy – położono elewację, w sali rekreacyjno-zastępczej i sali gimnastycznej odnowiono parkiety. W budynku szkoły miejskiej zakończono prace remontowe oraz oddano do użytku nowo dobudowaną część budynku, w której utworzono 6 pomieszczeń dydaktycznych i 6 sanitariatów w tym 1 dla osób niepełnosprawnych. W niektórych placówkach adaptowano pomieszczenia administracyjne na gabinety lekcyjne, w których przeprowadzono remont i wyposażono w nowe meble i sprzęt. W 3 przedszkolach i w 1 szkole podstawowej miejskiej powstały nowe place zabaw ze sprzętem rekreacyjnym. W związku z budową nowego przedszkola w Iłowej nadal trwają prace wykończeniowe, (przewidywany czas zakończenia prac czerwiec 2020r.). Dyrektorzy placówek prowadzili w szerokim zakresie działania mające na celu poprawę warunków sanitarno-higienicznych i technicznych, wyposażano placówki w nowe meble (szafki, stoliki, krzesła) i sprzęt.

W zakresie higienicznych procesów nauczania prowadzona jest: ocena rozkładów zajęć lekcyjnych, ocena dostosowania mebli do wymagań ergonomii oraz analiza obciążenia uczniów plecakami/tornistrami. Sytuacja w ww. zakresach z roku na rok ulega poprawie.

Fot. Sala dydaktyczna w Szkole Podstawowej im. Adama Mickiewicza w Małomicach

X. DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE NADZORU ZAPOBIEGAWCZEGO

Nadzór Zapobiegawczy sprawowany przez Państwową Inspekcję Sanitarną poprzedza działania bieżącego nadzoru sanitarnego i ma na celu wyegzekwowanie spełnienia wymagań i higienicznych przy realizacji inwestycji na każdym jej etapie tj. planowania, projektowania oraz wykonania.

Na szczeblu powiatowym działania te obejmują:

- 1) uzgadnianie w zakresie wymagań higieny środowiska i ustalanie środowiskowych uwarunkowań dla przedsięwzięć;
- 2) wydawanie opinii o konieczności wykonania raportu oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko i jego zakresu;
- 3) uzgadnianie dokumentacji projektowej pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych dotyczących budowy oraz zmiany sposobu użytkowania obiektów budowlanych;
- 4) kontrole w trakcie realizacji obiektów budowlanych;
- 5) uczestniczenie w dopuszczeniu do użytku obiektów budowlanych;
- 6) wydawanie opinii co do zgodności z warunkami sanitarnymi określonymi przepisami Unii Europejskiej przedsięwzięć i realizowanych inwestycji;
- 7) inicjowanie przedsięwzięć w dziedzinie zapobiegania negatywnym wpływom czynników i zjawisk fizycznych, chemicznych i biologicznych na zdrowie ludzi.

W 2019 r. wydano 92 opinie w sprawie ustalenia obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, w 13 opiniach wniesiono o ustalenie tego obowiązku.

Dokonano 5 uzgodnień inwestycji przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, przy czym analizy dokonywano pod kątem rodzaju przewidywanych do wystąpienia szkodliwości oraz uciążliwości dla środowiska i zdrowia ludzi powodowanych przez planowane przedsięwzięcia oraz zasięgu tych szkodliwości i uciążliwości w oparciu o opracowany dla nich „raport oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko”.

Dokonano 5 uzgodnień zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko.

Zaopiniowano 3 projekty planów zagospodarowania przestrzennego wraz z prognozą oddziaływania na środowisko – opinie pozytywne;

Wydano 1 opinię wyrażających zgodę na odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Żagań dla terenów w obrębie Gryżyce.

W zakresie dokumentacji projektowej uzgodniono 9 projektów budowlanych, w tym koncepcje i rozwiązania technologiczne. Podobnie jak w roku 2018 przeważały dokumentacje dotyczące niewielkich obiektów i lokali przeznaczonych do produkcji i obrotu środkami spożywczymi oraz adaptacje lokali na obiekty usługowe. Liczba uzgodnień projektów w stosunku do roku 2018 jest niewielka, ponieważ dokumentacja większych inwestycji uzgadniana jest przez inwestorów z rzeczoznawcami ds. higieniczno-sanitarnych.

Uczestniczono w 12 kontrolach w związku z dopuszczeniem do użytkowania obiektu budowlanego. Dokonano 15 innych kontroli na wniosek zainteresowanych stron, związanych głównie ze zmianą sposobu użytkowania obiektów lub lokali na działalność gospodarczą o różnych profilach oraz 2 kontrole w trakcie realizacji obiektów. Sprzeciwów nie wniesiono.

Do ważniejszych odebranych pod względem sanitarno – higienicznym inwestycji należą:

1. Hale produkcyjne i magazynowe Żagań ul. św. Michała
2. Szkoła podstawowa Iłowa ul. Piaskowa 2
3. Budynek biurowo-socjalny Żagań ul. św. Michała
4. Hale magazynowa i logistyczna Żagań ul. św. Michała
5. Dworzec PKP Żagań ul. Kolejowa
6. Hala produkcyjna i budynek socjalno-biurowy Wiechlice

7. Salon meblowy Żagań pl. Kilińskiego 1
8. Hala produkcyjna budynków drewnianych Wiechlice ul. Przemysłowa 20
9. Hala produkcyjno-magazynowa Wiechlice-Henryków
10. Budynek socjalny VP Polska Żagań ul. Lotników Alianckich
11. Budynek mieszkalno-usługowy Gozdnicza ul. Ceramików
12. Budynek handlowo-usługowy Dino Witoszyn ul. Żołnierzy II Armii WP

Ilość odbiorów wynika z liczby decyzji o pozwoleniu na budowę wydawanych przez organy budowlane delegujących PPIS do uczestnictwa w odbiorach poprzez narzucenie inwestorom obowiązku uzyskania pozwolenia na użytkowanie oraz zgłoszeń petentów o uruchomieniu działalności.

Łącznie dokonano 147 kontroli.

Podsumowanie i wnioski

W opiniowanej dokumentacji nie stwierdzono znacznych naruszeń wymagań higienicznych i zdrowotnych.

Inwestorzy stosują coraz lepsze pod względem wymagań sanitarno-technicznych rozwiązania i urządzenia technologiczne.

Inwestorzy przy realizacji inwestycji uwzględniają ewentualne zalecenia sanitarne.

Realizacja zadań w stosunku do roku 2018 utrzymana jest mniej więcej na tym samym poziomie.

XI. DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE PROMOCJI ZDROWIA

Głównymi kierunkami działań w zakresie promocji zdrowia i oświaty zdrowotnej w 2019 roku były te, które wynikały z zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie profilaktyki i promocji zdrowia oraz sytuacji epidemiologicznej i potrzeb zdrowotnych ludności. Dotyczyły one koordynowania programów edukacyjnych o zasięgu ogólnopolskim, wojewódzkim i lokalnym oraz przedsięwzięć oświatowo-zdrowotnych poprzez inicjowanie działań, nadzorowanie, monitorowanie i ocenę ich realizacji; wspierania realizatorów programów edukacyjnych i przedsięwzięć prozdrowotnych poprzez organizowanie narad, udostępnianie materiałów, udzielanie pomocy merytorycznej i metodycznej, publikacje w środkach masowego przekazu, a także w social mediach. Działania skierowane były do dzieci w wieku przedszkolnym, szkolnym i młodzieży szkolnej, kadry pedagogicznej, rodziców dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym, pielęgniarek szkolnych, personelu i pacjentów zakładów opieki zdrowotnej, społeczności lokalnej. Powyższe zadania wynikają w głównej mierze z założeń Narodowego Programu Zdrowia, wytycznych WHO, ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (tekst jednolity Dz. U. z 2019 r. poz. 59), programów ogólnopolskich, wojewódzkich, lokalnych, a także z sytuacji epidemiologicznej i potrzeb zdrowotnych mieszkańców powiatu.

W celu realizacji zamierzonych celów sekcja Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej współpracuje z urzędami, instytucjami i organizacjami:

- Starostwem Powiatowym w Żaganiu,
- Urzędem Miasta w Żaganiu, Szprotawie, Iłowej, Małomicach i Gozdnicy,
- urzędami gmin w powiecie żagańskim,
- Poradnią Pedagogiczno-Psychologiczną w Żaganiu i Szprotawie,
- Centrum Kultury „Pałac” w Żaganiu,
- Komendą Powiatową Policji w Żaganiu,
- Państwową Strażą Pożarną,
- Polskim Czerwonym Krzyżem,

- Strażą Miejską w Żaganiu i w Szprotawie,
- Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Żaganiu,
- Biblioteką Miejską w Szprotawie,
- Biblioteką Miejską w Żaganiu,
- Dyrektorami placówek oświatowo-wychowawczych,
- Wielospecjalistycznym Szpitalem Wojewódzkim w Gorzowie Wlkp. Spółka z o. o.,
- Nowym Szpitalem w Szprotawie,
- wychowawcami, nauczycielami i pielęgniarkami higieny szkolnej realizującymi programy profilaktyki prozdrowotnej,
- lekarzami i pielęgniarkami zakładów opieki zdrowotnej,
- lokalnymi mediami,
- Narodowym Funduszem Zdrowia,
- Towarzystwem Rozwoju Rodziny Oddział w Zielonej Górze,
- na szczeblu centralnym z Krajowym Centrum ds. AIDS.

W powiecie żagańskim Promocja Zdrowia współpracuje z wszystkimi placówkami oświatowo – wychowawczymi wdrażając programy profilaktyki prozdrowotnej. W ich skład wchodziły: 32 szkoły podstawowe w tym 12 z oddziałami gimnazjalnymi, 7 szkół średnich, 2 Specjalne Ośrodki Szkolno-Wychowawcze, 14 przedszkoli, 21 zakładów opieki zdrowotnej i praktyk lekarzy rodzinnych.

W 2019 roku priorytetowymi interwencjami zdrowotnymi realizowanymi przez Państwową Inspekcję Sanitarną o zasięgu krajowym i wojewódzkim były:

1. Programy o zasięgu krajowym:

- „Skąd się biorą produkty ekologiczne?”,
- Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu „ Bieg po zdrowie”,
- Profilaktyka HIV/AIDS,
- „Trzymaj Formę!”,
- Profilaktyczny Program w Zakresie Przeciwdziałania Uzależnieniu od Alkoholu, Tytoniu i innych Środków Psychoaktywnych „ARS – czyli jak dbać o miłość?”,

2. Programy o zasięgu wojewódzkim:

- Wojewódzki Program Profilaktyki Nowotworów,
- Wojewódzki Program Profilaktyki Wszawicy,
- „Czyste Powietrze Wokół Nas”;

3. Interwencje nieprogramowe:

- Akcja Zima „Zdrowe ferie zimowe”,
- Akcja Lato „Bezpieczne i zdrowe wakacje”,
- profilaktyka wad postawy z uwzględnieniem Ogólnopolskiego Dnia Tornistra,
- profilaktyka chorób skóry wywołanych promieniowaniem UV „JASNE JAK SŁOŃCE”,
- akcja informacyjna dotycząca ASF,
- akcja informacyjna dotycząca szczepień ochronnych.

4. Realizacja akcji i kampanii społecznych:

- obchody Światowego Dnia Zdrowia (7 kwietnia),
- obchody Światowego Dnia Bez Tytoniu (31 maja),
- obchody Światowego Dnia Cukrzycy (14 listopada),
- obchody Światowego Dnia Rzucania Palenia (trzeci czwartek listopada),
- obchody Światowego Dnia AIDS (1 grudnia),
- comiesięczny monitoring dotyczący sytuacji w zakresie realizacji ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.

1. OGÓLNOPOLSKI PROGRAM EDUKACYJNY „SKĄD SIĘ BIORĄ PRODUKTY EKOLOGICZNE?”

Celem programu jest zwiększanie świadomości i wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych od najmłodszych lat.

Program jest skierowany do dzieci 6-letnich, ich rodziców i opiekunów.

Głównymi założeniami programu jest zrozumienie, czym jest rolnictwo i produkty ekologiczne; kształtowanie umiejętności wyboru produktów ekologicznych, propagowanie zdrowego stylu życia; zwiększanie wiedzy i świadomości przedszkolaków o nawykach higieniczno-zdrowotnych.

Zajęcia w programie „Skąd się biorą produkty ekologiczne” realizowane są poprzez wykorzystanie dedykowanej dzieciom publikacji i filmu animowanego „Skąd się biorą produkty ekologiczne”. Uczestnicy programu realizują zajęcia edukacyjne, podczas których nauczą się skąd się biorą produkty ekologiczne, dlaczego warto je wybierać, jakie są zalecenia zdrowego stylu życia oraz jak przestrzegać zasad higieny

Udział w pilotażowej wersji programu zadeklarowało 15 placówek z terenu powiatu żagańskiego. W związku z wdrożeniem pilotażowej edycji programu pracownicy PSSE w Żaganiu zorganizowali szkolenie dla koordynatorów przedszkolnych. W sytuacji, gdy program spotka się z pozytywnym odbiorem planowane jest przeprowadzenie kolejnych edycji. Program swoim zasięgiem objął 630 osób.

Fot. Szkolenie do programu „Skąd się biorą produkty ekologiczne?” w PSSE w Żaganiu

2. PROGRAM OGRANICZANIA ZDROWOTNYCH NASTĘPSTW PALENIA TYTONIU

Jednym z priorytetowych zadań sekcji Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej są programy promujące profilaktykę tytoniową. Program wpisuje się w politykę zdrowotną państwa zmierzającą do zmniejszenia używania wyrobów tytoniowych poprzez wszelkiego rodzaju działania w zakresie promocji zdrowia ukierunkowane na przeciwdziałanie paleniu tytoniu, marginalizacji zjawiska palenia tytoniu oraz głębokich przemian w świadomości zdrowotnej społeczeństwa. Cele i zadania programu związane są z redukcją zagrożeń wynikających z palenia tytoniu w Polsce oraz z dotychczasowymi doświadczeniami w zakresie realizacji działań profilaktycznych ukierunkowanych na zmniejszenie narażenia społeczeństwa na dym tytoniowy. Tematykę antytytoniową propaguje się wśród dzieci w wieku przedszkolnym, szkolnym, młodzieży ze szkół średnich, a także dorosłych.

3. „BIEG PO ZDROWIE” – PROGRAM ANTYTYTONIOWEJ EDUKACJI ZDROWOTNEJ

Celem programu jest zwiększenie wiedzy i umiejętności uczniów na temat zdrowia w kontekście szkodliwości palenia papierosów i e-papierosów, opóźnienie lub zapobieganie inicjacji tytoniowej wśród dzieci i młodzieży, pokazanie atrakcyjności życia w środowisku wolnym od dymu tytoniowego. Program skierowany jest do uczniów klas IV (w wieku 9-10 lat) i ich rodziców. W III edycji programu w 2019 roku wzięło udział 10 placówek z powiatu żagańskiego. Pracownicy sekcji Promocji Zdrowia zostali zaproszeni przez Dyрекcję Publicznej Szkoły Podstawowej Nr 7 na festyn rodzinny pt. „Sobota z księżną Dorotą”, podczas którego zorganizowali punkt informacyjno-edukacyjny, gdzie udzielali porad dotyczących zdrowego stylu życia z uwzględnieniem szkodliwości palenia papierosów i e-papierosów. Liceum Ogólnokształcące w Szprotawie było organizatorem imprezy pod hasłem „Dobry jak Chrobry”, w której wzięli udział pracownicy sekcji Promocji Zdrowia i utworzyli stoisko edukacyjne, gdzie udzielali informacji na temat zdrowego trybu życia. Program cieszy się popularnością wśród koordynatorów, nauczycieli, dzieci oraz ich rodziców. W programie wzięło udział 450 uczniów.

4. KRAJOWY PROGRAM ZWALCZANIA AIDS I ZAPOBIEGANIA ZAKAŻENIOM HIV

Głównymi celami programu są: dostarczenie wiedzy o drogach i mechanizmach przenoszenia HIV, promowanie zachowań i postaw sprzyjających unikaniu zagrożeń oraz kształtowanie poczucia bezpieczeństwa za siebie i innych. Program był realizowany przez 7 szkół średnich w powiecie żagańskim. Pracownicy sekcji Promocji Zdrowia przeprowadzili zajęcia w Zespole Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Henrykowie o tematyce podstawowych pojęć z zakresu HIV/AIDS, a także profilaktyki dotyczącej HIV/AIDS. Pracownicy sekcji Promocji Zdrowia PSSE w Żaganiu z okazji Światowego Dnia Walki z AIDS zorganizowali Powiatowy Konkurs na plakat dotyczący zagadnień profilaktyki HIV/AIDS, w którym wzięli udział uczniowie ze szkół średnich powiatu żagańskiego. Do Dyrektorów szkół i koordynatorów programu zostały wystosowane pisma dotyczące szczegółów realizacji konkursu wraz z regulaminem. Konkurs został zorganizowany wspólnie ze Starostwem Powiatowym, które było fundatorem nagród przyznawanych laureatom. Wyniki zostały ogłoszone na zorganizowanej przez pracowników sekcji Promocji Zdrowia konferencji pt.: „Nie daj szansy AIDS”. Rozdanie nagród poprzedzone zostało prelekcją poprowadzoną przez przewodniczącego Towarzystwa Rozwoju Rodziny Oddziału w Zielonej Górze – terapeutę i eksperta ds. profilaktyki HIV/AIDS. Na łamach lokalnych gazet zostały zamieszczone artykuły z informacją o konferencji i rozstrzygnięciu konkursu. Na stronie edukacyjnej zawarto informację o tym wydarzeniu. W ciągu roku 2019 pracownicy sekcji Promocji Zdrowia przygotowywali artykuły dotyczące profilaktyki, podstawowych informacji oraz ważnych dni związanych z tematyką HIV/AIDS, które były zamieszczane na stronie edukacyjnej i Facebooku. Pracownicy Promocji Zdrowia wzięli udział w akcji prozdrowotnej pt. „HIV/AIDS. Mam wiedzę, więc się nie boję!” zorganizowanej w ramach Olimpiady Promocji Zdrowia przez uczniów Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Iłowej. Działania prowadzone z zakresu HIV/AIDS prowadzone były podczas imprez i akcji prozdrowotnych takich jak: Powiatowe Święto Plonów w Długiem, „Dobry jak Chrobry” w Liceum Ogólnokształcącym w Szprotawie, Akcja Zima „Zdrowe ferie zimowe”, Akcja Lato „Bezpieczne i zdrowe wakacje”, festyn rodzinny w Publicznej Szkole Podstawowej Nr 7 pt. „Sobota z księżną Dorotą”. We wszystkich placówkach biorących udział w programie przeprowadzono wizytację podsumowującą. Program został zrealizowany wśród 1600 uczniów powiatu żagańskiego.

Fot. Konferencja HIV/AIDS Starostwo Powiatowe w Żaganiu

Źródło: <http://ilowa.pl/aktualnosci/hiv-aids-mam-wiedze-wiec-sie-nie-boje>

Fot. Akcja prozdrowotna „HIV/AIDS mam wiedzę, więc się nie boję!” w ZSP w Iłowej

5. OGÓLNOPOLSKI PROGRAM EDUKACYJNY „TRZYMAJ FORMĘ!”

Program jest inicjatywą propagującą zdrowy styl życia o unikalnym dwukierunkowym podejściu: promującym zbilansowane odżywianie połączone z regularną aktywnością fizyczną. Oparty jest na założeniu, że aktywny styl życia jest zdrowy, przyjemny, łatwo osiągalny i przystępny finansowo dla wszystkich niezależnie od wieku, płci i aktualnej sprawności fizycznej. Realizowany jest metodą projektu, dzięki czemu wykracza poza podstawę programową i programy nauczania szkoły. Projekty powinny służyć promocji

aktywności fizycznej, uczyć prawidłowego, czyli zróżnicowanego i zbilansowanego sposobu odżywiania się dzieci i młodzieży, ze szczególnym uwzględnieniem odpowiedzialności indywidualnej za zdrowie i zasady wolnego wyboru. Program skierowany jest do dzieci klas V-VIII szkół podstawowych, młodzieży z klas III gimnazjum i ich rodziców.

W ramach współpracy z placówkami oświatowo-wychowawczymi pracownicy Promocji Zdrowia przeprowadzili zajęcia edukacyjne dotyczące zasad zdrowego odżywiania ze szczególnym uwzględnieniem piramidy zdrowego żywienia dla uczniów i przedszkolaków z: Publicznej Szkoły Podstawowej Nr 1 w Żaganiu, Publicznej Szkoły Podstawowej Nr 4 w Żaganiu, Publicznej Szkoły Podstawowej w Tomaszowie, Szkole Podstawowej w Gościeszowicach. Realizatorzy w placówkach często wzbogacają program o dodatkowe działania, w których pracownicy sekcji Promocji Zdrowia biorą czynny udział (piknik rodzinny w Publicznej Szkole Podstawowej Nr 7 „Sobota z księżną Dorotą” w Żaganiu; punkt informacyjno-edukacyjny podczas imprezy zdrowotnej połączonej z biegiem „Dobry jak Chrobry” organizowaną przez Liceum Ogólnokształcące w Szprotawie, w biegu wzięło udział 4 pracowników PSSE w Żaganiu, jeden z pracowników reprezentując Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Żaganiu zajął III miejsce; Powiatowe Święto Plonów w Długiem; Akcja Zima „Zdrowe ferie zimowe”, Akcja Lato „Bezpieczne i zdrowe wakacje”, piknik „Folkowe Smaki Powiatu Żagańskiego” w Żaganiu;). Szkoły realizujące program przystąpiły do Ogólnopolskiego Konkursu „Trzymaj Formę!”. Trójka uczniów z Publicznej Szkoły Podstawowej Nr 5 w Żaganiu przeszła do II etapu, który odbył się na szczeblu powiatowym w PSSE w Żaganiu. W 2019 roku uczniowie Szkoły Podstawowej w Witoszynie wzięli udział w konkursie na projekt edukacyjny „TRZYMAJ FORMĘ! DBAJĄC O ZDROWIE, DBASZ O NIEPODLEGŁĄ”. W konkursie wzięło udział 21 uczniów z VI klasy szkoły podstawowej. Pracownicy Promocji Zdrowia brali udział w szkoleniach o zdrowym stylu życia i aktywności fizycznej organizowanych przez WSSE w Gorzowie Wlkp. Po realizacji programu przeprowadzono 20 wizytacji podsumowujących. Program realizowało średnio ok. 4500 uczniów w 21 placówkach szkolno-wychowawczych w powiecie żagańskim.

Fot. Prelekcja dotycząca zdrowego odżywiania w PSSE w Żaganiu

Fot. Ogólnopolski Konkurs Wiedzy Trzymaj Formę! Etap powiatowy

6. PROFILAKTYCZNY PROGRAM W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA UZALEŻNIENIU OD ALKOHOLU, TYTONIU I INNYCH ŚRODKÓW PSYCHOAKTYWNYCH – KIK/68

❖ „ARS - CZYLI JAK DBAĆ O MIŁOŚĆ?”

Celem programu jest ograniczenie niekorzystnych następstw zdrowotnych, prokreacyjnych i społecznych związanych z używaniem i nadużywaniem substancji psychoaktywnych przez młodzież wchodzącą w dorosłe życie. Program jest skierowany do uczniów szkół średnich. W 2019 roku do realizacji programu przystąpiło 7 szkół średnich z powiatu żagańskiego. Pracownicy Promocji Zdrowia przeprowadzili zajęcia edukacyjne dotyczące szkodliwego działania środków psychoaktywnych na zdrowie człowieka

w Publicznej Szkole Podstawowej Nr 4 w Żaganiu, a także w Społecznej Szkole Podstawowej w Szprotawie. Uczniowie Zespołu Szkół Technicznych i Licealnych w Żaganiu przyszli do PSSE w Żaganiu na warsztaty, podczas których Pracownicy Promocji Zdrowia przedstawili prezentację dot. środków psychoaktywnych. Ponadto Promocja Zdrowia uczestniczy w imprezach i akcjach, podczas których poruszana jest tematyka wpływu środków psychoaktywnych na organizm człowieka, były nimi: Akcja Zima „Zdrowe ferie zimowe”, Akcja Lato „Bezpieczne i zdrowe wakacje”, „Powiatowe Święto Plonów” w Długiem, piknik rodzinny w Publicznej Szkole Podstawowej Nr 7 pt. „Sobota z księżną Dorotą”, bieg „Dobry jak Chrobry” w Liceum Ogólnokształcącym w Szprotawie. PPIS w Żaganiu, jako koordynator konkursu na projekt edukacyjny pt.: „Szkoła wolna od używek” organizowanego przez GIS wystosował pismo do szkół ponadpodstawowych. W konkursie wzięli udział uczniowie jednej szkoły zdobywając pierwsze miejsce w województwie. Celem konkursu była aktywna promocja oraz edukacja w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom od alkoholu, tytoniu oraz innych środków psychoaktywnych.

Na terenie jednostki Państwowej Straży Pożarnej w Żaganiu odbyła się Rejonowa Olimpiada Ratownicza PCK dla uczniów ze szkół podstawowych oraz ponadpodstawowych z powiatu żagańskiego, podczas której pracownicy PSSE przedstawili wykład dotyczący wpływu środków psychoaktywnych na zdrowie z uwzględnieniem nowych narkotyków.

Pracownik PSSE w Żaganiu uczestniczył w diagnozie dotyczącej problemu uzależnień w tym nowych narkotyków, przeprowadzonej w Zespole Szkół Technicznych i Licealnych w Żaganiu.

Z okazji Światowego Dnia Rzucania Palenia w 2019 roku w social mediach zostały zamieszczone artykuły dotyczące szkodliwości palenia tytoniu, sposobów walki z tym nałogiem oraz zorganizowano w PSSE w Żaganiu punkt informacyjno-edukacyjny. Podczas akcji i imprez wykorzystywane były algogogle, które pokazują jak spożycie alkoholu wpływa na zmysły człowieka. Przeprowadzane były pomiary tlenu węgla w wydychanym powietrzu za pomocą smokerlyzera. W działaniach programowych łącznie wzięło udział 550 osób.

Fot. Prelekcja w Komendzie Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Żaganiu

Fot.: Prelekcja w PSSE w Żaganiu

7. WOJEWÓDZKI PROGRAM PROFILAKTYKI NOWOTWORÓW

Do głównych celów programu należy: propagowanie profilaktyki pierwotnej nowotworów wśród ogółu społeczeństwa, co skutkuje zmniejszeniem liczby zachorowań. Program realizowany był w 7 szkołach średnich powiatu żagańskiego. Działaniami były objęte również uczniowie ze szkół podstawowych oraz gimnazjum. Przeprowadzane zostały zajęcia w formie warsztatów, prelekcji, a także pokazy multimedialne o tematyce profilaktyki nowotworowej w: Publicznej Szkole Podstawowej Nr 7 w Żaganiu, Zespole Szkół Technicznych i Licealnych w Żaganiu, Zespole Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Henrykowie, Zespole Szkół Technicznych i Ogólnokształcących w Żaganiu, Liceum Ogólnokształcącym w Szprotawie. Podczas zajęć edukacyjnych zostały przedstawione filmy prezentujące sposoby samobadania piersi oraz ćwiczenia wraz z instruktążem na modelu do samobadania piersi. Zajęcia

dotyczyły głównie profilaktyki raka piersi i raka szyjki macicy. W 2019 roku szkoły podstawowe realizowały również program „Skóra pod lupą”, dotyczący profilaktyki nowotworów złośliwych skóry. Podczas realizacji działań prowadzona była dystrybucja materiałów informacyjno-edukacyjnych (ulotki, broszury, kodeksy walki z rakiem). Realizując główne cele programu pracownicy Promocji Zdrowia organizowali punkty informacyjno-edukacyjne podczas: Powiatowego Święta Plonów w Długiem, imprezy pt. „Folkowe Smaki Powiatu Żagańskiego”. Na stronie edukacyjnej PSSE w Żaganiu i Facebooku były zamieszczane artykuły i informacje dotyczące bieżących działań związanych z edukacją zdrowotną z zakresu profilaktyki nowotworowej. Przeprowadzono 14 wizytacji podsumowujących realizację programów w szkołach średnich i podstawowych. Promocja Zdrowia dzięki współpracy ze Starostwem Powiatowym w Żaganiu ma możliwość korzystania z modelu do samobadania piersi, który jest w pełni wykorzystywany podczas wszystkich przedsięwzięć, wzbogacając działalność praktyczną profilaktyki nowotworowej. Działania programowe objęły łącznie 2100 osób powiatu żagańskiego.

Fot. Zajęcia w PSP Nr 7 w Żaganiu

Fot. Zajęcia w ZSTiL w Żaganiu

8. WOJEWÓDZKI PROGRAM PROFILAKTYKI WSZAWICY

Głównym celem programu jest zmniejszenie występowania wszawicy w środowisku szkolnym i przedszkolnym oraz dostarczenie wiedzy z zakresu zapobiegania wszawicy. Adresatami programu są dzieci w wieku przedszkolnym, uczniowie szkół podstawowych w powiecie żagańskim, do których zostały przekazane ulotki informacyjno-edukacyjne dla uczniów i ich rodziców. Szkolnymi koordynatorami zostali pedagodzy i pielęgniarki szkolne. Na zebraniach z rodzicami zostały przedstawione prezentacje multimedialne. W trakcie Akcji Zima i Akcji Lato poruszane były tematy higieny osobistej i jej wpływu na zdrowie człowieka. Dzieci dowiedziały się jak odpowiednio dbać o higienę głowy. Przeprowadzono 12 wizytacji podsumowujących program. Działaniami programowymi było objętych 2300 osób.

9. „CZyste Powietrze wokół nas” – Program Przedszkolnej Edukacji Antytoniowej

Głównym celem programu jest zwiększenie wiedzy rodziców w zakresie ochrony dzieci przed narażeniem na działanie dymu tytoniowego oraz kształtowanie świadomych, asertywnych postaw wśród dzieci dotyczących ochrony własnego zdrowia, w przypadku bezpośredniego kontaktu z osobami palącymi. Program jest dostosowany do dzieci w wieku 5-6 lat. Realizowany jest przez nauczycieli i wychowawców przedszkolnych. Adresatami programu są dzieci przedszkolne najstarszej grupy wiekowej (5-6-latki), rodzice i opiekunowie. Do realizacji programu przystąpiło 29 placówek. Jak każdego roku Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Żaganiu zorganizowała Powiatowy Konkurs Plastyczny, na który wpłynęły 43 prace (40 indywidualne, 3 grupowe). Komisja konkursowa przyznała nagrody za trzy pierwsze miejsca oraz trzy wyróżnienia w kategorii prac indywidualnych, a także trzy wyróżnienia w kategorii prac grupowych (wszystkie, które wpłynęły). Każda

placówka biorąca udział w konkursie otrzymała nagrodę pocieszenia i dyplom. Dzięki współpracy z Urzędem Miasta w Żaganiu, Szprotawie, Iłowej, Gozdnicy, Urzędem Gminy w Brzeźnicy i Niegosławicach zostały ufundowane nagrody dla laureatów i uczestników konkursu. Nagrody zostały wręczone przez pracowników sekcji Promocji Zdrowia PSSE w Żaganiu podczas festynu rodzinnego w Publicznej Szkole Podstawowej Nr 7 w Żaganiu. Fundatorzy nagród otrzymali podziękowania. W ramach realizacji programu została przeprowadzona pogadanka dla dzieci z Publicznej Szkoły Podstawowej Nr 4 w Żaganiu w PSSE w Żaganiu. Program objął swoim zasięgiem 1600 osób.

Fot. Wręczenie nagród w Powiatowym Konkursie Plastycznym Festyn rodzinny w PSP Nr 7 w Żaganiu „Sobota z Księżną Dorotą”

10. INTERWENCJE NIEPROGRAMOWE W OŚWIACIE ZDROWOTNEJ I PROMOCJI ZDROWIA

❖ AKCJA ZIMA - „Zdrowe ferie zimowe”

Podczas zimowego wypoczynku pod nazwą „Zdrowe ferie zimowe” przeprowadzonych zostało 12 zajęć w formie warsztatów, których uczestnicy zostali zapoznani z tematyką obejmującą zagadnienia: z promowania racjonalnej diety i aktywności fizycznej, życia w świecie wolnym od uzależnień ze szczególnym uwzględnieniem środków zastępczych, profilaktyki chorób zakaźnych (grypa, HIV/AIDS), zasad higieny, w tym również higieny jamy ustnej. Podczas warsztatów uczestnicy wypoczynku zimowego rozwiązywali krzyżówki dotyczące tematyki poruszanej podczas zajęć. Dzieci wykonały plakaty dotyczące zdrowego odżywiania. Uczestnicy brali czynny udział w zajęciach. Działaniami zostało objętych 291 dzieci z 12 placówek organizujących wypoczynek zimowy.

Fot. Ulotka dotycząca bezpiecznych ferii Źródło: www.gis.gov.pl

❖ AKCJA LATO - „Zdrowe i bezpieczne wakacje”

W czasie letniego wypoczynku pod nazwą „Bezpieczne i zdrowe wakacje” zostały przeprowadzone zajęcia w formie warsztatów. Podczas zajęć uczestnicy otrzymali materiały informacyjno-edukacyjne oraz przeprowadzono wykłady dotyczące profilaktyki tytoniowej, profilaktyki uzależnień, stosowania narkotyków, w tym nowych narkotyków, higieny osobistej z uwzględnieniem wszawicy, zdrowego stylu życia, zapobiegania chorobom zakaźnym (choroby meningokokowe, zakażenia wirusem HIV i inne choroby przenoszone drogą płciową, choroby przenoszone przez kleszcze), profilaktyki zatruc pokarmowych (zatrucia pałeczką Escherichia coli, jadem kiełbasianym, salmonellą), profilaktyki WZW oraz bezpieczeństwa podczas upałów i kąpieli. Działaniami zostało objętych 222 dzieci z 10 placówek organizujących wypoczynek. Na stronie edukacyjnej umieszczono informacje dotyczące zdrowych i bezpiecznych zachowań podczas wakacji.

❖ Działania propagujące zdrowy styl życia

Pracownicy Promocji Zdrowia w ramach propagowania zdrowego stylu życia i zwiększania aktywności fizycznej przeprowadzali warsztaty edukacyjne dotyczące zasad zdrowego odżywiania ze szczególnym uwzględnieniem piramidy zdrowego żywienia dla: uczniów III klasy z Publicznej Szkoły Podstawowej Nr 2 w Żaganiu; przedszkolaków 5, 6-letnich z Niepublicznego Przedszkola „WESOŁE BOBERKI” w Żaganiu. Działania te prowadzone były w ramach Akcji Zima oraz Akcji Lato. Działaniami zostało objętych 591 osób.

Fot. Powiatowy Dzień Seniora w Żaganiu

Fot. Powiatowy Dzień Seniora w Żaganiu

❖ Profilaktyka wad postawy z uwzględnieniem OGÓLNOPOLSKIEGO DNIA TORNISTRA

Kampania ma na celu zwiększenie poziomu wiedzy w zakresie profilaktyki wad postawy. Działanie skierowane jest do dyrektorów szkół, nauczycieli, pielęgniarek szkolnych, dzieci ich rodziców i opiekunów. W związku z akcją ważenia plecaków uczniów przez sekcję Higieny Dzieci i Młodzieży zostały przeprowadzone przez pracowników Promocji Zdrowia zajęcia edukacyjne na temat wad postawy. Uczniowie dowiedzieli się, jakie skutki zachodzą w dziecięcym organizmie, gdy plecak jest zbyt ciężki, jak poprawnie nosić tornister, na co zwrócić uwagę podczas zmiany plecaka na nowy oraz czego nie zabierać ze sobą do szkoły, żeby plecak nie był za ciężki. W zajęciach wzięło udział 425 uczniów. Z okazji Ogólnopolskiego Dnia Tornistra pracownicy sekcji PZIOZ we współpracy z Urzędem Miasta Żagań zorganizowali I edycję (pilotażową) Konkursu Literackiego „Tornister na wagę zdrowia” skierowanego do uczniów klas I szkół podstawowych. Na konkurs wpłynęły 22 wiersze z trzech szkół podstawowych: ze Szkoły Podstawowej Nr 2 w Żaganiu, Szkoły Podstawowej Nr 3 w Żaganiu i Szkoły Podstawowej Nr 7 w Żaganiu. Burmistrz Miasta Żagań ufundował nagrody i upominki dla laureatów oraz wszystkich uczestników konkursu. Informacje o działaniach i konkursie zamieszczano na stronie edukacyjnej, Facebooku i Twitterze. W lokalnej prasie ukazały się artykuły dotyczące wyników konkursu. W kolejnych latach planowana jest kontynuacja Konkursu Literackiego.

Fot. Wręczenie nagród w Powiatowym Konkursie Literackim w PSSE w Żaganiu

Fot. Akcja z okazji Ogólnopolskiego Dnia Tornistra w PSP nr 2 w Żaganiu

❖ **Profilaktyka chorób skóry wywołanych promieniowaniem UV „JASNE JAK SŁOŃCE”**

Kampania edukacyjna, która jest realizowana w ramach profilaktyki nowotworowej. Kampania ma na celu uświadamianie ryzyka związanego z nadmiernym narażeniem na promieniowanie ultrafioletowe i negatywnych aspektach korzystania z solariów dla zdrowia. Kierowana jest do ogółu społeczeństwa ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży. W ramach akcji pracownicy Promocji Zdrowia PSSE w Żaganiu dostarczyli do przedszkoli, szkół podstawowych i szkół średnich plakaty informujące o tym jak chronić się przed nadmiernym promieniowaniem UV. Na stronie edukacyjnej ukazała się informacja o kampanii.

11. REALIZACJA AKCJI I KAMPANII SPOŁECZNYCH

❖ **„ŚWIATOWY DZIEŃ ZDROWIA” – 7 KWIETNIA**

Głównym przesłaniem tego święta jest zwrócenie uwagi na najważniejsze problemy zdrowotne dotyczące społeczeństw na całym świecie. W 2019 roku hasłem przewodnim było „Zdrowie dla wszystkich”. Głównym celem zeszłorocznego Światowego Dnia Zdrowia było dążenie do zapewnienia równego dostępu do opieki medycznej ludziom na całym świecie, czyli dążenie do stworzenia Uniwersalnej Opieki Medycznej (UHC).

Z tej okazji w Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Żaganiu odbyło się szkolenie dla pracowników stacji. Podczas szkolenia wygłoszony został wykład wraz z przedstawieniem prezentacji multimedialnej dotyczący wpływu aktywności fizycznej na zdrowie ze szczególnym uwzględnieniem dolegliwości występujących podczas pracy biurowej. Na zaproszenie pracowników sekcji Promocji Zdrowia szkolenie przeprowadził trener personalny. Pokazał, jakie ćwiczenia można wykonywać w biurze, aby zniwelować dolegliwości na które są narażeni pracownicy biurowi. Pracownicy brali czynny udział w ćwiczeniach. We współpracy z NFZ w Zielonej Górze i Publiczną Szkołą Podstawową Nr 7 w Żaganiu zostały zorganizowane obchody Światowego Dnia Zdrowia w siedzibie szkoły. PSSE w Żaganiu zorganizowało punkt informacyjno-edukacyjny. W związku z obchodami tego dnia do szkół, urzędów i instytucji powiatu żagańskiego zostały wysłane pisma informujące o tematyce ŚDZ. Na zaproszenie Dyrekcji Publicznej Szkoły Podstawowej Nr 4 w Żaganiu pracownicy PZ i OZ przeprowadzili warsztaty. Na stronie edukacyjnej PSSE w Żaganiu i Facebooku zamieszczono informacje dotyczące tematyki i obchodów Światowego Dnia Zdrowia.

Fot.: Światowy Dzień Zdrowia w PSP Nr 7 w Żaganiu
Źródło: <https://www.facebook.com/Publiczna-Szkola-Podstawowa-nr-7-w-Zaganiu-im-Doroty-księżnej-żagańskiej>

❖ **„ŚWIATOWY DZIEŃ BEZ TYTONIU” – 31 MAJA**

Święto ma na celu zwrócenie uwagi na szkodliwość palenia tytoniu. W 2019 roku dzień ten miał na celu zwiększenie świadomości na temat negatywnego wpływu tytoniu na płuca - od raka po przewlekłe choroby układu oddechowego oraz podstawowej roli, jaką płuca odgrywają dla zdrowia i dobrego samopoczucia wszystkich ludzi. W ramach obchodów Światowego Dnia Bez Tytoniu został zorganizowany konkurs plastyczny dla placówek realizujących program „Czyste powietrze wokół nas”. Pracownicy sekcji Promocji Zdrowia realizując działania w tym zakresie organizowali stanowiska informacyjno-edukacyjne podczas imprez i festynu rodzinnego odbywające się w Publicznej Szkole Podstawowej Nr 7

w Żaganiu, bieg uliczny „Dobry jak Chrobry” w Liceum Ogólnokształcącym w Szprotawie, „Folkowe Smaki Powiatu Żagańskiego” w Żaganiu, prowadzili dystrybucję materiałów informacyjno-edukacyjnych, udzielali porad w walce z nałogiem palenia papierosów i e-papierosów, dorośli uczestnicy mogli skorzystać z pomiaru poziomu tlenu węgla w wydychanym powietrzu. Komendzie Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Żaganiu przeprowadzono wykład połączony z prezentacją multimedialną dla wszystkich uczestników biorących udział w XXVII Ogólnopolskich Mistrzostwach Pierwszej Pomocy PCK na szczeblu rejonowym (uczniowie szkół podstawowych, średnich i ich nauczyciele). Z okazji święta na stronie edukacyjnej PSSE w Żaganiu i Facebooku opublikowano artykuł.

Fot. Impreza Folkowe Smaki Powiatu

❖ ŚWIATOWY DZIEŃ CUKRZYCY – 14 LISTOPADA

Głównym założeniem Światowego Dnia Cukrzycy jest zwrócenie uwagi na globalny wymiar cukrzycy, zwiększenie świadomości społecznej na jej temat, a także promowanie właściwych działań profilaktycznych. Temat na 2019 rok to RODZINA I CUKRZYCA: „Cukrzyca: chroń swoją rodzinę”, ponieważ cukrzyca dotyczy każdej rodziny. W związku z tym tematem umieszczono na stronie edukacyjnej PSSE w Żaganiu artykuł. Na zaproszenie Starostwa Powiatowego w Żaganiu pracownicy PSSE w Żaganiu uczestniczyli w spotkaniu, podczas którego został przedstawiony wykład przez Panią dietetyk oraz pielęgniarkę diabetologiczną. Przeprowadzone zostały badania pomiaru wagi, zawartości tkanki tłuszczowej i wskaźnika BMI. Udzielano porad dotyczących świadomości na temat cukrzycy, objawów i zapobiegania jej powikłaniom. Prowadzona była dystrybucja materiałów informacyjno-edukacyjnych.

Fot.: Akcja z okazji Światowego Dnia Cukrzycy

❖ ŚWIATOWY DZIEŃ RZUCANIA PALENIA - TRZECI CZWARTEK LISTOPADA

Głównym celem Światowego Dnia Rzucania Palenia jest zachęcenie społeczeństwa do zaprzestania palenia. W związku z obchodami tego święta pracownicy sekcji Promocji Zdrowia PSSE w Żaganiu przeprowadzali warsztaty dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych podczas, których przedstawiana była prezentacja multimedialna i prelekcja na temat negatywnego wpływu palenia tytoniu na zdrowie młodego człowieka i jego rozwój. Uczniowie brali udział w teście oraz otrzymali materiały informacyjno-edukacyjne. W placówkach oświatowo-wychowawczych były zorganizowane punkty informacyjno-edukacyjne, gdzie udzielano porad dotyczących sposobów na rzucenie palenia, informowano o skutkach, jakie powoduje palenie tytoniu oraz o korzyściach jakie wynikają z niepalenia tytoniu. Prowadzona była dystrybucja materiałów informacyjno-edukacyjnych.

Wykorzystano smokelyzer do pomiaru tlenku węgla w wydychanym powietrzu. Na stronie edukacyjnej PSSE, Facebooku i Twitterze ukazał się artykuł dotyczący działań.

❖ **ŚWIATOWY DZIEŃ AIDS – 1 GRUDNIA**

Celem Światowego Dnia AIDS jest zwrócenie uwagi świata na problemy wynikające z epidemii HIV/AIDS. Promocja Zdrowia realizując działania w tym zakresie przeprowadziła warsztaty dla uczniów w Zespole Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Henrykowie. Z tej okazji został zorganizowany Powiatowy Konkurs na prezentację multimedialną dotyczącą zagadnień profilaktyki HIV/AIDS, w którym brali udział uczniowie ze szkół średnich. Wręczenie nagród odbyło się na konferencji zorganizowanej przez pracowników Promocji Zdrowia pt.: „Co warto wiedzieć o HIV/AIDS? – podstawowe informacje”. Przewodniczący Towarzystwa Rozwoju Rodziny w Zielonej Górze przeprowadził wykład.

Na stronie edukacyjnej PSSE w Żaganiu i Facebooku opublikowano artykuł z informacjami o tematyce AIDS.

❖ **AKCJA INFORMACYJNA DOTYCZĄCA WALKI Z ASF**

W związku z wystąpieniem na terenie powiatu żagańskiego Afrykańskiego Pomoru Świń Pracownicy Promocji Zdrowia przeprowadzili akcję informacyjną polegającą na przesyłaniu pocztą elektroniczną do szkół materiałów edukacyjno-informacyjnych na temat ASF, a także wizytowali placówki w celu ich przekazania.

❖ **AKCJA INFORMACYJNA DOTYCZĄCA SZCZEPIEŃ OCHRONNYCH**

Szczepienia ochronne okazały się najskuteczniejszym dotąd narzędziem zwalczania chorób zakaźnych i przyczyniły się w znacznej mierze do ogromnego skoku cywilizacyjnego, jakiego doświadczyła ludzkość w ciągu ostatniego wieku.

Pracownicy Promocji Zdrowia przeprowadzili akcję informacyjną polegającą na kolportażu ulotek informacyjno-edukacyjnych na temat kalendarza szczepień oraz przesłaniu pocztą elektroniczną do szkół, przedszkoli materiałów i publikacji w ramach kampanii „Zaszczep się wiedzą”.

❖ **100 lat Państwowej Inspekcji Sanitarnej**

Rok 2019 był to czas wyjątkowy dla Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Obchodziliśmy 100-lecie istnienia służb sanitarnych w Polsce. W związku z tym wszystkie działania jakie były prowadzone odbywały się pod kątem reprezentowania PSSE oraz propagowania jej działalności prozdrowotnej. Sekcja Promocji Zdrowia uczestniczyła w imprezach organizowanych na terenie powiatu żagańskiego - Folkowe Smaki, Powiatowe Święto Plonów, Powiatowy Dzień Seniora, Wielkie Łowy w Puszczy Żagańskiej, Festyn Rodzinny w PSP 7 w Żaganiu, LO w Szprotawie - Bieg Dobry jak Chrobry, Olimpiada Ratownicza PCK. Pracownik sekcji Promocji Zdrowia reprezentował stację podczas Narodowego Czytania, które odbyło się w odremontowanym Żagańskim Dworcu Kolejowym.

Fot.: Narodowe Czytanie- Dworzec Kolejowy w Żaganiu

Promując działania PSSE zorganizowane zostały, przez sekcję Promocji Zdrowia powiatowe konkursy dla dzieci przedszkolnych (konkurs plastyczny - „Czyste powietrze

wokół nas”), uczniów szkół podstawowych i ich rodziców/opiekunów (konkurs literacki – „Tornister na wagę zdrowia”) oraz uczniów szkół ponadpodstawowych (konkurs na plakat – „Nie daj szansy AIDS”). Odbyła się również konferencja poświęcona zagadnieniom HIV/AIDS, zorganizowana przez pracowników Promocji Zdrowia w starostwie powiatowym we współpracy z terapeutą, przewodniczącym Towarzystwa Rozwoju Rodziny w Zielonej Górze.

Fot.: Konferencja „Nie daj szansy AIDS” w starostwie powiatowym w Żaganiu.

Z okazji obchodów 100-lecia PIS zorganizowana została przez Państwowego Inspektora Sanitarnego w Żaganiu Uroczystość dla pracowników PSSE w Żaganiu.

Fot.: Uroczystość 100- lecia Państwowej Inspekcji Sanitarnej w PSSE w Żaganiu

Podsumowanie i wnioski

W 2019 roku sekcja Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej w PSSE w Żaganiu objęła swoim zasięgiem działania wszystkie podległe szkoły na terenie powiatu żagańskiego w których realizowano 8 programów profilaktyki zdrowotnej i 9 interwencji nieprogramowych oraz wszystkie zakłady opieki zdrowotnej, które współpracują realizując działania prozdrowotne.

Przeprowadzono 101 porad wprowadzających programy i 97 wizytacji oceniających realizację działań programowych w szkołach. Na bieżąco prowadzone są: prelekcje, warsztaty, instruktaże, porady metodyczne, szkolenia oraz dystrybucja materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących realizowanych programów oraz interwencji nieprogramowych zaistniałych w związku z bieżącą sytuacją epidemiologiczną.

Współpraca z instytucjami i urzędami samorządowymi miasta i powiatu pozwala na poszerzenie działalności w promowaniu zdrowia i realizację wielu przedsięwzięć o tematyce prozdrowotnej. Pracownicy Promocji Zdrowia na zaproszenie kierujących placówkami oświatowo-wychowawczymi uczestniczyli w zajęciach edukacyjnych dla uczniów, rodziców oraz nauczycieli. Tematyka tych działań związana była szczególnie z problematyką ujętą w Narodowym Programie Zdrowia.

Informacje z podejmowanych działań zamieszczane są systematycznie na stronie edukacyjnej PSSE, portalu społecznościowym Facebook, Twitterze oraz przekazywane lokalnym mediom, w celu jak najszerszego rozpowszechnienia wśród zainteresowanych osób aktualnych informacji dotyczących sytuacji epidemiologicznej środowiska i bieżącej działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej w powiecie żagańskim.

XII. DZIAŁALNOŚĆ KONTROLNO-REPRESYJNA

W 2019r. głównym celem działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w powiecie żagańskim było promowanie zdrowego stylu życia, nadzór nad bezpieczeństwem żywności i żywienia oraz bezpieczeństwem zdrowotnym wody, przeciwdziałanie zagrożeniom stwarzanym przez środki zastępcze oraz narkotyki, zapobieganie powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych poprzez sprawowanie zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego w zakresie zdrowia publicznego w oparciu o analizę ryzyka zagrożenia zdrowia i życia człowieka.

Zadania te były realizowane poprzez:

- prowadzenie działalności kontrolnej planowanej i pozaplanowej,
- planowy pobór próbek w ramach monitoringu,
- prowadzenie postępowania administracyjnego i egzekucyjnego,
- prowadzenie działalności oświatowo-zdrowotnej i promocyjnej,
- rozpatrywanie skarg, wniosków oraz zgłoszeń interwencyjnych,
- przygotowanie sprawozdań, ocen, analiz i informacji o realizacji zadań, sytuacji epidemiologicznej i stanie sanitarnym powiatu,
- współdziałanie z jednostkami administracji publicznej, organizacjami społeczno-zawodowymi i pozarządowymi,
- podejmowanie innych działań wynikających z poleceń jednostki nadrzędnej.

W ramach prowadzonego nadzoru sanitarnego na terenie powiatu żagańskiego w roku 2019:

- ◆ przeprowadzono ogółem 1900 kontroli (w 2018 – 1831)
- ◆ wykonano 3047 badań ogółem (w 2018r. – 3784) w tym oznaczeń:
  - chemicznych 8 (w 2018r. – 16)
  - fizycznych 8240 (w 2018r. – 9656)
- ◆ wydano 450 decyzji administracyjnych merytorycznych (w 2018r. – 429)
- ◆ wydano 572 decyzji administracyjnych płatniczych (w 2018r. – 464)
- ◆ wydano 6 postanowień (w 2018r. -6)
- ◆ nałożono 139 mandatów na sumę 33.200 zł (w 2018r. - 130 szt. na 31.000)
- ◆ nie wydawano tytułów wykonawczych (w 2018r. – 0);
- ◆ nie składano wniosków o ukaranie do sądu (w 2018r. – 0).

W poszczególnych komórkach organizacyjnych PSSE w Żaganiu działalność kontrolno-represyjna w roku 2018 i 2019 przedstawia się następująco:

Komórki organizacyjne PSSE w Żaganiu		Badania ogółem		Liczba pobranych próbek		Kontrole (wizytacje)		Decyzje merytoryczne		Decyzje płatnicze		Nałożone mandaty	
		2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019
higiena	komunalna	16	8	140	140	262	246	200	153	45	27	4	2
	żywności, żywienia i przedmiotów użytku			191	176	685	731	148	201	331	440	125	136
	pracy					110 + 1 środki zastępcze	140	44 + 1 środki zastępcze	60	28	42		
	dzieci i młodzieży	3768	3039			170	164	29	31	26	23		
epidemiologia				87	79	376	375	7	5	4	3		1
nadzór zapobiegawczy						96	147			30	37		
promocja zdrowia						131	97						
RAZEM		3784	3047	445	395	1831	1900	429	450	464	572	129	139

W 2019 roku nastąpił wzrost liczby przeprowadzonych kontroli sanitarnych, jest to wynik zwiększonej ilości zrealizowanych kontroli pozaplanowych tzn. kontroli sprawdzających, tematycznych, i interwencyjnych.

1. REALIZACJA ZADAŃ WYNIKAJĄCYCH Z ROCZNEGO PLANU PRACY

Główne kierunki działania, cele, zadania oraz harmonogram kontroli nadzorowanych obiektów na rok 2019r. zawiera „Plan zasadniczych przedsięwzięć PSSE w Żaganiu”, który jest opracowany na podstawie wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego oraz Lubuskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Gorzowie Wlkp.

Zgodnie z wytycznymi do planowania – w planie kontroli na rok 2019 uwzględniono częstotliwość kontroli w obiektach, po uwzględnieniu oceny ryzyka wystąpienia zagrożenia bezpieczeństwa sanitarnego (ryzyko wysokie, średnie i niskie).

W 2019 roku zaplanowano 989 kontroli w nadzorowanych obiektach, z czego przeprowadzono 901 kontroli, co stanowi 91% realizacji planu. Uwzględniając czynniki niezależne, do których należy zamknięcie, likwidacja obiektów czy zawieszenie działalności – wykonanie planu wynosi 99,8%.

Główne przyczyny niezrealizowania zaplanowanych kontroli to podobnie jak w latach ubiegłych: likwidacja lub zamknięcie obiektów, zawieszenie działalności, objekty nieczynne nieobecność koordynatorów programów edukacyjnych (96%).

W 2019r. przeprowadzono ogółem 1900 kontroli i wizytacji, czyli o 999 więcej, aniżeli wykonanych kontroli zaplanowanych w harmonogramie nadzoru nad obiektami.

2. ZADANIA POZAPLANOWE

Praca na rzecz bezpieczeństwa sanitarnego powiatu wymaga również podjęcia szeregu działań pozaplanowych. Należą do nich: kontrole sprawdzające usunięcie nieprawidłowości stwierdzonych podczas kontroli sanitarnych, jak i kontrole przeprowadzone w powiązaniu z prowadzonym postępowaniem administracyjnym, interwencyjne na wnioski mieszkańców powiatu lub tematyczne w związku z akcjami kontrolnymi prowadzonymi przez Głównego Inspektora Sanitarnego, a także kontrole prowadzone w związku z występowaniem zakażeń i zachorowań na choroby zakaźne, z postępowaniem w sprawie chorób zawodowych oraz kontrole odbiorowe przeprowadzane w związku z adaptacją pomieszczeń na prowadzenie działalności gospodarczej, czy w związku ze zgłoszeniem nowych obiektów do użytkowania.

W ciągu roku prowadzone są także inne działania pozaplanowe, jak wydawanie opinii sanitarnych wymaganych przepisami prawa na wnioski mieszkańców powiatu, gmin i miast oraz podmiotów, wydawanie decyzji administracyjnych w sprawie ekshumacji i szereg innych w zależności od napływu wniosków.

W 2019r. przeprowadzono następujące działania pozaplanowe:

- ❖ przeprowadzono 226 wywiadów epidemiologicznych w związku ze zgłoszeniami zachorowań na choroby zakaźne;
- ❖ w związku z wystąpieniem zwiększonej liczby zachorowań na odrę na terenie Polski oraz afrykańskiego pomoru świń na terenie naszego powiatu, w obiektach użyteczności publicznej oraz w podmiotach leczniczych rozpowszechniano ulotki tematyczne i prowadzono działania informacyjne w tym zakresie;
- ❖ w przypadkach zgłoszeń alarmowych lub informacyjnych w systemie wczesnego ostrzegania o niebezpiecznej żywności RASFF – przeprowadzono liczne kontrole dotyczące ewentualnej obecności w obrocie środków spożywczych zgłoszonych w tym systemie;
- ❖ wydano 1 opinię w sprawie organizacji imprezy masowej, która dotyczyła Jarmarku Św. Michała w Żaganiu;
- ❖ wydano 3 opinie w sprawie organizacji imprez masowych, które dotyczyły Jarmarku Św. Michała w Żaganiu, Zawodowej Gali Sportów Walk w Żaganiu oraz Święta Gminy Szprotawa;
- ❖ podczas trwania imprezy masowej pn. „Jarmark Michała” przeprowadzono 33 kontrole obiektów żywieniowo-żywnościowych nakładając 3 mandaty na kwotę 550zł na właścicieli stoisk sprzedażowych i gastronomicznych. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły:

niehigienicznej sprzedaży środków spożywczych, braku aktualnych zaświadczeń lekarskich do celów sanitarno-epidemiologicznych, braku czystości i porządku w trakcie prowadzenia działalności handlowej;

- ❖ W roku 2019 udzielono 20 porad z zakresu grzyboznawstwa dla zbieraczy runa leśnego. Wydano 13 atestów grzyboznawcy zezwalających na wprowadzenie do obrotu grzybów świeżych i suszonych;
- ❖ wydano 135 decyzji administracyjnych w sprawie ekshumacji zwłok/szczątków ludzkich - przeprowadzono 2 kontrole zakładów pogrzebowych podczas wykonywania ekshumacji;
- ❖ wydano 11 opinii dot. sprowadzenia zwłok albo szczątków ludzkich z obcego państwa;
- ❖ wydano 2 opinie o regulaminach utrzymania porządku i czystości w gminach;
- ❖ wydano 1 opinię do uchwały rady gminy w sprawie miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli;
- ❖ wydano 5 decyzji o stwierdzeniu chorób zawodowych i 3 decyzje dotyczące braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej. Otrzymano 6 zgłoszeń podejrzenia chorób zawodowych i wystawiono 4 karty stwierdzenia chorób zawodowych;
- ❖ skontrolowano 22 turnusy wypoczynku zimowego i letniego dzieci i młodzieży, które zostały zgłoszone przez organizatorów, w tym 12 turnusów zimowego wypoczynku (10 turnusów w miejscu zamieszkania i 2 turnusy w formie wyjazdowej - obozy sportowe), 10 miejsc wypoczynku letniego (6 turnusów w miejscu zamieszkania i 4 w formie wyjazdowej - obozy sportowe). Organizatorzy wypoczynków zapewnili dzieciom i młodzieży bezpieczne i higieniczne warunki pobytu. Z wypoczynku skorzystało ogółem 513 uczestników;
- ❖ przeprowadzono 12 kontrole z przygotowań szkół do nowego roku szkolnego 2019/2020 (tj.: w 11 szkołach samodzielnych i w 1 zespole szkół) oraz uzyskano 13 informacji zebranych od dyrektorów szkół (tj. z 12 szkół podstawowych samodzielnych i z 1 szkoły podstawowej wchodzącej w skład zespołu szkolno-przedszkolnego). W skontrolowanych placówkach prowadzono prace remontowe i porządkowo - konserwatorskie w salach dydaktycznych, w pomieszczeniach administracyjnych, w blokach sportowych i w salach rekreacyjno-zastępczych, blokach żywieniowych, w sanitariatach, w ciągach komunikacyjnych, szatniach oraz na terenie szkoły.
- ❖ dokonano 147 kontroli związanych z realizacją nowych inwestycji na terenie powiatu żagańskiego;
- ❖ ponadto rozpatrzono 38 zgłoszeń interwencyjnych mieszkańców powiatu na stan sanitarno - higieniczny w obiektach i zakładach pracy, jak i w zakresie higieny środowiska oraz higieny żywności, żywienia i przedmiotów użytku;
- ❖ z zakresu promocji zdrowia i oświaty zdrowotnej realizowano również działania, które wynikają z aktualnych potrzeb i problemów w oparciu o lokalną i ogólnopolską analizę sytuacji epidemiologicznej. Uczestniczono w 6 imprezach, organizując punkty informacyjno-edukacyjne, zorganizowano 3 konkursy powiatowe dla uczniów lokalnych szkół i przedszkoli, koordynowano 3 konkursy organizowane przez WSSE i GIS. Przeprowadzono 25 prelekcji, 18 warsztatów, 2 wykłady, 3 szkolenia, 1 diagnozę, 5 ćwiczeń i instruktaży oraz 101 porad. Systematycznie prowadzona jest dystrybucja materiałów informacyjno-edukacyjnych. Dbając o wizerunek Państwowej Inspekcji Sanitarnej, prowadzone jest konto i regularnie zamieszcza informacje na Facebooku i Twitterze oraz stronie edukacyjnej PSSE.
- ❖ w 2019 roku wpłynęło do PSSE w Żaganiu 6 wniosków o udzielenie informacji publicznej. Udzielone informacje dotyczyły: szczepień ochronnych (3), BIP PSSE w Żaganiu (1), produktów kosmetycznych (1), zachorowań na odrę i szczepień p odrze (1).

XIII. WSPÓŁPRACA Z INNYMI SŁUŻBAMI, INSPEKCJAMI, ADMINISTRACJĄ TERENOWĄ

Państwowa Inspekcja Sanitarna powiatu żagańskiego, podobnie jak w latach ubiegłych w 2019 roku kontynuowała współpracę na wielu płaszczyznach z innymi służbami, inspekcjami oraz jednostkami administracji rządowej i samorządowej.

Systematycznie współpracowano z inspekcją weterynaryjną w zakresie przekazywania przez PSSE informacji o pokąsaniu ludzi i konieczności obserwacji w kierunku wścieklizny zwierzęcia, które dokonało pokąsania – przekazywanie przez PLW zaświadczeń z wynikami przeprowadzonej obserwacji zgodnie z porozumieniem z dnia 13 lutego 2008r. zawartym między PPIS, a PLW w Żaganiu o współdziałaniu i współpracy między tymi dwoma organami. Wzajemnie informowano się o zdiagnozowanych przypadkach zoonozy u ludzi (w formie comiesięcznych meldunków), bądź o stwierdzeniu wystąpienia u zwierząt chorobotwórczego czynnika odzwierzęcego podlegającego obowiązkowi monitorowania.

Przedstawiciele PPIS w Żaganiu przeprowadzili 58 kontroli stoisk na placach targowych w Żaganiu i Szprotawie, w tym 23 kontrole wspólnie z przedstawicielami Powiatowego Lekarza Weterynarii w Żaganiu. Kontrole te przeprowadzono w związku z pismem LPWIS w Gorzowie Wlkp. dot. wystąpienia kolejnych przypadków afrykańskiego pomoru świń w Polsce oraz wzmożonego nadzoru nad sprzedażą mięsa oraz gospodarką jego odpadami.

Kontynuowano współpracę z zarządcami/administratorami nieruchomości - współpraca miała charakter doraźny i polegała na podjęciu wspólnych działań kontrolnych w związku z wpływającymi do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Żaganiu zgłoszeniami interwencyjnymi.

Kontynuowano współpracę z organami samorządu terytorialnego (Starostwo Powiatowe w Żaganiu, wójtowie i burmistrzowie poszczególnych gmin) w zakresie wymiany i przekazywania istotnych informacji, wystąpień w sprawach nadzoru sanitarnego dot. obiektów użyteczności publicznej, jakości wody pochodzącej z nadzorowanych urządzeń.

Współpracowano także z Wojewódzkim Inspektorem Ochrony Środowiska w Zielonej Górze w zakresie postępowania z odpadami niebezpiecznymi w obiektach użyteczności publicznej oraz wymiany informacji w zakresie zgłoszeń interwencyjnych.

W zakresie promocji zdrowia i oświaty zdrowotnej w celu realizacji zamierzonych celów współpracowano ze Starostwem Powiatowym w Żaganiu, Urzędem Miasta w Żaganiu, Szprotawie, Iłowej, Małomicach i Gozdniczy, urzędami gmin w powiecie żagańskim, Poradnią Pedagogiczno-Psychologiczną w Żaganiu i Szprotawie, Centrum Kultury „Pałac” w Żaganiu, Komendą Powiatową Policji w Żaganiu, Państwową Strażą Pożarną, Polskim Czerwonym Krzyżem, Strażą Miejską w Żaganiu i w Szprotawie, Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Żaganiu, Biblioteką Miejską w Szprotawie, Biblioteką Miejską w Żaganiu, Dyrektorami placówek oświatowo-wychowawczych, Wielospecjalistycznym Szpitalem Wojewódzkim w Gorzowie Wlkp. Spółka z o. o., Nowym Szpitalem w Szprotawie, wychowawcami, nauczycielami i pielęgniarkami higieny szkolnej realizującymi programy profilaktyki prozdrowotnej, lekarzami i pielęgniarkami zakładów opieki zdrowotnej, lokalnymi mediami, Narodowym Funduszem Zdrowia, Towarzystwem Rozwoju Rodziny Oddział w Zielonej Górze oraz na szczeblu centralnym - z Krajowym Centrum ds. AIDS.

XIV. SKARGI I ZGŁOSZENIA INTERWENCYJNE MIESZKAŃCÓW

W 2019 r. do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Żaganiu wpłynęło 38 zgłoszeń interwencyjnych powiatu dotyczących naruszenia standardów sanitarno-higienicznych w różnych sferach życia mieszkańców (w 2018r.- 37): 11 zgłoszeń było zasadnych, 13 zgłoszeń bezzasadnych, 14 zgłoszeń przekazano jednostkom poza PIS do załatwienia wg kompetencji.

ROK		2015	2016	2017	2018	2019
	Zgłoszenia interwencyjne OGÓŁEM:	48	45	35	37	38
1.	Higiena Żywności Żywnienia i Przedmiotów Użytku	26	17	9	16	20
2.	Epidemiologia	0	0	2	2	0
3.	Higiena Dzieci i Młodzieży	2	0	1	0	0
4.	Higiena Komunalna	16	24	19	17	14
5.	Higiena Pracy	4	4	4	2	4

Zgłoszenia interwencyjne załatwiane przez poszczególne sekcje:

- do Higieny Żywności, Żywnienia i Przedmiotów Użytku wpłynęło 20 zgłoszeń w tym : 10 zasadnych, 10 bezzasadnych,
- do Higieny Komunalnej 14, w tym: 2 bezzasadne , 12 przekazano wg. właściwości,
- do Higieny Pracy 4, w tym: 1 zasadna, 1 bezzasadna, 2 przekazano wg. właściwości.

Problematyka spraw interwencyjnych wniesionych w 2018- 2019 roku:

Lp	Problematyka wniesionych spraw interwencyjnych	Liczba załatwionych we własnym zakresie		Liczba przekazanych wg właściwości jednostkom spoza PIS	
		2019r.	2018r.	2019r.	2018r.
	RAZEM:	24	23	14	14
	ogółem z zakresu higieny środowiska, w tym:	2	5	12	12
1	jakość wody			1	2
2	zanieczyszczenie powietrza		1		2
3	gospodarka nieczystościami stałymi			2	3
4	Gospodarka nieczystościami płynnymi			2	4
5.	stan sanitarno-techniczny budynków mieszkalnych i posesji oraz stan sanitarny otoczenia człowieka	2	1	5	
6.	stan sanitarno-higieniczny obiektów użyteczności publicznej		2		
6.	hałas		1	2	1
	ogółem z zakresu higieny żywności, żywienia i przedmiotów użytku, w tym:	20	16	0	0
1	stan sanitarno-hig. zakładów żywnościowo-żywnieniowych oraz środków transportu żywności	2	7		
2.	jakość zdrowotna żywności	15	7		
3.	Żywnienie w zakładach żywienia zbiorowego	1	2		
4.	Funkcjonowanie nielegalnych zakładów żywnościowo-żywnieniowych	2			
	ogółem z zakresu higieny pracy, w tym:	2	2	2	0
1.	warunki sanitarne pomieszczeń pracy lub pomieszczeń higieniczno-sanitarnych		2		
2.	zagrożenia zawodowe	2		1	
3.	Nieprzestrzeganie przepisów z zakresu substancji i preparatów niebezpiecznych			1	
	ogółem z zakresu epidemiologii, w tym:	0	2	0	2
1	zagrożenia epidemiologiczne poza placówkami służby zdrowia				2

Podsumowanie i wnioski

Liczba zgłoszeń interwencyjnych mieszkańców powiatu żagańskiego w 2019 roku była na podobnym poziomie jak w roku poprzednim. Najwięcej zgłoszeń interwencyjnych dotyczyło zakresu higieny żywności, żywienia oraz higieny środowiska. Powodem zgłoszeń był zły sanitarno-higieniczny zakładów żywnościowo-żywnościowych, posesji i otoczenia człowieka oraz środków transportu żywności, nieodpowiednia jakość zdrowotna żywności, żywienie w zakładach żywienia zbiorowego, zagrożenia wynikające z warunków pracy.

XV. NAJWAŻNIEJSZE PROBLEMY WYMAGAJĄCE WZMOŻONEGO NADZORU I DZIAŁAŃ W 2020 ROKU

Do najważniejszych problemów wymagających wzmożonego nadzoru i działań ze strony Państwowej Inspekcji Sanitarnej powiatu żagańskiego w 2020 roku należy zaliczyć:

- ❖ Koordynowanie i wdrażanie rządowych i krajowych programów edukacyjnych i kampanii społecznych, podejmowanie działań edukacyjnych w zakresie profilaktyki chorób zakaźnych ze szczególnym uwzględnieniem chorób wieku dziecięcego, prowadzenie konta PSSE w mediach społecznościowych (Facebook, Twitter, strona edukacyjna stacji) i regularne zamieszczanie informacji o realizowanych przedsięwzięciach w obszarze promocji zdrowia, dbanie o właściwy wizerunek Państwowej Inspekcji Sanitarnej.
- ❖ Prowadzenie działalności przeciwepidemicznej oraz nadzór epidemiologiczny w zakresie zapobiegania, a także zwalczania zakażeń i chorób zakaźnych wymienionych w ustawie z dnia 5 grudnia 2008r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (tekst jednolity Dz. U. z 2019r., poz. 1239).
- ❖ Nadzorowanie uodpornienia populacji w ramach obowiązkowych szczepień ochronnych oraz sposobu przekazywania i przechowywania szczepionek służących do przeprowadzania obowiązkowych szczepień z wykorzystaniem Elektronicznego Systemu Nadzoru nad dystrybucją szczepionek (ESNDS).
- ❖ Stosowanie w nadzorze epidemiologicznym aplikacji Elektroniczny Rejestr Wywiadów Epidemiologicznych oraz Rejestr Ognisk Epidemicznych.
- ❖ Prowadzenie nadzoru nad gospodarką odpadami medycznymi w podmiotach działalności leczniczej.
- ❖ Prowadzenie wzmożonego nadzoru nad zakładami, których stan sanitarny wymaga poprawy.
- ❖ Dokonywanie oceny stanu żywienia pacjentów w szpitalach na podstawie jadłospisów/posiłków – zgodnie z zaleceniami Głównego Inspektora Sanitarnego.
- ❖ Dokonywanie oceny stanu żywienia w jednostkach systemu oświaty – na zgodność z przepisami w tym zakresie.
- ❖ Prowadzenie nadzoru nad produkcją pierwotną owoców miękkich i warzyw zielonych, które potencjalnie mogą być spożywane na surowo.
- ❖ Prowadzenie nadzoru nad sprzedażą internetową (ze zwróceniem uwagi na sposób prezentacji) ze szczególnym uwzględnieniem suplementów diety, żywności dla określonych grup oraz żywności wzbogaconej.
- ❖ Nadzór nad bezpieczeństwem zdrowotnym wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi z urządzeń wodociągowych, wody w kąpieliskach, w miejscach wykorzystywanych do kąpieli oraz wody w pływalniach w urządzeniach wytwarzających aerozol wodno-powietrzny pod kątem zdrowotnym związanych z występowaniem bakterii z rodzaju Legionella sp.

- ❖ Współpraca ze społecznościami lokalnymi i organami samorządowymi w celu propagowania i budowania świadomości władz samorządowych o znaczeniu organizowania kąpielisk.
- ❖ Koordynowanie i prowadzenie nadzoru w zakresie warunków zdrowotnych środowiska pracy tj. m.in.: współuczestniczenie w realizacji kampanii Europejskiej Agencji Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy z siedzibą w Bilbao prowadzonych przez Krajowy Punkt Centralny (CIOP-PIB) poprzez rozpowszechnianie informacji nt. bezpiecznych warunków pracy.
- ❖ Nadzorowanie i prowadzenie postępowania administracyjnego w zakresie chorób zawodowych.
- ❖ Prowadzenie rejestrów przypadków zatrucić środkami zastępczymi lub nowymi substancjami psychoaktywnym i zgonów oraz przekazywanie danych z rejestru do Głównego Inspektora Sanitarnego. Wzmocnienie współpracy z podmiotami leczniczymi w aspekcie raportowania o interwencjach medycznych dotyczących przypadków zatrucić nowymi narkotykami. Współpraca także z Policją, Prokuraturą, Służbą Celną w zakresie przeciwdziałania narkomanii w obszarze środków zastępczych;
- ❖ Prowadzenie i uzupełnianie na bieżąco bazy SMIOD oraz wykorzystywanie jej danych przy realizacji zadań.
- ❖ Kontrola i nadzór nad przestrzeganiem obowiązujących przepisów w zakresie substancji chemicznych i ich mieszanin, produktów biobójczych oraz prekursorów narkotyków w kat. 2 i 3 oraz detergentów.
- ❖ Sprawowanie nadzoru nad warunkami higieniczno-sanitarnymi zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa: w placówkach oświatowo-wychowawczych, wypoczynku i rekreacji dzieci i młodzieży oraz prowadzenie postępowania administracyjnego w zakresie higieny dzieci i młodzieży.
- ❖ Współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego w celu poprawy stanu technicznego infrastruktury placówek nauczania i doposażania ich w sprzęt.
- ❖ Sprawowanie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych przy wydawaniu opinii na wniosek organu administracji lub zainteresowanego podmiotu na poszczególnych etapach inwestycji objętych nadzorem bieżącym przez Państwową Inspekcję Sanitarną. Kontynuowanie współpracy z WSSE w Gorzowie Wlkp. w zakresie opiniowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w celu wypracowania jednolitego stanowiska w szczególności: gdy przedmiotem ustaleń planu są źródła energii odnawialnej (farmy wiatrowe, biogazownie, pompy ciepła, małe turbiny wiatrowe itp.), rozbudowy lub zakładania nowych cmentarzy, lokalizacji inwestycji uciążliwych w aspekcie prowadzonej gospodarki wodno-ściekowej, klimatu akustycznego oraz zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego (z uwzględnieniem uciążliwości odorowych).
- ❖ W ramach nadzoru epidemiologicznego sporządzanie oraz przekazywanie raportów, meldunków, sprawozdań dotyczących chorób zakaźnych zgodnie z obowiązującymi terminami do Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Gorzowie Wlkp.
- ❖ Doskonalenie współpracy z Powiatowym Centrum Zarządzania Kryzysowego oraz innymi militarnymi i niemilitarnymi ogniwami systemu obronnego powiatu.

XVI. PODSUMOWANIE

Na podstawie prowadzonego nadzoru sanitarnego na terenie powiatu żagańskiego w roku 2019 należy stwierdzić, iż stan sanitarny powiatu jak i sytuacja epidemiologiczna utrzymywały się na podobnym poziomie jak w roku poprzednim.

W powiecie żagańskim nie stwierdzono większych zagrożeń ze strony chorób zakaźnych. Na nadzorowanym przez PSSE terenie nie rejestrowano zachorowań na choroby szczególnie niebezpieczne oraz stanów epidemii chorób zakaźnych wymagających podejmowania przez inspekcję szczególnych działań przeciwepidemicznych.

Ze względu na prowadzone obowiązkowe szczepienia ochronne, na nadzorowanym terenie od lat nie rejestruje się zachorowań na odrę, czy błonicę.

Biorąc pod uwagę powyższe, sytuacja epidemiologiczna powiatu żagańskiego w zakresie chorób zakaźnych od kilku lat oceniana jest dobrze. Liczba zachorowań jest porównywalna w stosunku do lat ubiegłych, z wyjątkiem chorób wieku dziecięcego, gdzie występuje jej cykliczna zmienność (np. epidemie wyrównawcze).

Analiza występujących w 2019r. na terenie powiatu jednostek chorobowych, w stosunku do roku wcześniejszego wykazała największy wzrost zachorowań w zakresie grypy i ospy wietrznej.

W okresie sprawozdawczym zarejestrowano 1 ognisko zbiorowego zatrucia pokarmowego (w obrębie jednej rodziny), w którym czynnikiem etiologicznym był wirus zapalenia wątroby typu A. W trakcie przeprowadzonych czynności nie ustalono źródła zakażenia.

W zakresie pozostałych jednostek chorobowych poza małymi wahaniami, nie zanotowano znacznych zmian mających wpływ na sytuację epidemiologiczną powiatu.

W obszarze szczepień szczególnie nacisk położono na edukowanie opornych rodziców/opiekunów oraz egzekwowanie wykonania obowiązku szczepień ochronnych przez osoby uchylające się. Z końcem 2019r. odnotowano 33 przypadki uchylania się od wykonania jakichkolwiek szczepień ochronnych.

Wszystkie placówki świadczące usługi medyczne, będące pod nadzorem PPIS w Żaganiu działają w strukturach niepublicznych.

W szpitalu w Szprotawie nadal prowadzono działania dostosowawcze na oddziale dziecięcym i w pracowni endoskopowej.

Kontrolowane obiekty utrzymane są w czystości, kierujący obiektami zorientowani są na utrzymanie najwyższych standardów higienicznych, ściśle wykonując zalecenia sanitarne. Podmioty lecznicze, świadczące usługi medyczne przy użyciu sprzętu wielorazowego, zgodnie z wymaganiami przepisów, nadal udoskonalają ciągi technologiczne dekontaminacji ww. sprzętu w gabinetach.

Stan sanitarny zakładów żywności i żywienia w porównaniu do 2018r. nie zmienił się znacząco. W związku z powyższym należy dążyć do wzrostu świadomości przedsiębiorców w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa produkowanej lub wprowadzanej do obrotu żywności. Istotna jest współpraca przedsiębiorców sektora spożywczego z przedstawicielami Państwowej Inspekcji Sanitarnej w rozwiązywaniu problemów, co jest też czynnikiem mobilizującym do poprawy stanu sanitarnego obiektów i polepszenia bezpieczeństwa żywności i żywienia.

W dalszym ciągu należy kontynuować wzmożony nadzór sanitarny w zakresie nadzoru nad obecnością dziczyzny w obrocie, pochodzeniem mięsa wieprzowego i gospodarką jego odpadami w związku z licznymi ogniskami ASF, wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w jednostkach systemu oświaty, zachowania łańcucha chłodniczego na całej drodze od surowca do gotowego wyrobu wydawanego konsumentom, co ma znaczenie dla środków spożywczych łatwo psujących się, utrzymania i skutecznego stosowania systemów kontroli wewnętrznej w obiektach żywności i żywienia - zasad dobrej praktyki higienicznej (GHP), dobrej praktyki

produkcyjnej (GMP) oraz systemu HACCP (wraz z niezbędną dokumentacją), prawidłowości oznakowania oraz identyfikowalności surowców i produktów (system traceability).

Priorytetem działań PPIS w Żaganiu jest monitorowanie jakości wody do spożycia przez ludzi, wody do celów kąpielowych w basenach oraz w miejscach wykorzystywanych okazjonalnie do kąpieli. W 2019r. pod szczególnym nadzorem były także zakłady kosmetyczne i tatuażu. Obszary objęte nadzorem nie wykazywały istotnych zmian, większość działań stanowiła kontynuację lat poprzednich.

W 2019 r. nie oceniono negatywnie żadnego obiektu na terenie powiatu pod kątem stanu sanitarno - technicznego. Właściciele zakładów wychodzą naprzeciw klientom i starają się podnosić standardy swoich usług, a także poprawiają wygląd estetyczny obiektów.

Współpraca z przedsiębiorstwami wodociągowymi na terenie powiatu kreuje się na poziomie dobrym. Przedsiębiorstwa niezwłocznie informowały PPIS w Żaganiu i przystępowały do działań naprawczych w momencie pogorszenia jakości wody pitnej pod względem mikrobiologicznym.

Dzięki prowadzonym badaniom wody pitnej w ramach nadzoru sanitarnego przez PPIS oraz przedsiębiorstwa wodociągowe w ramach kontroli wewnętrznej, jest ona pod stałym nadzorem, przez co można stwierdzić że mieszkańcy powiatu korzystają z wody bezpiecznej dla zdrowia odpowiadającej wymaganiom.

W omawianym roku sprawozdawczym nie stwierdzono występowania poważnych zagrożeń sanitarno-epidemiologicznych dla osób korzystających z urządzeń i obiektów użyteczności publicznej.

Na podstawie prowadzonego nadzoru nad warunkami pracy polegającego między innymi na ocenie, identyfikacji zagrożeń występujących na stanowiskach pracy, wykonywaniu pomiarów, badań stężeń i natężeń czynników szkodliwych w środowisku pracy oraz podejmowaniu działań mających na celu minimalizację niekorzystnego wpływu wymienionych czynników na zdrowie pracujących można stwierdzić, że wśród pracodawców i pracowników zwiększyła się świadomość zagrożeń występujących na stanowiskach pracy oraz znajomość praw i obowiązków. Właściciele zakładów pracy wyposażają pracowników w odpowiednią odzież roboczą i ochronną dostosowaną do wymaganych warunków pracy oraz zabezpieczają pracowników w indywidualne środki ochrony słuchu.

Pracodawcy sukcesywnie realizują zarządzenia wynikające z nałożonych obowiązków w decyzjach administracyjnych, co wpływa na poprawę warunków pracy oraz warunków sanitarno-socjalnych.

W 2019 r. na terenie powiatu żagańskiego zaobserwowano dynamiczny spadek wprowadzania do obrotu środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych przez osoby fizyczne zarówno przez punkty sprzedaży, jak i Internet. W związku z powyższym w roku sprawozdawczym nie prowadzono postępowań administracyjnych dot. wprowadzania do obrotu środków zastępczych.

Sytuacja dotycząca warunków sanitarno-technicznych w placówkach nauczania i wychowania z roku na rok poprawia się, prowadzone są remonty i termomodernizacje budynków szkolnych i przedszkolnych. Dyrektorzy placówek prowadzili w szerokim zakresie działania mające na celu poprawę warunków sanitarno-higienicznych i technicznych, wyposażano placówki w nowe meble (szafki, stoliki, krzesła) i sprzęt.

W zakresie higienicznych procesów nauczania prowadzona jest: ocena rozkładów zajęć lekcyjnych, ocena dostosowania mebli do wymagań ergonomii oraz analiza obciążenia uczniów plecakami/tornistrami. Sytuacja w ww. zakresach z roku na rok ulega poprawie.

W zakresie prowadzonego nadzoru zapobiegawczego dotyczącego oddawania do użytkowania nowych inwestycji bądź adaptacji na terenie powiatu należy stwierdzić, że inwestorzy stosują coraz lepsze pod względem wymagań sanitarno-technicznych rozwiązania i urządzenia technologiczne, przy realizacji inwestycji uwzględniają ewentualne zalecenia sanitarne, a w opiniowanej dokumentacji nie stwierdzono znacznych naruszeń wymagań higienicznych i zdrowotnych.

Liczba zgłoszeń interwencyjnych mieszkańców powiatu żagańskiego w 2019 roku była na podobnym poziomie jak w roku poprzednim. Najwięcej zgłoszeń interwencyjnych dotyczyło zakresu higieny żywności, żywienia oraz higieny środowiska. Powodem zgłoszeń był zły sanitarno-higieniczny zakładów żywnościowo-żywnościowych, posesji i otoczenia człowieka oraz środków transportu żywności, nieodpowiednia jakość zdrowotna żywności, żywienie w zakładach żywienia zbiorowego, zagrożenia wynikające z warunków pracy.

W 2019 roku w zakresie działań promocji zdrowia objęto swoim zasięgiem działania wszystkie podległe szkoły na terenie powiatu żagańskiego, w których realizowano 8 programów profilaktyki zdrowotnej i 9 interwencji nieprogramowych oraz wszystkie zakłady opieki zdrowotnej, które współpracują realizując działania prozdrowotne.

Przeprowadzono 101 narad wprowadzających programy i 97 wizytacji oceniających realizację działań programowych w szkołach. Na bieżąco prowadzone są: prelekcje, warsztaty, instruktaże, porady metodyczne, szkolenia oraz dystrybucja materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących realizowanych programów oraz interwencji nieprogramowych zaistniałych w związku z bieżącą sytuacją epidemiologiczną.

Współpraca z instytucjami i urzędami samorządowymi miasta i powiatu pozwala na poszerzenie działalności w promowaniu zdrowia i realizację wielu przedsięwzięć o tematyce prozdrowotnej. Na zaproszenie kierujących placówkami oświatowo-wychowawczymi uczestniczano w zajęciach edukacyjnych dla uczniów, rodziców oraz nauczycieli. Tematyka tych działań związana była szczególnie z problematyką ujętą w Narodowym Programie Zdrowia. Informacje z podejmowanych działań zamieszczane są systematycznie na stronie edukacyjnej PSSE, portalu społecznościowym Facebook, Twitterze oraz przekazywane lokalnym mediom, w celu jak najszerszego rozpowszechnienia wśród zainteresowanych osób aktualnych informacji dotyczących sytuacji epidemiologicznej środowiska i bieżącej działalności Państwowej Inspekcji Sanitarnej w powiecie żagańskim.

W ramach obchodów Jubileuszu 100-lecia Państwowej Inspekcji Sanitarnej pracownicy sekcji Promocji Zdrowia i Oświaty Zdrowotnej prowadzili działania promujące Państwową Inspekcję Sanitarną. Promocja odbywała się podczas imprez lokalnych, dni otwartych stacji, a także prelekcji w szkołach.

Państwowa Inspekcja Sanitarna powiatu żagańskiego, podobnie jak w latach ubiegłych w 2019 roku kontynuowała współpracę na wielu płaszczyznach z innymi służbami, inspekcjami oraz jednostkami administracji rządowej i samorządowej.

